

การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนโดยใช้วิธี
โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)

พ.ศ. ๒๕๕๖

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ

พฤษภาคม ๒๕๕๖

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒๕๕๖

การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนโดยใช้วิธี
โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
พฤษภาคม 2556

อัญชลี ชื่นชัยมงคล. (2556). การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer). ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:
รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านที่มีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีภาวะบกพร่องด้านอื่นหรือมีความพิการซ้ำซ้อน กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนวัดอ่างแก้ว (จิบ ปานฆ่า) เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 7 คน ดำเนินการสอนจำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแผนการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านจับใจความโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) และแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัย ควอไทล์ และสถิติทดสอบ The Sign Test for Median : One Sample และ The Wilcoxon Matched - Pairs Signed - Rank Test

ผลการศึกษาพบว่า

1. ความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน อยู่ในระดับดี (ค่ามัธยฐานเท่ากับ 11 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน $t = 2$, $p - value = 0.2266$)

2. ความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังจากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน สูงขึ้น ($T = 0$, $p < .05$)

A STUDY ON READING COMPREHENSION OF THE RELIGION AND CULTURAL STUDIES
OF CHILDREN WITH LEARNING DISABILITY IN GRADE 4
THROUGH ADVANCE ORGANIZER METHOD

Presented in Partial Fulfillment of the Requirement for the
Master of Education Degree in Special Education
at Srinakarinwirot University
May 2013

Unchalee Chunchaimongkol. (2013). *A Study on Reading Comprehension of the religion and cultural studies of children with learning disability in grade 4 through advance organizer method Instruction*. Master thesis, M.Ed.

(Special Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University

Advisor committee : Assoc. Prof. Dr. Daranee Saksiriphol,

Assist. Prof. Dr. Paitoon Pothisan.

The purpose of this study was to determine the achievement in reading comprehension of grade 4 children with learning disability in the subjects of religions and cultural studies through advance organizer method instruction. The sample group for this study consisted of seven children with learning disabilities but normal intelligence with no other disabilities studied in the second semester in the school year 2012, of Wat Ang Kaew school (Jeeb Pan Kum). The students participated in 12 sessions with each session lasted for 60 minutes. For the experiment, a teaching plan of the advance organizer instruction was used. The pre-test and post-test in reading comprehension in the subject of religions and cultural studies were analyzed with 0.88 reliability. The collected data were reviewed by using Median, Inter-quartile Range and The Sign Test for Median : One Sample, and The Wilcoxon Matched - Pairs Signed - Rank Test.

The findings of the research were as follows :

1. Reading Comprehension of the religion and cultural studies of children with learning disability in grade 4 through advance organizer method Instruction was in the good level. (Mdn. = 11, Full score = 20, $t = 2$; p - value = 0.2266)

2. Reading Comprehension of the religion and cultural studies of children with learning disability in grade 4 through advance organizer method Instruction was significantly higher than those before through advance organizer method Instruction.

($T = 0$, $p < .05$)

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนโดยใช้วิธี
โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)

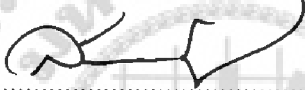
ของ

อัญชลี ชื่นชัยมงคล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

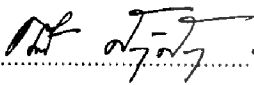
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ 20 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2556

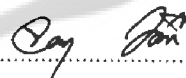
คณะกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

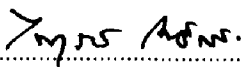
..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล)

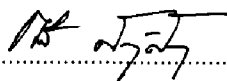
..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา ชื่นเกษม)

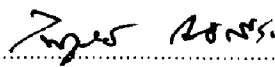
..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ ไพธิสาร)

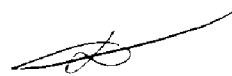
..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ ไพธิสาร)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ ดร. ดารณี ศักดิ์ศิริผล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร กรรมการควบคุมปริญญาโท ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา ชื่นเกษม ประธานกรรมการสอบปริญญาโท และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์ กรรมการสอบปริญญาโทที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิด และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์ ดร.รณิดา เศรษฐุม อาจารย์เรืองรอง ทิพย์ทอง อาจารย์สมยศ วิทยาคม และ อาจารย์ภารดี อภิรมย์ดี ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและให้คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมครั้งนี้ให้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอ่างแก้ว (จิบ ปานข้า) และคณะครูที่ได้สนับสนุนให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวกในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

อัญชลี ชื่นชัยมงคล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้.....	9
ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้.....	9
ประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้.....	11
ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้.....	19
สาเหตุของปัญหาทางการเรียนรู้.....	23
การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้.....	25
การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน.....	30
การอ่าน.....	32
ความหมายของการอ่าน.....	32
ความสำคัญของการอ่าน.....	33
ความหมายของการอ่านจับใจความ.....	34
ความสำคัญของการอ่านจับใจความ.....	35
จุดมุ่งหมายในการอ่านจับใจความ.....	36
องค์ประกอบของการอ่านจับใจความ.....	37
การสอนอ่านจับใจความ.....	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
รูปแบบการสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน.....	40
ทฤษฎีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนของออลชูเบล.....	40
ความหมายของโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน.....	42
รูปแบบของโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน.....	43
ประโยชน์ของโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน.....	44
รูปแบบการสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนโดยใช้โครงสร้างความคิด ก่อนการเรียนการสอน.....	49
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
วิธีการทดลอง.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	71
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	71
สมมติฐานของการวิจัย.....	71
วิธีดำเนินการวิจัย.....	71
สรุปผลการวิจัย.....	72
อภิปรายผล.....	73
ข้อเสนอแนะ.....	76

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	78
ภาคผนวก.....	86
ภาคผนวก ก.....	87
ภาคผนวก ข.....	89
ภาคผนวก ค.....	104
ภาคผนวก ง.....	120
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	124

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนคะแนน คำมีถยฐาน และค่าพิสัยควอไทล์ความสามารถอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer).....	67
2	การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้าง ความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในระดับดี (14 - 20 คะแนน).....	69
3	การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ก่อนและหลังการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้าง ความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer).....	70
4	ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา โดยหาจากดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อกับกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) ของแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	120
5	ค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถ อ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	122

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ขั้นตอนการเรียนรู้แบบมีความหมาย.....	41
2 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer).....	56
3 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....	59
4 แผนภูมิแสดงความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....	68

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

นโยบายของรัฐบาลได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ อันเป็นเงื่อนไขสู่การพัฒนาเศรษฐกิจให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สมลักษณ์ ภาพันธ์. 2547: 9) ฉะนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงมีแนวคิดที่จะส่งเสริมบรรยากาศแห่งการเรียนรู้โดยเฉพาะในช่วงที่สังคมเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสาร ความรู้ใหม่ๆ ได้เกิดขึ้นต่อเนื่องตลอดเวลา (พรรณี เกษกมล. 2548: 13) การอ่านจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ คนที่มีทักษะในการอ่านย่อมได้เปรียบสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสิริวรรณ นันทจันทูล และองอาจ ใ้โลม (2538: 48) ที่ให้เห็นว่าการอ่านเป็นทักษะที่มีบทบาทสำคัญมาก เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ ความคิดที่ลึกซึ้งกว้างไกลได้รับคติดำเนินชีวิต ตลอดจนความเพลิดเพลินบันเทิงใจอีกด้วยโดยเฉพาะในยุคของข่าวสารต่างๆ จากทุกมุมโลกเผยแพร่อย่างไร้พรมแดน การจัดการศึกษาจึงมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในด้านคุณภาพนักเรียนที่เกี่ยวกับการอ่านที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดไว้ว่า ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยรักการอ่าน การแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาคน สร้างสรรค์งานอาชีพ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายในการเรียนภาษา การเน้นผลสัมฤทธิ์ของทักษะความเข้าใจของการอ่านจะสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและมีเหตุผล เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (กรมวิชาการ. 2543: 23)

ความสามารถอ่านจับใจความ เป็นทักษะที่สำคัญจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนและเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับสูงขึ้นไป ผู้เรียนจะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการอ่านเพื่อเรียนรู้เข้าใจและระลึกถึงสาระสำคัญที่อธิบายในตำราได้ การอ่านจับใจความสำคัญของข้อความ หรือเรื่องที่อ่านนั้น มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องคือ ประสบการณ์ในการเรียนรู้ การสะสมความรู้ และการนำความรู้ไปใช้เนื่องด้วยการรับรู้และการแปลความหมายสิ่งที่อ่านจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ตรงและประสบการณ์รอง ในการพัฒนาประมวลคำหรือเพื่อจำคำ การเข้าใจความหมายของคำและ ประโยค โดยผู้อ่านจะให้ประสบการณ์ของตนโยงไปสู่การแปลความ ดีความ จับใจความเรื่องและพัฒนาไปถึงการวิเคราะห์ วิจัย ประเมินเรื่องที่อ่านได้ การอ่านโดยมีกระบวนการอ่านดังกล่าวจำเป็นต้องฝึกฝนจึงจะเกิดทักษะในการอ่านจับใจความ ในการจัดการเรียนการสอนควรจัดกิจกรรมโดยกำหนดสถานการณ์ต่างๆ ให้นักเรียนได้มีประสบการณ์เรื่องการสะสมคำ และการวิเคราะห์ความหมายของคำ ประโยค ส่วนต่างๆ เพื่อการอ่านจับใจความและเรื่องต่างๆ ด้วยการส่งเสริมการอ่านโดยใช้

บริบทในการเดาความหมายของคำ ฝึกวิเคราะห์ข้อความ และฝึกเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ หรือ ประสบการณ์เดิมของนักเรียนกับสิ่งที่นักเรียนอ่าน (นิตยา จรุงผลลิตติ. 2543: 41)

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (Learning Disability) เป็นเด็กที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับกระบวนการทางจิตวิทยาจึงทำให้เด็กมีปัญหาการเรียนรู้ด้านต่างๆ คือ การอ่าน การเขียน การฟัง การคิดหรือเลขคณิต รวมถึงเด็กที่มีความบกพร่องทางการรับรู้จากการได้รับการกระทบกระเทือนทางสมองแต่ไม่รวมเด็กที่มีปัญหาอันเกิดจากความบกพร่องทางสายตา การได้ยิน การเคลื่อนไหวของร่างกาย หรือปัญญาอ่อน ตลอดจนความบกพร่องทางอารมณ์ และการเสียเปรียบทางสภาพแวดล้อม (ศรียา นิยมธรรม. 2535) สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จะพบว่าปัญหาด้านการอ่านของเด็ก คือ อ่านไม่ได้เลย ออกเสียงพยัญชนะไม่ได้หรือออกเสียงผิด ออกเสียงสระไม่ได้หรือออกเสียงผิด อ่านหลงบรรทัด อ่านซ้ำคำ อ่านเพิ่มคำ อ่านข้ามพยางค์ อ่านตกหล่นไม่ครบทุกคำ อ่านออกเสียงไม่ชัดเจน อ่านสลับที่พยัญชนะ อ่านกลับคำสลับที่กัน สับสนในการอ่านอักษรหรือคำที่คล้ายกัน อ่านสะกดคำไม่ได้ อ่านช้า อ่านตะกุกตะกัก ผันวรรณยุกต์ไม่ได้ ไม่สามารถบอกลำดับของเรื่องได้ จำข้อเท็จจริงในเรื่องที่อ่านไม่ได้ ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน อ่านแล้วจับใจความสำคัญไม่ได้ เล่าเรื่องที่อ่านไม่ได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถของเด็ก จากปัญหาด้านการอ่านทำให้เด็กมีความยุ่งยากในการเรียนรู้เป็นอย่างมาก การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านจะต้องแก้ปัญหาให้เด็กสามารถอ่านได้ เข้าใจเรื่องราวที่อ่าน และสามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิดของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ การแก้ปัญหาของเด็กจะต้องสร้างแรงจูงใจ และสิ่งเร้าในรูปแบบต่างๆ ตามทฤษฎีการเรียนรู้ และลีลาการเรียนรู้ของเด็ก เด็กบางคนเรียนรู้ได้ดีด้วยการดู บางคนเรียนรู้ด้วยการฟัง จากสภาพปัญหาของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ย่อมส่งผลต่อ การเรียนรู้ของเด็กคนนั้น (ผดุง อารยะวิญญู. 2542: 69 – 70)

การสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จำเป็นต้องมีวิธีการสอนหลายแบบ เพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถและความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ในการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน สามารถอ่านแล้วเข้าใจเรื่องที่อ่าน สามารถตอบคำถามได้ สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ จำเป็นต้องใช้สื่อที่สามารถเร้าความสนใจของเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี ถ้าเด็กมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี ก็จะสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ในสาขาวิชาอื่นได้เป็นอย่างดี การอ่านจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนของเด็กที่จะพัฒนาความคิด จินตนาการ มีความเชื่อมั่นในตนเองทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ โดยการใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถเชื่อมโยงความรู้เก่าและความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ดังที่ (สฺราจค์ โค้วตระกูล. 2541) กล่าวว่า การใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนเป็นเทคนิคที่ออสซูเบลได้แนะนำว่าเป็นเครื่องช่วยการเรียนรู้ที่มีความหมาย และช่วยความจำ ออสซูเบลและผู้ร่วมงานพบว่าในการสอนโดยวิธีการบรรยาย ถ้าผู้สอนใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนจะได้ผลดี คือผู้เรียนจะเข้าใจบทเรียนที่จะสอน และมีการเรียนรู้ที่มีความหมาย หลักทั่วไปของวิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนก็คือ การจัดเรียงเรียงข้อมูลข่าวสารที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ออกเป็นหมวดหมู่ หรือให้หลักการกว้างๆ ก่อนที่นักเรียนจะเรียนความรู้ใหม่ หรือแบ่งบทเรียนออกเป็นหัวข้อที่สำคัญ หากมีความคิดรวบยอดใหม่ที่สำคัญเกี่ยวกับหัวข้อที่จะเรียนรู้ใหม่ก็ควรจะอธิบายให้ผู้เรียนทราบก่อนที่จะสอนหน่วยใหม่นั้น ออสซูเบล ถือว่าวิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนมีความสำคัญมากเพราะเป็นวิธีการสร้างเชื่อมโยงว่างระหว่างสิ่ง (ความรู้) ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วกับสิ่ง (ความคิดรวบยอดใหม่) ที่จำเป็นจะต้องเรียนรู้เพื่อผู้เรียนจะได้มีความเข้าใจเนื้อหาของหน่วยเรียนใหม่และช่วยความจำได้ดีขึ้น

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม ให้สามารถปรับตนเองเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความอดทน ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต และเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ จากความสำคัญของการอ่านที่ใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และปัญหาของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ที่ไม่สามารถเข้าใจและสรุปเรื่องราวที่อ่านได้ จึงนำวิธีการใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน มาใช้ในการสอนอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้ดียิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังจากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ก่อนและหลังจากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อช่วยให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาพิเศษใช้เป็นแนวทางในการนำวิธีสอนแบบการใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน ไปใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านที่มีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีภาวะบกพร่องด้านอื่นหรือมีความพิการซ้ำซ้อน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านที่มีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีภาวะบกพร่องด้านอื่นหรือมีความพิการซ้ำซ้อน กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนวัดอ่างแก้ว (จิบ ปานขำ) เลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 7 คน

การสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) เป็นรูปแบบการสอนที่จอยส์ และ เวลล์ (Joyce and Weil, 1980 อ้างถึงใน ธรรมาวดี ปาวะชัย, 2543) ได้พัฒนาขึ้นมาโดยอาศัยแนวคิดของออสซูเบล (Ausubel) เกี่ยวกับการจัดเนื้อหาวิชาโครงสร้างทางสติปัญญา เพื่อให้เกิดการรับรู้ทางการเรียนอย่างเป็นระบบโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน และในลำดับขั้นตอนมีการแทรกเนื้อหาหรือบทความเพื่อให้ผู้เรียนอ่านเป็นการเชื่อมช่องว่างระหว่างสิ่ง (ความรู้) ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วกับสิ่ง (ความคิดรวบยอดใหม่) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการสอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน คือ ขั้นตอนที่ครูผู้สอนจะสนทนาเกี่ยวกับหัวข้อที่จะเรียน โดยตั้งคำถาม เพื่อทบทวนความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องที่สอน และแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียน

ขั้นที่ 2 ชี้นำสอน คือ การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน โดยครูจะให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากหัวข้อที่จะเรียน ครูผู้สอนจะช่วยเด็กเขียนคำตอบลงบนกระดานดำ ในกรณีที่เด็กไม่สามารถตอบคำถามได้ ครูผู้สอนอาจจะนำเสนอสื่อในรูปแบบ วิดีทัศน์ หรือ รูปภาพ เพื่อเป็นช่วยให้

เด็กเกิดการวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงความรู้เดิมเพื่อที่จะหาคำตอบสู่ความรู้ใหม่ และครูผู้สอนจะตั้งคำถามเป็นระยะเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นออกมา

ขั้นที่ 3 ขั้นการอ่านจับใจความแบบผ่านๆ คือ ครูผู้สอนจะแจกบทความที่เรียนให้ผู้เรียนอ่านแบบผ่านๆ 1 รอบ เพื่อที่ผู้เรียนจะได้เกิดความเข้าใจ

ขั้นที่ 4 ขั้นการอ่านจับใจความแบบละเอียด คือ ครูผู้สอนจะให้ผู้เรียนอ่านบทความอย่างละเอียดอีก 1 รอบ เพื่อที่จะให้ผู้เรียนจะได้ตรวจคำตอบว่า ส่วนไหนของบทความที่ไม่มีอยู่บนกระดานดำ (ความรู้ใหม่)

ขั้นที่ 5 ขั้นตรวจสอบความเข้าใจ คือ หลังจากที่อ่านบทความที่เรียนในวันนี้ ให้ผู้เรียนช่วยกันเช็คคำตอบบนกระดานที่ครูผู้สอนช่วยเขียนในต้นชั่วโมงนั้นว่า คำตอบที่ถูกต้องมีอยู่ในบทความนี้หรือไม่ ถ้ามีคำตอบที่เขียนอยู่บนกระดานก็ให้คงไว้ แต่ในกรณีที่บนกระดานไม่มีคำตอบก็ให้เขียนคำตอบที่ถูกต้องเพิ่มลงไป ซึ่งครูผู้สอนจะกล่าวเชื่อมโยง หรือ กระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงข้อมูลเดิมที่ผู้เรียนมีอยู่แล้ว กับ ความรู้ใหม่ที่ผู้เรียนจะได้จากการอ่านจับใจความ

ขั้นที่ 6 ขั้นบูรณาการ คือ ครูผู้สอนจะอธิบายเพิ่มเติมและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนถามข้อสงสัยในเนื้อหาจากบทความที่ผู้เรียนได้อ่าน จากนั้นครูผู้สอนจึงแจกแบบฝึกหัดโดยการให้เด็กสรุปคำตอบเป็นแผนผังความคิด และตกแต่งให้สวยงาม หลังจากผู้เรียนทำแบบฝึกหัดเสร็จแล้ว และให้ผู้เรียนสรุปเรื่องที่อ่านจากแผนผังความคิดอีกครั้งเพื่อที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคงทนในการจำมากขึ้น

ตัวแปรที่ศึกษา

ความสามารถอ่านจับใจความ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความสามารถอ่านจับใจความ หมายถึง การที่นักเรียนสามารถเก็บสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน ประเภทบทความเกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรม โดยสามารถระบุประเด็นสำคัญของเรื่อง ลำดับเหตุการณ์และขยายใจความสำคัญ รวมถึงสรุปเรื่องในเรื่องที่พลงเมือง วัฒนธรรม และ การดำเนินชีวิตในสังคม รวมถึงเรื่องเศรษฐศาสตร์ระดับเบื้องต้นที่นักเรียนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าได้อย่างถูกต้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)	
ขั้นตอนการสอน	เนื้อหา
<p>1. ชั้นนำ ครูสนทนาเกี่ยวกับหัวข้อที่จะเรียน โดยตั้งคำถาม หรือทบทวนความรู้และประสบการณ์ของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่สอน โดยครูแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียน</p> <p>2. ขั้นสอน 2.1 ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากหัวข้อที่จะเรียน โดยครูช่วยนักเรียนเขียนคำตอบลงบนกระดานดำ 2.2 กรณีที่นักเรียนไม่สามารถตอบคำถามได้ ครูอาจจะนำเสนอสื่อในรูปแบบวิดิทัศน์ หรือ รูปภาพ เพื่อเป็นการช่วยให้นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่ไปสู่การหาความรู้ใหม่</p> <p>3. ขั้นการอ่านจับใจความแบบผ่านๆ (Skimming Reading) ครูแจกบทความที่เรียนให้นักเรียนอ่านแบบผ่านๆ 1 รอบ เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ</p> <p>4. ขั้นการอ่านจับใจความแบบละเอียด (Scanning Reading) ครูจะให้นักเรียนอ่านบทความอย่างละเอียดอีก 1 รอบ เพื่อให้นักเรียนตรวจคำตอบว่าเนื้อหาส่วนใดของบทความที่ไม่มีอยู่บนกระดาน</p> <p>5. ขั้นตรวจสอบความเข้าใจ 5.1 หลังจากให้อ่านบทความที่เรียน ให้นักเรียนช่วยกันตรวจสอบคำตอบบนกระดานที่ครูช่วยเขียนในต้นชั่วโมงว่า คำตอบที่ถูกต้องมีอยู่ในบทความนี้หรือไม่ ถ้ามีคำตอบที่เขียนอยู่บนกระดานก็ให้คงไว้ 5.2 กรณีที่บนกระดานไม่มีคำตอบก็ให้เขียนคำตอบที่ถูกต้องเพิ่มลงไป ซึ่งครูจะอธิบายเชื่อมโยง หรือ กระตุ้นให้นักเรียนเชื่อมโยงข้อมูลเดิมที่มีอยู่แล้วกับความรู้ใหม่ที่นักเรียนได้จากการอ่านจับใจความ</p> <p>6. ขั้นบูรณาการ นักเรียนสรุปคำตอบเป็นแผนผังความคิด และตกแต่งให้สวยงาม</p> <p>(Ausubel, David P.1968 : 658 และนุชน้อย สกิริขันธ์. 2523: 63-64)</p>	<p>สมาชิกที่ดีของชุมชน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย 2. ผู้นำและผู้ตามที่ดี 3. สิทธิพื้นฐานสำหรับเด็ก <p>การบริโภคสินค้าและบริการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สินค้าบริโภคและอุปโภค 2. ปัจจัยในการเลือกซื้อสินค้า 3. การคุ้มครองผู้บริโภค

ความสามารถ
อ่านจับใจความ

สมมติฐานในการวิจัย

1. ความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังจากการสอนโดยวิธีใช้ โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน อยู่ในระดับดี

2. ความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังจากการสอนโดยวิธีใช้ วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน สูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้อง

การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยวิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) ได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

- 1.1 ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- 1.2 ประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- 1.3 ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- 1.4 สาเหตุของปัญหาทางการเรียนรู้
- 1.5 การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
- 1.6 การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน

2. การอ่านจับใจความ

- 2.1 ความหมายของการอ่าน
- 2.2 ความสำคัญของการอ่าน
- 2.3 ความหมายของการอ่านจับใจความ
- 2.4 ความสำคัญของการอ่านจับใจความ
- 2.5 จุดมุ่งหมายในการอ่านจับใจความ
- 2.6 องค์ประกอบของการอ่านจับใจความ
- 2.7 การสอนอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3. รูปแบบการสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน

- 3.1 ทฤษฎีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนของออสซูเบล
- 3.2 ความหมายของโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน
- 3.3 รูปแบบของโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน
- 3.4 ประโยชน์ของโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน
- 3.5 รูปแบบการสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน
- 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

1.1 ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ปี ค.ศ. 1997 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการศึกษาพิเศษสำหรับผู้ที่มีความบกพร่อง (Individual with Disability Education Act - IDEA) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะความบกพร่องทางด้านกระบวนการทางจิตวิทยาในการเข้าใจหรือใช้ภาษาเขียน หรือภาษาพูด ซึ่งแสดงออกมาให้เห็นจากความบกพร่องทางการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ หรือการคิดคำนวณ รวมถึงสภาวะของความบกพร่องในการรับรู้ สมองได้รับบาดเจ็บ ความบกพร่องของสมองเพียงเล็กน้อย ภาวะการอ่านบกพร่อง และภาวะความแตกต่างทางภาษาจากอะเพเซีย ภาวะความบกพร่องของการเรียนรู้ไม่ได้หมายความถึง นักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ เนื่องจากสาเหตุของความบกพร่องทางการมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว ภาวะสติปัญญาบกพร่อง ความบกพร่องทางอารมณ์ ความเสียเปรียบเนื่องจากสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมหรือเศรษฐกิจ

รัฐบาลสหรัฐ (U.S. Department of Education, 1999) ได้ให้ความหมายของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นความผิดปกติหรือ ความบกพร่อง เกี่ยวกับการรับข้อมูลและจัดกระทำกับข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจ โดยเฉพาะการใช้ภาษาเพื่อ ฟัง พูดและเขียน ที่นำไปสู่การขาดความสมบูรณ์ในการคิด พูด อ่าน เขียน สะกดคำ หรือการคิดคำนวณ ซึ่งรวมถึงความบกพร่องทางการเรียนรู้ อันเกิดจากสมองถูกทำลาย สมองทำงานได้ไม่ปกติ แต่ไม่รวมความบกพร่องทางการเรียนรู้อันเนื่องมาจากความพิการทางสายตา หูหนวก ปัญญาอ่อน หรือปัญหาเนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ หรือความยากจน

ในปี ค.ศ. 2001 เอลลิน และสวอทซ์ (Allen; & Schwartz, 2001: 125) ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่า เป็นเด็กที่มีความบกพร่องในกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาในการเข้าใจหรือการใช้ภาษาในการพูดหรือการเขียน เกี่ยวกับความสามารถทางการฟัง คิด พูด เขียน สะกดคำ หรือคณิตศาสตร์ ทั้งนี้ไม่รวมถึงเด็กซึ่งมีปัญหาทางการเรียนรู้อันเนื่องมาจากการเห็น การได้ยิน ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

ปี ค.ศ. 2002 สำนักงานการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (U.S. Office of Education) ได้ให้คำจำกัดความดังนี้ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับกระบวนการทางจิตวิทยา ความบกพร่องนี้เกี่ยวข้องกับภาษาของเด็ก ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เด็กที่มีปัญหาในด้านการ ฟัง การคิด การพูดคุยกับผู้อื่น การอ่าน การสะกดคำ หรือการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์ รวมไปถึงเด็กที่มีความบกพร่องทางการรับรู้ การได้รับบาดเจ็บทางสมอง ดิสเล็กเซีย และอะเพเซีย แต่ไม่รวมไปถึงเด็กที่มีปัญหาอันเกิดจากความบกพร่องทางสายตา ทางการได้ยิน และทางการเคลื่อนไหว ปัญญาอ่อน ความบกพร่องทางอารมณ์และความเสียเปรียบทางสภาพแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543:15) ได้อธิบายความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไว้ว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นั้นหมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการทางจิตวิทยาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งเรื่องขึ้นไป ความผิดปกติดังกล่าวจะเกี่ยวเนื่องกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษา การพูดหรือการเขียน ซึ่งอาจส่งผลถึงความสามารถที่บกพร่องเกี่ยวกับการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน สะกดคำ ตลอดจนการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ รวมถึงสภาวะความพิการด้านการรับรู้ การที่สมองขาดเจ็บ สมองไม่อาจทำหน้าที่บางอย่างได้เล็กน้อย การมีปัญหาด้านการอ่านและการมีปัญหาด้านภาษา

ศรียา นิยมธรรม (2546:143) ได้ให้ความหมายของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นั้นหมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับกระบวนการทางจิตวิทยา ซึ่งทำให้เด็กมีปัญหาทางการเรียนรู้อื่นๆ คือ การอ่าน การเขียน การฟัง การคิด หรือการคำนวณ รวมถึงเด็กที่มีความบกพร่องทางการรับรู้จากการได้รับความกระทบการเตือนทางสมอง แต่ไม่รวมเด็กที่มีปัญหาอันเกิดจากความบกพร่องทางสายตา การได้ยิน การเคลื่อนไหวของร่างกาย หรือปัญญาอ่อน ตลอดจนความบกพร่องทางอารมณ์ และการเสียเปรียบทางสภาพแวดล้อม

กานดา พุฒ (2547:1) ได้ให้ความหมายของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หมายถึง การที่ทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับ ความสามารถที่แท้จริงอันเนื่องมาจากมีปัญหาด้านทักษะ การฟัง พูด อ่าน เขียน คำนวณ และใช้เหตุผล ความบกพร่องทางการเรียนรู้นี้เกิดจากระบบสมองส่วนกลางมีโครงสร้างหรือการทำหน้าที่ผิดปกติ จึงทำให้บุคคลมีปัญหาเกี่ยวกับระบบกระบวนการจัดการข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยการรับรู้ข้อมูลผ่านประสาทสัมผัส เก็บจำข้อมูล และเรียกกลับข้อมูลมาใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งด้านการเรียนหรือการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ หมายถึง นักเรียนที่มีความบกพร่องในกระบวนการรับรู้และการจัดข้อมูล ส่งผลให้มีปัญหาในทักษะการฟัง การอ่าน การพูด การเขียน การสะกดคำ การคำนวณ และการใช้เหตุผลอันเนื่องมาจากความผิดปกติของกระบวนการทางจิตวิทยา ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเข้าใจและการใช้ภาษา รวมถึงความผิดปกติของโครงสร้างหรือการทำงานของระบบสมองส่วนกลาง ทั้งนี้ไม่รวมถึงเด็กที่มีปัญหาในด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ การคำนวณ และการใช้เหตุผล ที่มีผลมาจากความผิดปกติทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และการด้อยโอกาสทางการศึกษา

1.2 ประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ผดุง อารยะวิญญู (2544, : 21-22) กล่าวถึง ประเภทของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จำแนกเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะของปัญหาทางการเรียนของเด็กได้ดังนี้

ความบกพร่องทางการฟังและการพูด

เด็กเหล่านี้อาจแสดงพฤติกรรมทางการพูดดังนี้

1. มีพัฒนาทางการพูดล่าช้า
2. ไม่เข้าใจสัญลักษณ์ทางภาษา
3. รู้คำศัพท์น้อย
4. จำแนกเสียงพูดไม่ได้
5. ใช้อวัยวะในการพูดไม่ถูกต้องทำให้พูดไม่ชัด
6. รู้ว่าจะพูดอะไร แต่พูดออกมาเป็นคำพูดไม่ได้
7. ไม่เข้าใจคำพูดของผู้อื่น
8. พูดไม่เป็นประโยค
9. พูดไม่ถูกหลักภาษาไทย
10. ใช้คำศัพท์ไม่ตรงกับความหมายที่จะพูด
11. พูดแล้วผู้อื่นฟังไม่รู้เรื่อง
12. ไม่เข้าใจโครงสร้างภาษาไทย

เด็กบางคนอาจจะมีปัญหาเพียงเล็กน้อย บางคนอาจมีปัญหามากในระดับที่รุนแรงแตกต่างกันไป สภาพความบกพร่องทางการฟังและการพูดนี้ เรียกว่า อะเฟเซีย (Aphasia) เด็กที่มีปัญหาเช่นนี้ เรียกว่า เด็กอะเฟติก (Aphasic Child) ความผิดปกติในการฟังและการพูดของเด็ก อะเฟเซียเป็นผลมาจากการได้รับบาดเจ็บทางสมอง (Brain Damage)

อย่างไรก็ตามเด็กบางคนอาจพูดไม่ชัด เช่น การพูดด้วยเสียงขึ้นจมูก การพูดติดอ่าง หรือการพูดไม่ชัดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ความบกพร่องทางการพูดดังกล่าวไม่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ เพราะไม่เป็นอาการของการไม่เข้าใจสัญลักษณ์ทางภาษา คำศัพท์ และโครงสร้างทางประโยคเหมือนเด็กกลุ่มนี้

ความบกพร่องทางการอ่าน

เด็กที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ อาจมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบหลายประการ เด็กบางคนอาจขาดเรียนบ่อย เพราะต้องช่วยบิดามารดาในการประกอบอาชีพ บางคนต้องหาเลี้ยงครอบครัว บางคนต้องเดินทางไกล จึงทำให้ไม่ยอมมาโรงเรียน บางคนพูดภาษาท้องถิ่นมาแต่กำเนิด เมื่อมาเรียนภาษาไทยกลางที่โรงเรียน จึงทำให้เด็กเรียนได้ไม่ดี เพราะอิทธิพลของภาษาถิ่นที่มี

โครงสร้างของเสียงพูด คำและประโยคต่างกัน เด็กที่ขาดแรงจูงใจในการเรียนเกียจคร้านทำให้ อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เด็กเหล่านี้ไม่จัดเป็นเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ตามนิยามของการศึกษาพิเศษ เพราะถ้าแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลุล่วงไปเด็กก็สามารถอ่านออกเขียนได้ แต่เด็กที่มีปัญหาในการอ่านตามนิยามทางการศึกษาพิเศษ ถึงแม้จะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้แล้ว เด็กก็ยังอ่านไม่ได้ด้วยตนเอง เด็กที่มีปัญหาทางการอ่าน อาจมีพฤติกรรมดังนี้

1. จำตัวอักษรไม่ได้ ทำให้อ่านเป็นคำไม่ได้
2. จำตัวอักษรได้บ้าง แต่อ่านเป็นคำไม่ได้
3. ความสามารถในการอ่านต่ำกว่านักเรียนอื่นในชั้นเดียวกัน
4. ระดับสติปัญญาของเด็กอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยหรือสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย เมื่อวัดโดยใช้แบบทดสอบเซาท์วูดที่เชื่อถือได้
5. เด็กบางคนอาจมีความไวในการใช้สายตา
6. เด็กบางคนอาจมีความไวในการฟัง
7. พูดไม่เป็นประโยค
8. เด็กสามารถเข้าใจภาษาได้ดี หากได้รับฟังหรือมีคนอ่านหนังสือให้ฟัง หรือฟังจากเทป แต่ถ้าให้อ่านเองเด็กจะอ่านไม่ได้ อ่านไม่เข้าใจหรือ จับใจความไม่ได้
9. อ่านคำโดยสลับตัวอักษร เช่น กบ เป็น บก
มอง เป็น งอม
ยอด เป็น ดอย
กบ เป็น บาก เป็นต้น
10. ไม่เข้าใจว่าตัวอักษรใดมาก่อน – หลัง ตัวอักษรใดอยู่ทางซ้ายหรือขวา
11. ไม่สามารถแยกเสียงสระในคำได้ เช่น ระหว่างคำว่า น้ำลง กับ แมลง เด็กมักอ่าน แมลง ว่า แม-ลง หรือ มะ-แลง-ลง เป็นต้น

เด็กกลุ่มนี้มีศัพท์ทางวิชาการว่า ดิสเล็กเซีย (Dyslexia) เด็กที่มีปัญหาทางการอ่าน เรียกว่า เด็กดิสเล็กเซีย (Dyslexia Child) เด็กแต่ละคนอาจจะมีพฤติกรรมดังกล่าวมากบ้าง น้อยบ้าง แตกต่างกันไป

ความบกพร่องทางการเขียน

การเขียนเป็นทักษะสูงสุดในกระบวนการทางภาษา ซึ่งประกอบด้วยทักษะในการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน การเขียนเป็นการแสดงออก ซึ่งแนวความคิดของผู้เขียน ซึ่งผู้เขียนจะต้องนำคำในภาษาร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามหลักภาษาไทย เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มักมีความบกพร่องในการเรียงลำดับ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กไม่สามารถเขียนหนังสือได้

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเขียน อาจแสดงพฤติกรรมในการเขียนดังนี้

1. ไม่สามารถลอกคำที่ครูเขียนบนกระดานลงสมุดของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง
2. เขียนประโยคตามที่ครูบอกไม่ได้
3. ไม่สามารถแยกรูปทรงเรขาคณิตได้
4. บางรายอาจมีปัญหาในการผูกเชือกทรงเท้าหรือใช้มือหยิบจับสิ่งของ
5. ใช้สายตาในการจดจำสิ่งของไม่ได้ หรือได้ไม่ดี เด็กอาจบอกได้ว่าภาพที่อยู่ในกระดานคืออะไร แต่พอครูหยิบภาพออกไปให้พ้นตา เด็กจำภาพนั้นไม่ได้ และบอกไม่ได้ว่าภาพที่เห็นเมื่อครู่นี้คือภาพอะไร
6. เขียนไม่เป็นคำ อาจเป็นลายเส้นแต่อ่านไม่ได้
7. เขียนเป็นประโยคไม่ได้ เรียงคำไม่ถูก
8. รูปของตัวอักษรที่เขียนอาจไม่แน่นอน ตัวอักษรที่เด็กเขียนแต่ละครั้ง อาจมีรูปทรงที่แตกต่างกันไป

ความบกพร่องทางการเขียน ไม่รวมถึงปัญหาของเด็กที่เขียนคำยากไม่ได้ อันเนื่องมาจากการที่เด็กไม่ตั้งใจเรียน เด็กที่ขาดเรียนบ่อย ขี้เกียจอ่านหรือเขียนหนังสือ การไม่ส่งงานที่ครูมอบหมายให้ทำ เป็นต้น

ความบกพร่องทางการเขียนอาจจำแนกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. ดิสกราฟิยา (Dysgraphia) หมายถึง เด็กที่ไม่สามารถเขียนหนังสือได้ เช่น จับดินสอไม่ได้ ลอกคำศัพท์ หรือตัวอักษร หรือตัวเลข หรือรูปทรงเรขาคณิตจากกระดานลงบนสมุดของตนไม่ได้ หรือทำได้แต่ลายมืออ่านยาก

2. ความบกพร่องในการจำ (Recall Deficits) เด็กไม่สามารถจำสิ่งที่เห็นได้ เด็กอาจบอกชื่อของสิ่งของได้ ในขณะที่เด็กกำลังจ้องมองสิ่งนั้นอยู่ แต่เมื่อครูนำสิ่งนั้นพ้นสายตาของเด็กไปแล้ว เด็กจำสิ่งนั้นไม่ได้ เด็กที่มีความสามารถในการจำด้วยสายตา (Visual Memory) ไม่ดี

3. ความบกพร่องทางโครงสร้างทางภาษา (Syntax Deficits) เด็กเหล่านี้สามารถเรียนหนังสือได้ดี แต่หากครูให้เขียนเรียงความ เขียนรายงาน เด็กอาจทำไม่ได้ เด็กอาจมีแนวคิดที่จะเขียน แต่ไม่สามารถระบายความรู้สึกนึกคิดออกเป็นตัวอักษรได้ บางคนอาจเขียนได้บ้าง แต่เขียนผิดหลักไวยากรณ์ของภาษาไทย

เด็กบางคนอาจมีความบกพร่องทางการเขียนอย่างเดียว บางคนอาจมีความบกพร่องทางการอ่าน บางคนอาจมีความบกพร่องทางการฟัง การอ่าน และการเขียน ความรุนแรงของปัญหาอาจแตกต่างกันไปในเด็กแต่ละคน เด็กบางคนอาจมีปัญหาไม่มากนักสามารถอ่านและเขียนได้บ้างแต่ต้องได้รับการช่วยเหลือเพิ่มเติม แต่เด็กบางคนอาจมีปัญหารุนแรงถึงขั้นไม่สามารถจับดินสอหรือปากกาขึ้นมาเขียนได้เลย

ความบกพร่องทางคณิตศาสตร์

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ประกอบขึ้นด้วยสัญลักษณ์ เช่น เกี่ยวกันกับภาษาไทย เด็กที่มีความบกพร่องในการรับรู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์ อาจมีปัญหาในการเรียนคณิตศาสตร์ เด็กที่มีปัญหาดังกล่าวอาจแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. มีปัญหาในการบอกความสัมพันธ์แบบหนึ่งต่อหนึ่ง เช่น หากมีนักเรียนในชั้นเรียนอยู่ 30 คน เด็กทั่วไปมักจะเข้าใจว่า จำเป็นต้องจัดที่นั่งให้เด็ก 30 ที่ เพราะเด็ก 1 คน ต้องการที่นั่งเพียง 1 ที่ เท่านั้น แต่เด็กที่มีปัญหามักตอบไม่ได้ว่า เด็ก 30 คน ควรจัดที่นั่งให้กี่ที่

2. ไม่เข้าใจความหมายของจำนวน เด็กอาจนับเลข 1,2,3,4,5..... ได้ แต่ถ้าครูสั่งให้หยิบก้อนหินมาวางไว้ข้างหน้า 5 ก้อน เด็กจะปฏิบัติไม่ได้ การนับของเด็กเป็นการท่องจำ ไม่ใช่ความเข้าใจ

3. ไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ได้ยินกับสิ่งที่มองเห็น เด็กอาจจะออกเสียงนับเลข 1,2,3,4,5..... ได้ แต่ถ้าให้นับจำนวนนกในภาพกระดาน เด็กจะนับไม่ได้

4. มีปัญหาในการจัดเรียงลำดับ

5. ไม่สามารถจำแนกวัตถุที่มีขนาดต่างกันในที่กองรวมกันอยู่ได้ เช่น เมื่อครูสั่งให้แยกไม้บล็อกรวมกันอยู่ ออกเป็น 2 กอง กองหนึ่งมีขนาดเล็ก อีกกองหนึ่งเป็นไม้บล็อกที่มีขนาดใหญ่ เด็กอาจปฏิบัติไม่ได้

6. ไม่เข้าใจปริมาณ เมื่อขนาดเปลี่ยนไป เช่น หนักรับละ 20 บาท 1 ไร่ มีค่าเท่ากับเหรียญ 5 บาท จำนวน 4 เหรียญ หรือ เหรียญ 10 บาท จำนวน 2 เหรียญ ก้อนเนื้อ 1 ชิ้น มีน้ำหนัก 1 กิโลกรัม กับก้อนเนื้อชิ้นเล็กๆ 10 ชิ้น มีน้ำหนักรวมกันได้ 1 กิโลกรัม เป็นต้น

7. ทำเลขไม่ได้ ไม่ว่าจะ เป็น บวก ลบ คูณ หาร เพียงอย่างเดียว หรือทั้ง 4 อย่าง

8. ไม่เข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ เช่น ไม่เข้าใจว่า

เครื่องหมาย + แปลว่า เพิ่มขึ้น มากขึ้น

เครื่องหมาย - แปลว่า ลดลง น้อยลง

เครื่องหมาย $\times$ แปลว่า ทวีคูณ เป็นต้น

เด็กบางคนสับสนกันระหว่างเครื่องหมาย + กับเครื่องหมาย $\times$ ทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาในการจำแนกสิ่งต่างๆ ด้วยสายตา

9. ไม่เข้าใจความหมายของตัวเลขที่นำมาเรียงกันในทางคณิตศาสตร์ การเรียงตัวเลขต่างกันมีความหมายต่างกัน ดังนั้นเด็กประเภทนี้บางคนไม่เห็นความแตกต่างระหว่าง

10 กับ 01

32 กับ 23

51 กับ 15 เป็นต้น

จึงทำให้เด็กไม่สามารถคำนวณเลขได้

10. ไม่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนในการคำนวณได้ เช่นในการบวกเลข 2 หลัก จะต้องบวกหลักหน่วยก่อน ซึ่งได้แก่ ตัวเลขที่อยู่ทางด้านขวามือ แล้วจึงบวกหลักสิบเป็นลำดับต่อไป ซึ่งได้แก่ ตัวเลขที่อยู่ทางด้านซ้าย ทำให้เด็กทำเลขไม่ได้ หากมีการทดเลขด้วยยิ่งทำให้เด็กมีปัญหามากขึ้น

11. ไม่เข้าใจความหมายของการชั่ง ตวง วัด ไม่เข้าใจว่า น้ำตาลทรายมี น้ำหนัก 4 กิโลกรัม กับฟองน้ำที่มีน้ำหนัก 4 กิโลกรัม จะเท่ากันในด้านน้ำหนักได้อย่างไร

12. มีปัญหาในการอ่านแผนที่และกราฟ ถ้าเด็กคนที่มีปัญหาเช่นนี้ นั่งรถไปต่างเมืองกับเพื่อน 2 คน เพื่อนของเขาทำหน้าที่ขับรถ เพื่อนบอกให้เขาช่วยอ่านแผนที่ ทั้งสองคนนี้หลงทางแน่นอน

13. มีปัญหาในการทำเลขโจทย์ปัญหา เพราะเด็กไม่เข้าใจความหมายของปัญหาที่เป็นโจทย์จึงแปลความหมายไม่ได้ว่า เมื่อใดจะบวก ลบ คูณ หรือหาร

ความรุนแรงของปัญหาในเด็กแต่ละคนอาจไม่เท่ากัน เด็กที่มีปัญหาในการเรียนคณิตศาสตร์ มีคำศัพท์ทางวิชาการว่า ดิสแคลคูเลีย (Dyscalculia) เด็กที่มีปัญหาในการคำนวณเรียกว่า เด็กดิสแคลคูลิค (Dyscalculic Child)

ความบกพร่องทางกระบวนการคิด

เด็กที่มีปัญหาในกระบวนการเรียนรู้เป็นจำนวนมาก มีความลำบากในการคิด กระบวนการให้เหตุผล หรือ การกำหนดแนวความคิดรวบยอด เช่น คนปกติทั่วไปจะมองที่ภาพรวมของ

วัตถุก่อนจึงมองส่วนย่อย แล้วจึงพิจารณารายละเอียดว่า เขาเป็นผู้หญิงหรือว่าผู้ชาย เขาเหมือนญาติพี่น้องเราหรือไม่ เป็นต้น แต่เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้อาจไม่มองเช่นนั้น เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ อาจแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับกระบวนการคิด การให้เหตุผลดังนี้

1. ไม่สามารถบอกความแตกต่างของสิ่งที่มองเห็นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อวัตถุ
2. อย่าง หรือมากกว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกัน
  2. ไม่สามารถบอกความแตกต่างของเสียงที่ได้ยิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เสียงที่คล้ายคลึงกัน หรือหากบอกได้ก็ไม่แน่นอน บางทีบอกได้ บางทีบอกไม่ได้ เป็นต้น
  3. ไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยกับส่วนใหญ่
  4. มีความจำไม่ดี ไม่ว่าจะเป็นความจำระยะสั้น หรือความจำระยะยาว จึงทำให้เด็กบางคนได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นเด็กปัญญาอ่อน ทั้งๆที่เขาควรได้รับการตัดสินว่าเป็นเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้
  5. ไม่มีความมานะอดทนในการประกอบกิจกรรมเลย หรือหากมีก็มีมากจนเกินไปจนบางครั้งทำให้ยากแก่การทำให้เขาเลิกจากกิจกรรมที่กำลังทำอยู่
  6. จำสิ่งที่มองเห็นได้ แต่หากนำสิ่งของนั้นให้พันสายตาแล้ว เด็กจะจำสิ่งนั้นไม่ได้เลย มีพฤติกรรมเหมือนไม่เคยพบเห็นสิ่งนั้นมาก่อน
  7. ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ทนไม่ได้ที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงกิจวัตรประจำวัน
  8. มีพฤติกรรมเหมือนถูกควบคุมโดยสิ่งที่อยู่ภายนอก เด็กบางคนจึงไม่สามารถควบคุมตนเองได้ เสียสมาธิง่ายเพราะสนใจสิ่งอื่นที่อยู่นอกห้องเรียนเสมอ
  9. ไม่สนใจสิ่งที่อยู่รอบตัว หรือสนใจจนเกินไป จนยากแก่การที่จะดึงความสนใจของเด็กออกจากสิ่งของนั้นๆ
  10. มีการเคลื่อนไหวที่ เคลื่อนไหวอยู่เสมอ ไม่สามารถอยู่นิ่งเฉยได้นาน

ความบกพร่องด้านอื่น ๆ

ความบกพร่องด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง อาจจำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ ความบกพร่องเกี่ยวกับสมาธิ ความบกพร่องด้านการรับรู้ และความบกพร่องด้านการเคลื่อนไหว นักจิตวิทยาหลายคนกล่าวว่า ความบกพร่องทั้ง 3 ด้าน เป็นลักษณะหนึ่งของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ แต่นักจิตวิทยาหลายคนไม่เห็นด้วย อย่างไรก็ตามพฤติกรรมที่จะกล่าวดังต่อไปนี้ มักปรากฏในเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เสมอ มากบ้างน้อยบ้าง แตกต่างกันไป ความบกพร่องทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

ความบกพร่องเกี่ยวกับสมาธิ

เด็กที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับสมาธิเรียกว่า เด็กสมาธิสั้น สมาคมแพทย์อเมริกันมีข้อกำหนดเกี่ยวกับเด็กสมาธิสั้น ดังนี้

การไม่มีสมาธิ

1. มักทำงานไม่สำเร็จทำให้มีงานค้างหลายอย่าง
2. ไม่ฟังครู เวลาครูพูด
3. เสียสมาธิง่าย เช่น เมื่อมีคนเดินผ่านข้างห้องเรียน
4. ไม่สามารถมีใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่เรียนได้
5. ไม่สามารถร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้นาน

เด็กจะต้องแสดงพฤติกรรมอย่างน้อย 3 ข้อ จาก 5 ข้อด้านบน

ความหุนหันพลันแล่น

1. แสดงออกโดยไม่มีความยั้งคิดเสมอ
2. ร่วมกิจกรรมอย่างหนึ่งและยังไม่เสร็จ แต่เริ่มทำกิจกรรมอันใหม่อีก
3. ทำงานเลอะเทอะ ไม่เป็นระเบียบระบบ
4. ต้องมีคนคอยควบคุมขณะทำงาน
5. มักส่งเสียงดังในชั้นเรียน เช่น เรียกชื่อนักเรียนคนอื่น
6. ไม่รู้จักรอคอย เช่น ในการเล่นเกม หรือการร่วมกิจกรรมอื่น

เด็กจะต้องแสดงพฤติกรรมอย่างน้อย 3 ข้อ จาก 6 ข้อด้านบน

การไม่อยู่นิ่ง

1. วิ่งไปวิ่งมาในห้องเรียน หรือปีนป่ายบ่อยๆ
2. นั่งนิ่งไม่ได้นาน หรือสะบัดมือไปมาติดต่อกันนานๆ
3. ลุกจากที่นั่งบ่อยๆ
4. เดินไปมาทั่วห้องเรียน
5. เคลื่อนไหวอยู่เสมอ หยุดนิ่งไม่ได้ เหมือนเครื่องยนต์กำลังเดินเครื่อง

เด็กจะต้องแสดงพฤติกรรมอย่างน้อย 2 ข้อ จาก 5 ข้อด้านบน

ความบกพร่องเกี่ยวกับการรับรู้

เด็กอาจแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. มีปัญหาในการจำแนกสิ่งที่ได้ยิน ไม่ว่าจะเป็นการจำแนกด้วยการฟังทางสายตาหรือการสัมผัส
2. ไม่สามารถจดจำสิ่งที่เคยได้ยิน ได้ฟัง เคยพบเห็น หรือเคยสัมผัสมาแล้วได้
3. ไม่มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเวลา
4. ไม่มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับระยะทาง เช่น ไกล ใกล้
5. ไม่มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพื้นผิว เช่น กว้าง แคบ หยาบ ละเอียด
6. ไม่สามารถแยกวัตถุออกจากฉากหลังได้
7. ไม่สามารถจำแนกส่วนย่อยออกจากส่วนใหญ่ได้
8. ไม่เข้าใจความหมายของคำว่า ซ้าย - ขวา - หน้า - หลัง
9. การทำงานประสานกันระหว่างมือกับสายตาไม่ดี

ความบกพร่องเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว

ความบกพร่องเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ ไม่เกี่ยวกับความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวของเด็กที่ได้รับบาดเจ็บทางสมอง (เด็กสมองพิการ) ความบกพร่องในการเคลื่อนไหวส่วนใหญ่ ได้แก่

- กล้ามเนื้อมัดใหญ่ไม่ดี
- กล้ามเนื้อมัดเล็กไม่ดี
- มีการเคลื่อนไหวไม่คล่องแคล่ว
- มีพัฒนาการในการเคลื่อนไหวล่าช้า

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีปัญหาในด้านการฟัง และการพูด การอ่าน การเขียน และการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ แต่เด็กบางคนอาจมีปัญหาทางพฤติกรรมด้วย เช่น การมีสมาธิสั้น มีความบกพร่องทางการรับรู้ และความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว สิ่งที่กำลังกล่าวมาเหล่านี้ ล้วนเป็นอุปสรรคในการเรียนของเด็ก ทำให้เด็กไม่สามารถเรียนหนังสือได้ดีเท่าที่ควร ครูจึงควรเข้าใจเด็กที่มีปัญหาเหล่านี้ จะได้หาทางช่วยเหลือเด็กได้

1.3 ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึง ลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไว้ดังนี้

(เบญจพร ปัญญาฯ. 2545: 4-7; อ้างอิงจาก Allen; & Schwartz. 2001:125)

1. ปัญหาทางการอ่าน เด็กที่มีปัญหาทางการอ่านจะไม่สามารถอ่านหนังสือได้เท่ากับระดับของเด็กในชั้นเรียนเดียวกัน แม้ว่าจะพยายามช่วยเหลือในเรื่องความจำเป็นพิเศษแล้วก็ตาม ดังนั้นพฤติกรรมการอ่านที่ไม่เหมาะสมจึงปรากฏอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังนี้

- 1.1 การเคลื่อนไหวร่างกายที่แสดงอาการเครียด เช่น อารมณ์เสีย หน้านอง
- 1.2 อ่านหลงบรรทัด อ่านซ้ำคำ
- 1.3 อ่านตกหล่น อ่านเพิ่มคำ หาคำมาแทนที่หรืออ่านกลับคำ
- 1.4 อ่านเรียงลำดับผิด สับสนตำแหน่ง ประธาน กริยา กรรม
- 1.5 อ่านสับสนระหว่างอักษรหรือคำที่คล้ายคลึงกัน
- 1.6 อ่านซ้ำและตะกุกตะกัก
- 1.7 อ่านด้วยความลังเลไม่แน่ใจ
- 1.8 อ่านเอาเรื่องไม่ได้
- 1.9 บอกลำดับเรื่องราวไม่ได้
- 1.10 จำประเด็นสำคัญของเรื่องราวไม่ได้ (อ่านได้แต่อธิบายไม่ได้)
- 1.11 แยกสระเสียงสั้น-ยาวไม่ได้

ปัญหาการเรียนรู้ทางการอ่าน นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ เพราะถ้าเด็กอ่านไม่ได้ก็จะไม่สามารถที่จะเรียนวิชาอื่นได้ดี เด็กจะต้องใช้ทักษะ การอ่านเป็นสำคัญ เนื่องจากความบกพร่องทางการอ่านของเด็กแต่ละคน แต่ละวัยจะมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การแก้ไขการฝึกฝนการเรียนการสอนให้กับเด็กแต่ละคนจึงควรเลือกใช้วิธีการสอนให้เหมาะสมกับความบกพร่องและความต้องการของเด็ก

2. ปัญหาด้านการเขียน เด็กที่มีปัญหาทางการเขียนอาจมีสาเหตุมาจากความบกพร่องใน 3 ลักษณะ คือ

- 2.1 การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและสายตาไม่ดี จึงทำให้เด็กลอกตัวอักษรและตัวเลขไม่ถูกต้อง
- 2.2 ความบกพร่องของการจำสิ่งที่มองเห็น จึงทำให้เด็กจำคำที่เห็นไม่ได้
- 2.3 ความบกพร่องในการทำความเข้าใจกฎเกณฑ์และความสัมพันธ์ระหว่างถ้อยคำในประโยค จึงทำให้เด็กมีปัญหาในการรวบรวมหรือจัดระบบความคิดเพื่อส่งสารออกมาโดยการเขียนไม่ได้ เด็กที่มีปัญหาในการเขียนจะมีพฤติกรรมปรากฏอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างดังนี้

มีปัญหาในการจับดินสอ หรือดินสอสี เขียนตัวอักษรผิดทิศทาง กลับซ้าย-ขวา หน้า-หลัง บน-ล่าง เว้นระยะตัวอักษรหรือคำไม่ถูกต้อง เขียนหนังสือไม่เป็นตัว ลายมืออ่านได้ยาก เขียนหนังสือรูปร่างไม่สม่ำเสมอ เขียนหนังสือแบบที่ปรากฏในกระจกเงา เขียนตัวอักษรหลายแบบปะปนกัน จำทักษะพื้นฐานการเขียนไม่ได้

3. ปัญหาทางการสะกดคำ เด็กที่มีปัญหาทางด้านสะกดคำ มักมีพฤติกรรมอย่างใด อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังนี้

- 3.1 เรียงตัวอักษรในคำผิด
- 3.2 สลับตัวอักษรและคำ
- 3.3 มีปัญหาในการเชื่อมโยงเสียงที่ถูกต้องกับตัวอักษร
- 3.4 สะกดข้ามตัวอักษรหลายตัว
- 3.5 สร้างการสะกดคำแบบใหม่ของตัวเอง

4. ปัญหาทางด้านคณิตศาสตร์ เด็กที่มีปัญหาทางด้านคณิตศาสตร์จะมีปัญหาด้านการกะระยะ การคิดที่เป็นเชิงปริมาณหรือภาษาสัญลักษณ์ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ด้านนี้ต่ำ ซึ่งเด็กที่มีปัญหาด้านคณิตศาสตร์ มักจะมีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังนี้

- 4.1 สุ่มตำแหน่งบนกระดาษ
- 4.2 ทำงานไม่เสร็จในหนึ่งหน้าที่กำหนดให้
- 4.3 มีปัญหาในการอ่านเลขหลายหลัก
- 4.4 มีปัญหาในการจำแนกตัวเลขบางตัว เช่น 6-9,2-5,17-71
- 4.5 เขียนตัวเลขจากหลังมาหน้า
- 4.6 เขียนตัวเลขจากซ้ายมาขวา
- 4.7 มีปัญหาในการลากเส้นตัวเลข
- 4.8 มีปัญหาในการลอกกรุปทรงต่างๆ และลอกโจทย์ปัญหา
- 4.9 ไม่สามารถจำเงื่อนไข กฎ ข้อเท็จจริงทางคณิตศาสตร์
- 4.10 มีปัญหาในการเรียนรู้ข้อเท็จจริงบางเรื่อง
- 4.11 ทำผิดสะเพร่าบ่อยๆ
- 4.12 ยอมแพ้ง่าย
- 4.13 มีปัญหาในการเชื่อมโยงจำนวนกับสัญลักษณ์
- 4.14 สับสนข้อมูลในแนวตั้งและการเว้นระยะ
- 4.15 ทำโจทย์ปัญหาไม่ได้
- 4.16 ไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์

ศรียา นิยมธรรม (2546: 143-144) กล่าวถึงลักษณะของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ว่า เมื่อจัดกลุ่มลักษณะรวมๆของปัญหาทางการเรียนรู้ อาจสังเกตได้ใน 4 ด้านใหญ่ๆ มีดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย หรือ การรู้คิด (Cognitive) เช่น การคิดและการแก้ปัญหา
2. ด้านภาษา (Language) ได้แก่ การพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน
3. ด้านกลไกการเคลื่อนไหว (Motor) เช่น การประสานงานกันของอวัยวะต่างๆ ในร่างกาย
4. ด้านสังคม (Social) เช่น ความสัมพันธ์กับเพื่อนๆ

เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ส่วนใหญ่ จะมีปัญหาในด้านพุทธิพิสัยหรือการรู้คิด (Cognitive) ซึ่งเกี่ยวกับการมีปัญหาเฉพาะด้าน เช่น ปัญหาในการอ่าน การคิดคำนวณ หรือในแง่วิถีคิด เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้หลายคนจะมีความสับสนยุ่งยากด้านภาษา เด็กมักมีปัญหาในเรื่อง การเขียน การพูด หรือกระบวนการเกี่ยวกับการใช้ภาษา เช่น การฟัง หรือการอ่าน ส่วนปัญหาด้านกลไกการเคลื่อนไหวเป็นลักษณะหนึ่งที่น่าจะแสดงให้เห็นในด้านการวาดภาพ ลายมือ การพิมพ์ การวิ่ง การก้าวกระโดด การกระโดด หรือการทรงตัว ปัญหาสุดท้ายที่เป็นเรื่องใหญ่อีกอย่างหนึ่งของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ก็คือ ด้านสังคม ซึ่งอาจแสดงพฤติกรรมว่ามีความยุ่งยากในการผูกมิตรกับผู้อื่น มีความนับถือตนเองต่ำ

นอกจากนี้ยังกล่าวอีกว่า การสังเกตลักษณะภายนอกที่บอกว่าเด็กคนใดเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หรือไม่นั้นกระทำได้ยากมาก เพราะเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จะมีลักษณะบางอย่างที่ไม่อาจสังเกตได้ แต่ก็อาจสังเกตจากพฤติกรรมและปัญหาต่างๆ ดังนี้

1. ความบกพร่องเกี่ยวกับระบบประสาท (Neurological Dysfunction) ทำให้เด็กมีปัญหาในการเรียนรู้ ปัจจุบันได้มีการทดสอบที่เรียกว่า "Neurometrics" มาใช้ในการวินิจฉัยและเยียวยา เช่น การใช้เครื่องวัดคลื่นสมองที่เรียกว่า EEG (Electroencephalogram) ซึ่งพบว่าสมองของเด็กที่ด้อยความสามารถทางการเรียนนั้นมีอยู่หลายบริเวณที่แสดงการปฏิบัติหน้าที่สับสน หรือการสำรวจสมองโดยใช้เอกซเรย์แบบอาศัยคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า CAT Scan (Computerized Axial Tomography) และ/หรือ MRI (Magnetic Resonance Imaging) และ/หรือ BERA (Brainstem Electrical Response Audiometry) เครื่องมือเหล่านี้จัดเป็นเครื่องมือวัดทางระบบประสาท (Neurometrics) ซึ่งแสดงให้เห็นความบกพร่องด้านกายภาพของสมองที่ทำให้เกิดความผิดปกติทางพฤติกรรมต่างๆ

- 1.1 การเจริญเติบโตไม่คงที่ ไม่แน่นอน
  - 1.2 ปัญหาในการรับรู้ มักมีช่วงความสนใจสั้น ทำให้ไม่สามารถเรียนได้ดี เพราะขาดความสนใจ
  - 1.3 ปัญหาในการพูด ไม่อาจแสดงความรู้สึกนึกคิดออกมาด้วยการพูดได้
  - 1.4 ปัญหาในการฟัง คือ ได้ยินเสียงแต่จับใจความไม่ได้
  - 1.5 ปัญหาการเขียน (Dysgraphia)
  - 1.6 ปัญหาในการอ่าน (Dyslexia)
  - 1.7 ปัญหาในการเรียนคณิตศาสตร์ (Dyscalculia)
  - 1.8 ปัญหาในการรับรู้ภาษา (Receptive Aphasia)
  - 1.9 ปัญหาการเรียนรู้สัญลักษณ์ (Topographic Disorder) อาจสับสนในการใช้สัญลักษณ์ทำให้เรียนรู้บางเรื่อง เช่น แผนที่ พิมพ์เขียว ไม่ได้
  - 1.10 ปัญหาการเรียนรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว (Disorientation)
  - 1.11 ปัญหาการเรียนรู้เรื่องวันเวลา (Dyschronometria)
- นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยอีกหลายชิ้นที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ดังนี้
- 2.1 เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ส่วนใหญ่พบในระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 75 ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ทั้งหมดที่คัดแยกได้
  - 2.2 เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เป็นชายมากกว่าหญิง ในอัตราส่วน 3 ต่อ 1
  - 2.3 เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ส่วนมากมีระดับสติปัญญา เฉลี่ยประมาณ 94-98
  - 2.4 เด็กที่มีปัญหาในการการเรียนรู้ในขั้นรุนแรงจะตรวจพบในระดับชั้นประถมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
  - 2.5 เมื่อเด็กโตขึ้นและเลื่อนชั้นไปเรียนในระดับมัธยมศึกษา ปัญหาทางการเรียนรู้ลดลง
  - 2.6 เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ทางภาษา (การฟัง พูด อ่าน เขียน) มีจำนวนมากกว่าเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์
  - 2.7 เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้จำนวนมาก เป็นเด็กที่เคยสอบตกและเรียนซ้ำชั้น
  - 2.8 เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ส่วนหนึ่ง (ประมาณร้อยละ 15) มีปัญหาทางพฤติกรรม

2.9 มีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถที่แท้จริงของเด็ก กล่าวคือ หากมีการวัดระดับสติปัญญา (IQ) ของเด็กแล้วจะพบว่าระดับสติปัญญาค่อนข้างสูงหรือสูงกว่าระดับสติปัญญาของเด็กที่มีปัญหาทางสติปัญญา แต่ผลการทดสอบทางด้านวิชาการได้คะแนนต่ำมาก ซึ่งความเป็นจริงแล้วเด็กน่าจะจะได้คะแนนสูงกว่านี้ คะแนนจึงไม่เป็นไปตามความคาดหวังของครู

สรุป เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะมีปัญหาในด้านการอ่าน การคิดคำนวณ หรือมีความสับสนยุ่งยากด้านภาษา ทำให้เด็กมีปัญหาในเรื่องการอ่าน การเขียน การพูด เด็กที่มีปัญหาดังกล่าวมาแล้วไม่จำเป็นต้องเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เสมอไป แต่ถ้าปัญหานั้นยังรบกวนและขัดขวางการเรียนรู้เรื่องสำคัญของเด็กในการเรียนหนังสือในชั้นเรียนก็อาจจะเป็นเพราะว่า เด็กเหล่านั้นมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนรู้ที่ควรได้รับการแก้ไขและช่วยเหลือโดยเร่งด่วน

1.4 สาเหตุของความบกพร่องทางการเรียนรู้

สาเหตุของความบกพร่องทางการเรียนรู้ สามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภท คือ การได้รับบาดเจ็บทางสมอง ปัจจัยทางพันธุกรรม และปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การได้รับบาดเจ็บทางสมอง

การแพทย์ในปัจจุบันที่ทำการศึกษาลูกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีความเชื่อว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กไม่สามารถเรียนรู้ได้เท่าที่ควร เนื่องมาจากได้รับบาดเจ็บทางสมอง ซึ่งการได้รับบาดเจ็บนี้ทำให้ระบบประสาทส่วนกลางไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ อย่างไรก็ตามการได้รับบาดเจ็บอาจไม่รุนแรงนัก สมองและระบบประสาทส่วนกลางยังทำงานได้ดีเป็นส่วนมาก มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่บกพร่องไปบ้าง ทำให้เด็กมีปัญหาในการรับรู้ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของเด็ก การได้รับบาดเจ็บทางสมองอาจเกิดในช่วงระยะก่อนคลอด ระหว่างคลอด และหลังคลอดก็ได้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ปัจจัยก่อนคลอด

ในช่วงระยะเวลาของการตั้งครรภ์ การพัฒนาของสมองเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าสมองหยุดชะงัก การพัฒนาในช่วงแรกๆของการตั้งครรภ์ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม จะส่งผลให้ทารกเสียชีวิตในครรภ์มารดาได้ หรือถ้าอยู่ในครรภ์มารดาได้จนกระทั่งคลอดออกมาก็อาจจะทำให้สมองพิการทั้งนี้เนื่องมาจากโรคของมารดา เช่น โรคเบาหวาน โรคไทรอยด์ชนิดรุนแรง หัด การได้รับรังสีจากการเอกซเรย์ มารดามีอายุมาก มารดามีบุตรมาก มารดาดื่มเหล้า สูบบุหรี่ การได้รับยาที่ส่งผลต่อทารก

ซึ่งนักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าสาเหตุดังกล่าวจะแสดงความผิดปกติของการเรียนรู้ได้ในภายหลัง ดังนั้น เพื่อที่จะป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายที่อาจจะเป็นไปได้ต่อทารกในครรภ์ จึงจำเป็นต้องมีการตรวจคัดกรอง ตั้งครรภ์ และบุคคลรอบข้างต้องตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ การใช้ยาและสารเสพติดอื่นๆ

ปัจจัยระหว่างคลอด

การได้รับบาดเจ็บทางสมองอาจเกิดขึ้นได้ในระหว่างคลอด ทั้งนี้เนื่องมาจากภาวะการขาดออกซิเจน ระยะเวลาการคลอดที่ยาวนาน หรือการคลอดด้วยความยากลำบาก จากการศึกษพบว่า ทารกที่รอดชีวิตอันเนื่องมาจากการตกเลือดของมารดาในระหว่างคลอด จะมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ จำนวนร้อยละ 40-50 และเมื่อเด็กเหล่านี้เข้าเรียน พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าปกติ บางคนที่มีปัญหารุนแรงส่งผลต่อปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ เมื่อเทียบกับเด็กในวัยเดียวกัน

ปัจจัยหลังคลอด

ภายหลังจากการคลอดแล้วอาจจะมีเหตุบางอย่างซึ่งส่งผลต่อการได้รับบาดเจ็บทางสมองของทารก ได้แก่ การได้รับความกระทบกระเทือนจากการถูกทุบตี จากอุบัติเหตุ การที่ทารกมีไข้สูง การสูญเสียน้ำของทารก สมองบวมหรือเยื่อหุ้มสมองอักเสบ เป็นต้น จากการศึกษพบว่า ช่วงเด็กอายุแรกเกิดถึง 6 ขวบ ได้รับบาดเจ็บที่กระทบต่อสมองคิดเป็นร้อยละ 20 ข้อมูลในระดับมัธยมศึกษา พบว่ามีเด็กจำนวนร้อยละ 31 ที่อาจได้รับอันตรายที่บริเวณศีรษะ โดยจำนวนเด็กครึ่งหนึ่งเคยได้รับผลกระทบถึงขั้นหมดสติ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุ 9 ขวบ

ปัจจัยทางพันธุกรรม

ปัญหาในการเรียนรู้มักเกิดขึ้นในครอบครัวเดียวกันซึ่งอาจเป็นการเชื่อมโยงทางพันธุกรรม ซึ่งความผิดปกติในการเรียนรู้ของพ่อแม่ค่อนข้างมีรูปแบบแตกต่างกัน ด้วยเหตุผลนี้ดูเหมือนจะไม่ใช่ว่าความผิดปกติในการเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจงถ่ายทอดโดยตรง เป็นไปได้ว่าสิ่งที่ถ่ายทอดคือสมองทำหน้าที่ผิดปกติอย่างไม่ชัดเจนนัก สามารถนำไปสู่ปัญหาในการเรียนรู้ มีการอธิบายอย่างหลากหลายว่าทำไมปัญหาในการเรียนรู้ถึงถ่ายทอดในครอบครัว ปัญหาในการเรียนรู้บางอย่างอาจเกิดจากสิ่งแวดล้อมในครอบครัว เช่น หากพ่อแม่มีความผิดปกติในการใช้ภาษาก็ทำให้พูดคุยกับลูกน้อยหรือใช้ภาษาที่บกพร่อง กรณีนี้ลูกจะขาดแบบแผนที่ดีในการพัฒนาการทางภาษา ดังนั้นจึงอาจจะมีปัญหาในการเรียนรู้ได้

ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม

สาเหตุทางสภาพแวดล้อมเป็นสาเหตุอื่นๆที่ไม่ใช่การได้รับบาดเจ็บทางสมองและกรรมพันธุ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็กภายหลังการคลอด เมื่อเด็กเติบโตขึ้นมาในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เช่น การที่เด็กมีพัฒนาการทางร่างกายล่าช้าด้วยสาเหตุบางประการ การที่ร่างกายได้รับการขูดถูหรือการฉีกขาดของกล้ามเนื้อเนื่องจากสภาพมลพิษในสิ่งแวดล้อม การขาดสารอาหารในวัยทารกและในวัยเด็ก การสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพของครู ตลอดจนการขาดโอกาสในการศึกษา เป็นต้น แม้ว่าองค์ประกอบทางสภาพแวดล้อมเหล่านี้จะไม่ใช่อุบัติเหตุที่ก่อให้เกิดความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยตรงก็ตาม แต่องค์ประกอบเหล่านี้อาจทำให้สภาพการเรียนรู้ของเด็กมีความบกพร่องมากขึ้น นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญบางคนเชื่อว่า แนวโน้มของความบกพร่องในการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในครอบครัวนั้น อาจมาจากรากฐานของสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวมีส่วนร่วมด้วย ยกตัวอย่างเช่น ผู้ปกครองที่มีความบกพร่องทางภาษาด้านการแสดงออก อาจจะพูดคุยกับลูกของตนน้อยกว่าผู้ปกครองที่ไม่มีความบกพร่องทางภาษาหรือภาษาที่เขาใช้ก็อาจจะคลาดเคลื่อนไม่ถูกต้อง ในกรณีเช่นนี้ เด็กก็ขาดต้นแบบที่ดีในการพัฒนาทางภาษา ทำให้มีความบกพร่องในการเรียนรู้ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมนั่นเอง (Smith, 1999 : 93-96; ผดุง อารยะวิญญู, 2544:7-8 ; ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ 2543: 10-11 เบลูจพร ปัญญาฯ 2545: 4-7)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สาเหตุของปัญหาทางการเรียนรู้นี้ สามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภท คือ การได้รับบาดเจ็บทางสมอง ปัจจัยทางพันธุกรรม และปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม

1.5 การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อจัดประเภทเด็กเพื่อเข้ารับบริการการศึกษาพิเศษ เด็กที่ได้รับการตัดสินแล้วว่าเป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จะได้รับการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน ตลอดจนวิธีสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของเด็ก การคัดแยกเด็กมีหลายท่านเสนอไว้ ดังนี้

ผดุง อารยะวิญญู (2544 : 31) กล่าวว่า การคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การคัดแยกอย่างไม่เป็นทางการและการคัดแยกอย่างเป็นทางการ มีรายละเอียด ดังนี้

การคัดแยกไม่เป็นทางการ

เป็นการคัดแยกเด็กโดยไม่ใช้แบบทดสอบมาตรฐาน ครูอาจใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมของเด็กอย่างเป็นระบบ โดยมีผู้สังเกตประมาณ 2-3 คน ครูลงมติร่วมกันว่าเด็กที่สังเกตมีปัญหาอะไรบ้าง ข้อมูลที่ได้สามารถใช้ประกอบการตัดสินใจคัดแยกประเภทเด็กได้เป็นอย่างดี อีกวิธีหนึ่งที่โรงเรียนหลายแห่งใช้ได้ผลมาแล้ว คือ การบันทึกพฤติกรรมทางการเรียนของเด็กว่าเด็กมีปัญหาในการเรียนอย่างไรบ้าง จึงขอกล่าวถึงการคัดแยกเด็กอย่างไม่เป็นทางการ 2 วิธี พอสังเขปดังนี้

การสังเกตพฤติกรรมเด็ก

ครูอาจประเมินผลเด็กเพื่อการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมของเด็กได้ โดยการสังเกตพฤติกรรมทางการเรียนและพฤติกรรมทั่วไป ตามหัวข้อต่อไปนี้

พฤติกรรมด้านการเรียน

1. ด้านภาษาไทย

- 1.1 เด็กทำตามคำสั่งครูได้หรือไม่ เพียงใด
- 1.2 เวลาเด็กใช้คำพูดในการติดต่อสื่อสาร ครูฟังคำพูดของเด็กแล้วครูเข้าใจหรือไม่เพียงใด
- 1.3 ลักษณะการพูดของเด็ก เด็กพูดเป็นคำ เป็นประโยคที่ขัดถ้อยขัดคำหรือไม่เพียงใด
- 1.4 เด็กอ่านค่าง่ายๆ ได้หรือไม่
- 1.5 ความสามารถในการอ่านของเด็กเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนในชั้นเรียนต่ำกว่าหรือต่ำกว่าเพื่อนในชั้นเรียนหรือไม่ เพียงใด
- 1.6 เด็กอ่านข้ามบรรทัดหรือไม่
- 1.7 เด็กอ่านข้ามข้อความหรือไม่
- 1.8 เด็กอ่านสลับตัวอักษรหรือไม่
- 1.9 เด็กลอกคำศัพท์จากกระดานได้หรือไม่
- 1.10 เด็กเขียนตามคำบอกได้หรือไม่
- 1.11 ลายมือของเด็ก อ่านยากหรือไม่เพียงการสะกดคำ อ่านเป็นคำที่ถูกต้องได้หรือไม่
- 1.12 เด็กเขียนตัวอักษรกลับหลังหรือไม่
- 1.13 เด็กเขียนประโยคถูกต้องตามหลักภาษาไทยหรือไม่ เพียงใด

2. ด้านคณิตศาสตร์

- 2.1 เด็กนับเลขได้หรือไม่
- 2.2 เด็กเข้าใจความหมายของจำนวนหรือไม่
- 2.3 เด็กนับจำนวนตามครูได้หรือไม่ เพียงใด เช่น ครูให้เด็กพูดตาม 1 5 2 3 6 9 4 8 1 7 6 3 ...
- 2.4 เด็กบอกขนาดของสิ่งของได้หรือไม่
- 2.5 เด็กบอกความแตกต่างของรูปทรงเรขาคณิตได้หรือไม่
- 2.6 เด็กเข้าใจความหมายของเงินตราหรือไม่
- 2.7 เด็กเข้าใจมาตรการชั่งตวงวัดหรือไม่
- 2.8 เด็กเข้าใจความหมายของกราฟ แผนที่ หรือไม่
- 2.9 เด็กทำเลขได้หรือไม่ เพียงใด ในการบวก ลบ คูณ หาร
- 2.10 เด็กทำเลขโจทย์ปัญหาได้หรือไม่ เพียงใด

3. ด้านพฤติกรรม

- 3.1 เด็กเสียสมาธิง่ายหรือไม่ เพียงใด
- 3.2 เด็กมีช่วงความสนใจสั้นหรือไม่ เพียงใด
- 3.3 เด็กมีใจจดจ่ออยู่กับกิจกรรมได้นานหรือไม่ เพียงใด
- 3.4 เด็กอยู่นิ่งเฉยได้นานหรือไม่ เพียงใด
- 3.5 เด็กเดินหรือวิ่งได้คล่องแคล่วหรือไม่ เพียงใด
- 3.6 เด็กหยิบจับสิ่งของได้ดีหรือไม่ จับดินสอเขียนหนังสือได้ หรือไม่
- 3.7 เด็กมีความอดทนต่อการรอคอยได้หรือไม่ เพียงใด
- 3.8 เด็กจำสิ่งของได้หรือไม่ เช่น เกมการจำสิ่งของ
- 3.9 เด็กแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ชาย-ขวา หรือไม่ เพียงใด
- 3.10 เด็กทำงานเสร็จตามที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ เพียงใด

การบันทึกพฤติกรรมในการเรียนของเด็ก

ครูผู้สอนจะเข้าใจปัญหาในการเรียนของเด็กได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากครูผู้สอนเป็นคนที่มีความทักษะในการสังเกตว่าเด็กในชั้นเรียนของตนมีปัญหาในการเรียนอย่างไรบ้าง เด็กทำตามคำสั่งของครูได้หรือไม่ หากทำได้ มากน้อยเพียงใด หากทำไม่ได้ เด็กแสดงพฤติกรรมอย่างไร เป็นต้น

ผู้ทำหน้าที่สังเกตพฤติกรรมในการเรียน อาจจะเป็นครูประจำชั้น ครูประจำวิชาต่างๆ เช่น วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เป็นต้น ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาของเด็กในการเรียนควรรวบรวมมาจากครู 2-3 คน เพื่อให้เห็นปัญหาชัดเจน โรงเรียนอาจกำหนดแบบฟอร์มขึ้น เพื่อใช้ในการบันทึกปัญหาในการเรียนของเด็กเช่น ใช้บันทึกพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กในการเรียนซึ่งแบบฟอร์มจะมีรายละเอียดให้ครูผู้สอนบันทึกเกี่ยวกับปัญหาที่เด็กเผชิญอยู่ในห้องเรียน ครูพยายามแก้ปัญหาอย่างไร ได้ผลหรือไม่เพียงใด ปัญหาเกิดขึ้นในสถานการณ์เช่นใด ครูใช้วิธีการวัดผลประเมินผลในลักษณะใด ได้ผลหรือไม่

การคัดแยกเด็กอย่างเป็นทางการ

เป็นการคัดแยกเด็กโดยใช้แบบทดสอบ ซึ่งส่วนมากเป็นแบบทดสอบหรือแบบคัดแยกที่เชื่อถือได้ มีคุณภาพดีในต่างประเทศ แบบทดสอบที่เป็นที่นิยมใช้ในการคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ดังนี้

1. Illinois Test of Psycholinguistic Abilities (ITPA)
2. Detroit Test of Learning Aptitude
3. Woodcock - Johnson Psycho - Educational Battery
4. Woodcock Reading Mastery Test – Revised
5. Southern California Sensory Integration Tests
6. Bender - Gestalt - Visual Perception - Visual Motor
7. Frosting Developmental Test
8. Peabody Individual Achievement Test - Revised (PIAT-R)
9. Kaufman Assessment Battery for children
10. WISC – III
11. Stanford – Binet
12. Keymath Diagnostic Arithmetic Test

แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ศรียา นิยมธรรม (2537 : 3-4) ได้พัฒนาแบบคัดแยกนี้โดยปรับปรุงมาจากเครื่องมือของแมคคาร์ธี แบบคัดแยกนี้ใช้สำหรับเด็กที่มีอายุ ระหว่าง 4 - 6½ ปี เป็นการทดสอบรายบุคคล แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .63 - .85 และมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเชิงโครงสร้าง และมีความเที่ยงตรงจำแนกตลอดจนความเที่ยงตรงตามเกณฑ์เปรียบเทียบ

ในระดับเปอร์เซ็นต์ที่ 10,20 และ 30 ของแต่ละช่วงอายุ โดยคำนึงถึงคะแนนที่เด็กสอบได้ในแต่ละหมวดของแบบทดสอบ และจำนวนหมวดที่เด็กสอบไม่ผ่านซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าเด็กอยู่ในภาวะ "เสี่ยง" ที่จะเป็เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หรือไม่ เครื่องมือนี้ให้ทดสอบความสามารถของเด็กใน 6 ด้าน คือ

1. การรู้จักซ้าย-ขวา
2. การจำคำ
3. การวาดรูปทรง
4. การจำตัวเลข
5. การจัดหมวดหมู่
6. การใช้ขา

การทดสอบดังกล่าวมีเกณฑ์การให้คะแนน แล้วนำคะแนนมาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดแล้วจึงตัดสินว่าเด็กน่าจะเป็นเด็กที่มีเกณฑ์ทางการเรียนรู้หรือไม่

แบบสำรวจเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ผดุง อารยะวิญญู (2544 : 39-40) ได้พัฒนาแบบสำรวจเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ขึ้น ซึ่งเป็นแบบสำรวจโดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ 3 ด้าน คือ การอ่าน การเขียน การสะกดคำ และคณิตศาสตร์ มี 80 คำถาม คะแนนเต็ม 400 คะแนนแยกเป็น การอ่าน คะแนนเต็ม 100 คะแนน การเขียนและคณิตศาสตร์คะแนนเต็มเท่ากันอย่างละ 150 คะแนน ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินเด็กแต่ละคน ครูจะต้องรู้จักเด็กและคุ้นเคยเป็นอย่างดี โดยใช้การสังเกตเด็กติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน ครูผู้ประเมินใส่เครื่องหมาย • ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องของความรุนแรงของปัญหาให้ตรงกับพฤติกรรมของเด็ก กรอกในกระดาษคำตอบ หลังจากนั้นจึงรวมคะแนนและหาค่าเฉลี่ยของปัญหาของเด็กแต่ละคนในแต่ละด้าน แล้วจึงนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ แบบสำรวจนี้ใช้กับเด็กที่มีอายุ 6-12 ปี ซึ่งเป็นเด็กอยู่ในระดับประถมศึกษา

อย่างไรก็ตามแบบทดสอบแต่ละชุดมีข้อดีและข้อบกพร่อง เพราะแบบทดสอบแต่ละชุดสร้างขึ้นมาจากมีวัตถุประสงค์ต่างกัน ดังนั้นการคัดแยกเด็กควรใช้เครื่องมือหลายชุดที่สามารถทำได้ เมื่อคัดแยกได้แล้วจึงวางแผนจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถกับเด็กต่อไป

1.6 การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 19-20) ได้อธิบายว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลายประเภทซึ่งเกิดจากปัญหาทางด้านจิตวิทยาหรือเกิดจากความผิดปกติของสมองบางส่วน ดังนั้น การสอนเด็กเหล่านี้จึงต้องใช้วิธีที่หลากหลายโดยพิจารณาจากปัญหาของเด็กแต่ละคน ซึ่งการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีหลักการสอนดังนี้

1. ไม่สอนเด็กโดยการบรรยายเพียงอย่างเดียว ควรให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสหลายๆ ด้าน

2. ใช้คำสั่งที่สั้น ชัดเจน เข้าใจง่าย และในหนึ่งคำสั่งไม่ควรให้ทำกิจกรรมหลายๆ กิจกรรม คือ ระดับประถมศึกษาไม่ควรเกินกิจกรรมในหนึ่งคำสั่ง และในระดับมัธยมศึกษาไม่ควรเกินกิจกรรมในหนึ่งคำสั่ง

3. ใช้คำสั่งที่ซ้ำๆ กัน แต่ควรเปลี่ยนคำหรือจำนวนทุกครั้งแต่มีความหมายเหมือนกัน แล้วให้เด็กทบทวนคำสั่งของครูก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อตรวจสอบว่าเด็กมีความเข้าใจตรงตามที่ครูสั่งหรือไม่

4. การบ้านที่เด็กนำมาส่งครูไม่จำเป็นต้องเขียน แต่อาจพิมพ์ก็ได้ หรือบันทึกเสียงก็ได้ ไม่ควรให้การบ้านเด็กมากเกินไป

5. ให้การเสริมแรงเมื่อเด็กตอบถูกหรือตอบไม่ถูก เพื่อพิจารณาดูแล้วว่าเด็กได้ใช้ความพยายามแล้ว

6. งานที่มอบให้เด็กทำจะต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสมไม่ควรมากเกินไป

7. ครูทำใจรับสภาพว่าเด็กไม่สามารถทำทุกๆ สิ่งได้ตามที่ครูต้องการ

8. ครูกับเด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นแล้วบันทึกความก้าวหน้าเป็นระยะๆ

9. ถ้าให้เด็กทำงานที่ต้องใช้เวลานาน ควรให้เด็กรายงานความก้าวหน้าเป็นระยะๆ

10. เปิดโอกาสให้เด็กปกติได้ช่วยเหลือเป็นที่เล็งแก่เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ในด้านการเรียน

ผดุง อารยะวิญญู (2542 : 121-124) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนตามหลักสูตร และการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องด้านการเรียนรู้นั้น ควรมุ่งจัดความบกพร่องของเด็กและมุ่งให้โอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติให้มาก ดังนั้นหลักสูตรในระดับประถมศึกษาจึงเน้นเด็กให้มีพัฒนาการอย่างเต็มที่ เพื่อขจัดความบกพร่อง ควรมีแผนการสอนเฉพาะบุคคล การจัดกลุ่มเด็กเพื่อการสอนอาจจัดเด็กที่มีแผนการสอนเฉพาะบุคคลใกล้เคียงกันไว้ในกลุ่ม

เดียวกัน เพื่อความสะดวกในการสอนและสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาพิเศษที่ต้องสอนเป็นรายบุคคลและควรจัดให้เด็กมีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติ หลักสูตรสำหรับเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. การพัฒนาการรับรู้และการเคลื่อนไหว จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ตากับมือ การรับรู้ทางสายตา การรับรู้ทางการฟัง ความเข้าใจเกี่ยวกับส่วนต่างๆของร่างกาย

2. เน้นด้านภาษา เพื่อขจัดความบกพร่อง ควรมีชอบข่ายครอบคลุมด้านการพูดการอ่าน การสะกดคำ และการเขียนวิชาพื้นฐาน ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา การงานพื้นฐานอาชีพ พื้นฐานในด้านนี้จะช่วยเตรียมเด็กให้มีความพร้อมในการฝึกอาชีพ ทักษะทางสังคมเป็นทักษะเบื้องต้นในการฝึกที่จำเป็น เพื่อช่วยให้เด็กมีสัมพันธที่ดีต่อผู้อื่นและสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้

นอกจากนี้ เบญจพร บุญญาวยง (2545 : 18-21) กล่าวว่า ถ้าครูนำหลักการสอนที่ถูกต้องและเหมาะสมในการสอนเด็ก จะช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่และยังได้กล่าวถึงวิธีการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

1. สอนจากสิ่งที่ย่างที่สุด ในระดับที่ต่ำกว่าความสามารถของเด็ก เพื่อให้เด็กรู้สึกว่ามันประสบความสำเร็จในการเรียน มีกำลังใจที่จะเรียนในระดับที่ยากต่อไป

2. สอนจากสิ่งที่คุ้นเคยไปหาสิ่งที่ไม่คุ้นเคย ทำให้เด็กเข้าใจบทเรียนได้ง่ายยิ่งขึ้น

3. ให้โอกาสเด็กได้เลือกเรียนหรือทำกิจกรรมที่สนใจ

4. ให้เด็กมีความสุขในการเรียน

5. ให้ประสบการณ์ตรง โดยครูเปิดโอกาสให้เด็กได้รู้จักประสบการณ์จริง การให้เด็กมีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จะทำให้เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น

6. ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง ควรจัดให้สอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้ เพราะเด็กแต่ละคนมีความสามารถต่างกัน ดังนั้นเด็กพิเศษต้องสอนเป็นรายบุคคลหรือสอนกลุ่มเล็ก สอนก่อนเข้าเรียนหรือหลังเลิกเรียน ขึ้นอยู่กับความพร้อมของเด็กและครูผู้สอน และจำเป็นต้องใช้วิธีการสอนหลายรูปแบบผสมผสานกัน

7. ใช้แรงเสริมจากครู เด็กต้องการกำลังใจ เช่น คำชม จะช่วยให้เด็กมีความพยายามมากขึ้น

8. กระตุ้นให้เด็กใช้ความคิด เช่นครูอาจจะสร้างสถานการณ์สมมติเพื่อให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นหรือให้การบ้านที่เด็กสามารถหาคำตอบได้หลายรูปแบบ และวิธีตามตนเอง โดยครูกระตุ้นให้เด็กตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน

9. ให้เด็กเรียนจากเพื่อน เด็กเก่งช่วยอธิบายบางวิชาให้เพื่อนฟัง หรือเพื่อนช่วยเพื่อน
10. แจ้งผลการเรียนให้เด็กทราบโดยเร็ว เพื่อช่วยเหลือเด็กได้ปรับปรุงแก้ไขและอธิบายเพิ่มเติมในสิ่งที่เด็กไม่เข้าใจ
11. ทบทวนบทเรียนบ่อยๆ โดยให้เด็กสรุปสิ่งที่เรียนมาแล้ว
12. สอนโดยการเน้นย้ำเชื่อมโยงกับวิชาอื่นๆ เพื่อเน้นย้ำให้เด็กเข้าใจบทเรียนและจำบทเรียนได้แม่นยำ เพราะเด็กที่มีความบกพร่องด้านการเรียนรู้จะเรียนรู้ได้ช้า และมักจะได้หน้าลืมหลับจากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จึงเป็นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และเน้นการสอนเป็นรายบุคคลตามช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน การสอนควรเน้นทักษะโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากความเข้าใจจากประสบการณ์ตรง โดยจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เด็กสนใจที่จะเรียนรู้ นอกจากนี้การปรับบทเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างมีความสุข และเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนการอ่าน

การอ่าน

2.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ และเป็นทักษะสำคัญที่จะนำนักเรียนไปสู่การเรียนรู้วิชาอื่นๆ มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการอ่านไว้หลายลักษณะ ดังนี้

วรรณิ โสภประยูร (2539 :121) ได้สรุปความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นการบวนการทางสมอง โดยการให้สายตาดูอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์ แล้วสามารถแปลออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิด ความรู้ ระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียนให้มีความเข้าใจตรงกัน และผู้อ่านสามารถนำเอาความหมายนั้นๆ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 : 1) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านคือ การทำความเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค เรื่องราวของสารซึ่งผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้

พวงผกา สุฤทธิ (2545.) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการในทางสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน โดยการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นความหมายที่ตรงกันว่าผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านทราบเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง และสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน

จากความหมายของการอ่านดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การอ่านหมายถึง กระบวนการแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ออกมาเป็นความคิด เพื่อสื่อความหมาย ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้มีความเข้าใจตรงกัน และผู้อ่านสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งประสบการณ์เดิมของ ผู้อ่านจะช่วยให้เข้าใจความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญในการดำเนินชีวิต เป็นเครื่องมือในการช่วย สร้างความสำเร็จในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคข้อมูลข่าวสารเน้นการศึกษาตลอดชีวิต การแสวงหาความรู้ ต่างๆ ล้วนได้มาจากการอ่าน ดังที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงบรรยายถึง ความสำคัญของการอ่านหนังสือ ในการประชุมสามัญประจำปี พ.ศ. 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

1. การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่นๆ เช่น การฟัง
  2. ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่มีกัการจำกัดเวลาและสถานที่ที่สามารถนำไปได้ทุกสถานที่
  3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออย่างอื่นซึ่งมักมีอายุการใช้งานโดยจำกัด
  4. ผู้อ่านสามารถฝึกการคิดและสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน
  5. การอ่านส่งเสริมให้สมองดีมีสมาธิมากกว่าและมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้ เพราะขณะอ่านจิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความพินิจพิจารณาเพราะข้อความ
  6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าวๆ อ่านละเอียด อ่านข้ามหรืออ่านทุกตัวอักษรเป็นไปตามใจผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่นไหนก็ได้เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือกอ่านเองได้
  7. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบและราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น จึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้างสร้างแนวคิดและทัศนะได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดอยู่กับแนวคิดใดๆ โดยเฉพาะ
  8. ผู้อ่านเกิดความเห็นได้ด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเองรวมทั้งหนังสือบางเล่มสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยเมื่อปฏิบัติแล้วเกิดผลดี
- สุขุม เฉลยทรัพย์ (2531: 6-8) กล่าวถึงความสำคัญในการอ่านไว้ดังนี้

1. ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การอ่านจะช่วยให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงไปทันกับความเจริญก้าวหน้าของวิชาการในทุกสาขา การอ่านจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นสิ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในขณะที่สังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าขยายตัวในทุกทาง โดยเฉพาะในด้านบุคคลจึง

จำเป็นต้องปรับปรุงตนเองให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงและสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง เพื่อที่จะมีความสามารถช่วยตนเองและช่วยให้ผู้อื่นอยู่ในสถานะที่น่าปรารถนา

2. ในด้านความเป็นชาติที่มีอารยธรรม ถ้าประชาชนของประเทศใดมีจำนวนเปอร์เซ็นต์ของการอ่านออกเขียนได้สูง แสดงว่าประเทศนั้นเป็นชาติที่มีอารยธรรมสูง ในขณะเดียวกัน ถ้าพลเมืองของประเทศใดมีความสนใจในการอ่านหนังสือมากด้วยแล้ว ก็เป็นอันตัดสินได้ทันทีว่า พลเมืองของประเทศนั้นก็เป็นผู้มีศีลธรรมและวัฒนธรรมสูงด้วย

3. ในด้านการดำรงชีวิต การอ่านจะช่วยได้เป็นอย่างดี เพราะการอ่านเป็นการสร้างประสบการณ์พื้นฐาน คนเราสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยการอ่านกับทั้งยังเป็นการเตรียมตัวเพื่ออาชีพอีกด้วย นอกจากนี้การอ่านยังส่งเสริมให้คนเกิดความเข้าใจและมีความชำนาญในวิชาชีพประเภทต่างๆมากขึ้น

สรุปข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การอ่านเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตประจำวัน เริ่มตั้งแต่การอ่านหนังสือพิมพ์ อ่านชื่อถนน ป้ายจราจร ป้ายโฆษณา ฉลากยา นวนิยาย การอ่านหนังสือออกมิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่จะเกิดการเรียนรู้และการสั่งสอนอบรมอย่างถูกวิธี ตลอดจนฝึกทักษะในการอ่านจนเชี่ยวชาญ เด็กๆจำเป็นต้องมีเวลาในการฝึกอ่านและมีประสบการณ์จากการอ่านและหนังสือที่ให้เด็กอ่านควรเป็นหนังสือที่เหมาะสมทั้งในด้านการรู้คำ ข้อความ และเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัย เพื่อเด็กเกิดความสนใจในการอ่าน

2.3 ความหมายของการอ่านจับใจความ

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

วนิดา โสภากันท์ (2530 : 14) ได้กล่าวไว้ว่า "การอ่านจับใจความ หมายถึง กระบวนการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ และสามารถทำความเข้าใจกับเรื่องที่ได้เป็นอย่างดี"

บันลือ พฤษะวัน (2532 : 77-79) กล่าวว่า การอ่านจับใจความคือ การสรุปเรื่อง การอ่าน เป็นการอ่านเพื่อหาคำตอบจากเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปสู่การถอดโครงเรื่อง มุ่งไปสู่การย่อเรื่อง ทำความเข้าใจเนื้อเรื่องเน้นสาระสำคัญของเนื้อเรื่อง การอ่านจับใจความสำคัญจึงเป็นเครื่องมือที่จะประหยัดเวลาในการอ่าน เป็นทักษะสำคัญที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน การค้นคว้า เพื่อได้ความรู้จากสิ่งที่อ่านได้ดี

สายสุณี สกุลแก้ว (2534 : 24) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอ่านจับใจความ เป็นความสามารถของผู้อ่านที่จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง ตลอดจนวินิจฉัยคุณค่าสิ่งที่ตนอ่านได้อย่างมีเหตุผล

ศศิธร วงศ์ชาติ (2542 : 18) กล่าวว่า การอ่านจับใจความ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความที่อ่านได้ตรงตามที่คุณเขียนต้องการ สามารถสรุปจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ด้วย การแปลความ ตีความ ขยายความ และประเมินค่า ผู้อ่านจะต้องมีความเข้าใจคำศัพท์ สามารถเรียงลำดับความได้ จับความคิดสำคัญได้

สรุปข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การอ่านจับใจความเป็นการทำทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง เข้าใจความหมายของคำ ประโยค แนวคิดของเรื่อง สาระสำคัญของเรื่องซึ่งมีทั้งส่วนที่เป็นความสำคัญและส่วนที่ขยายใจความสำคัญ สามารถสรุปเรื่องได้ นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปพัฒนาการอ่านและทางด้านความคิด

2.4 ความสำคัญของการอ่านจับใจความ

จากความมุ่งหมายของหลักสูตรที่ว่า เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการอ่าน มีทักษะในการอ่านในใจ และการอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง คล่องแคล่วรวดเร็ว สามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกจากเรื่องที่อ่านได้ สามารถจับใจความสำคัญ คิดเชิงวิจารณ์และ วิเคราะห์ใจความสำคัญ ปฏิบัติตนจนเป็นนิสัยที่ดีในการอ่านหนังสือ (กรมวิชาการ. 2535 : 16) ถ้าเด็กมีพื้นฐานทักษะการอ่านจับใจความที่ดีย่อมสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ในสาขาวิชาอื่นๆ ดังนั้นการอ่านจับใจความจึงมีสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การมีพื้นฐานทักษะการอ่านจับใจความที่ดีย่อมนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านหลายท่านได้กล่าวถึง ความสำคัญของการอ่านจับใจความสำคัญไว้ดังนี้

บันลือ พุกกะวัน (2543 : 13) ได้กล่าวถึง การอ่านจับใจความมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการอ่านทั่วไป การอ่านที่ถูกวิธีจะช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนและเกิดความเข้าใจเรื่องที่อ่านทำให้ได้รับความคิด ความบันเทิง

พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุญ (2539 : 50) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการอ่านจับใจความว่า การอ่านจับใจความเป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน การเก็บใจความสำคัญจะเป็นพื้นฐานสำหรับแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์เรื่องต่างๆ ต่อไป

จากความสำคัญของการอ่านจับใจความที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การอ่านจับใจความเป็นหัวใจสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการอ่านเนื้อเรื่องให้เข้าใจ เป็นพื้นฐานที่ทำให้ผู้อ่านสามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์ การอ่านที่ถูกวิธีทำให้คนมีความฉลาด ประสบความสำเร็จในการเรียน ทำให้ได้รับความคิด ช่วยพัฒนาการศึกษา สังคม คุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ

2.5 จุดมุ่งหมายในการอ่านจับใจความ

จุดมุ่งหมายในการอ่านจับใจความ มีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างก็ได้ ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญและนักการศึกษาด้านการอ่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

วรรณีย์ โสมประยูร (2544 : 128) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

1. สามารถอ่านได้เร็วและจับใจความได้ดี
2. สามารถเพิ่มพูนความชำนาญในการอ่าน และมีสมาธิในการอ่าน
3. สามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
4. สามารถนำการอ่านไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ
5. สามารถบอกประโยชน์ของการอ่านและรักการอ่านหนังสือ
6. สามารถส่งเสริมให้เด็กรู้จักหาความหมายของคำศัพท์ โดยใช้หนังสืออ้างอิง

จากพจนานุกรมหรือพทานุกรม

7. สามารถส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ในสิ่งแวดล้อมและสนใจปัญหาและเหตุการณ์ประจำวันโดยการอ่าน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545ข : 189) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

1. เพื่อให้รู้จักใจความสำคัญของเรื่องว่าเรื่องที่อ่านเป็นเรื่องของใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร
2. เพื่อนำใจความสำคัญไปถ่ายทอดแก่ผู้อื่นให้เข้าใจ
3. เพื่อสรุปเนื้อเรื่องที่ได้อ่านนั้นเอาไปใช้ประโยชน์ในการอ่านต่อไป

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 : 173) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการอ่านจับใจความโดยสรุปว่า การอ่านจับใจความผู้อ่านต้องเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค เรียงลำดับเหตุการณ์ รู้จักใช้ความคิดเห็นช่วยในการตัดสินใจ บอกแนวคิด บอกความเกี่ยวข้อง ไม่เกี่ยวข้องของเหตุการณ์ ทำนายเหตุการณ์ สามารถแยกความจริงออกจากความคิดเห็น แยกความเท็จตรงออกจากความลำเอียงได้

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การอ่านจับใจความมีจุดมุ่งหมายให้ผู้อ่านสามารถอ่านได้รวดเร็ว มีความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน และสามารถจับสาระสำคัญของเรื่องได้ รวมถึงถ่ายทอดข้อมูลจากการอ่านให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ผู้อ่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการดำเนินชีวิต ดังนั้นทักษะการอ่านจับใจความ จึงเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้

2.6 องค์ประกอบของการอ่านจับใจความ

การอ่านเป็นกระบวนการสำคัญในการแสวงหาความรู้ของมนุษย์อย่างหนึ่งที่มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ บันลือ พฤกษวัน (2532 : 27) กล่าวถึงองค์ประกอบของการอ่านที่ควรคำนึงถึงดังนี้

1. ความพร้อมทางร่างกาย ได้แก่ รูปร่าง ขนาด ส่วนสูงน้ำหนัก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเจริญเติบโตของร่างกาย โดยที่กรมอนามัยโรงเรียน กระทรวงสาธารณสุขกำหนดเกณฑ์เฉลี่ยไว้ นอกจากนี้ยังเน้นถึงการใช้สายตา หู ความคล่องแคล่วในการใช้กล้ามเนื้อ มีการทรงตัว มีความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาที่จะจับประคองใช้มือลากเส้นเขียนตัวอักษร และอื่นๆ ความพร้อมทางสมอง ได้แก่ ความสามารถในการจำ การตีความ และแปลความ การอธิบายงานที่ตนทำงานและเพื่อนทำ เล่าเรื่องราวของตนและผู้อื่นได้ดี เป็นต้น

2. ความพร้อมทางอารมณ์และสังคม ได้แก่ การมีอารมณ์ร่วมสนุกสนาน การรู้จักระงับอารมณ์ เล่นร่วมกับเพื่อน ไม่แย่งของเพื่อน รู้จักให้หยิบยืมหรือแบ่งปันของใช้ช่วยเหลือเพื่อน

3. ความพร้อมทางจิตวิทยา ได้แก่ การมีสมาธิในการฟังนิทานหรือเรื่องราว มีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก นำกลุ่ม รู้จักลำดับเหตุการณ์ในนิทาน และอื่นๆ

4. ความพร้อมทางพื้นฐานประสบการณ์ ได้แก่ การใช้ภาษาพูด การตอบคำถาม การมีความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมใกล้ตัว และอื่นๆ เป็นต้น

กัลยา ยวนมาลัย (2539 : 32 - 33) กล่าวว่า การอ่านจับใจความเป็นการจับประเด็นสำคัญให้ได้ว่า ผู้เขียนต้องการเสนอข้อคิดอะไร การที่ให้อ่านสามารถจับใจความได้ครบถ้วนและรวดเร็ว นั้นยังต้องอาศัยความรู้พื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ความรู้ด้านภาษา เช่น รู้จักถ้อยคำสำนวนหรือเรื่องราวที่อ่านรู้หลักภาษาและการใช้ภาษา ตลอดจนนำภาษา สำนวนและถ้อยคำต่างๆมาใช้ทำให้มีความรู้กว้างขวางขึ้น ทำให้มีส่วนช่วยในการพัฒนาการอ่านจับใจความได้มากขึ้น

2. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง หากผู้อ่านมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน ก็จะใช้เวลาน้อยลงในการอ่าน เพราะจะมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจและจับใจความได้อย่างรวดเร็ว

3. ประสบการณ์ทางด้านความคิด ผู้อ่านที่มีประสบการณ์ในการอ่านมากก็จะสะสมความคิดที่ได้รับจากการอ่าน สามารถให้ข้อคิดเห็นหรือเหตุผลที่เป็นข้อวิเคราะห์เนื้อเรื่องและสามารถจับใจความได้ดี

Bond and Thinker (1957 : 235) กล่าวว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความขึ้นอยู่กับพื้นฐานดังต่อไปนี้

1. การเข้าใจความหมายของคำ เพราะคำเป็นหน่วยหรือส่วนย่อยในภาษาที่มีความหมายและเป็นพื้นฐานของการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน

2. การเข้าใจหน่วยความคิดจากกลุ่มคำ เนื่องจากกลุ่มคำอาจมีความหมายต่างไปจากคำแต่ละคำที่เรียงต่อกันเป็นรายคำ

3. การเข้าใจประโยคที่ใช้ในบทอ่านซึ่งเกิดจากการเรียงคำ และกลุ่มคำเข้าไว้ด้วยกันเพื่อสื่อความคิดเรื่องรายนั้นๆ

4. การเข้าใจความหมายเป็นตอนๆ สามารถที่จะนำประโยคแต่ละประโยคในตอนนั้นๆ มาสัมพันธ์กัน เพื่อสื่อความหมายได้เข้าใจยิ่งขึ้น

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความได้ดีนั้น ผู้อ่านสามารถที่จะแปลความ ขยายความจากเรื่องที่อ่านได้ ผู้อ่านต้องต้องอาศัยความสามารถหลายด้านประกอบกันคือ ต้องเข้าใจความหมายของคำศัพท์ ความหมายของประโยค อาศัยประสบการณ์ทางด้านภาษา รู้จักการสังเกตความสัมพันธ์ของข้อความที่อ่านเพื่อจับความสำคัญและจับรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้ การที่จะให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านและสามารถจับใจความได้ดีนั้น ครูผู้สอนต้องหาแนวทางที่ดีในการสอนอ่าน และสอนให้นักเรียนเกิดความสนใจในเรื่องที่อ่าน

2.7 การสอนอ่านจับใจความ

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการสอนอ่านจับใจความดังต่อไปนี้ สุวรรณรัตน์ธรรมเมธิ (2532 : 18) ได้ให้หลักการสอนอ่านจับใจความที่คล้ายคลึงกันว่า ในการสอนอ่านแต่ละครั้งครูควรให้นักเรียนรู้จุดมุ่งหมายว่า ต้องการอะไรจากเรื่องที่อ่านเพื่อจะได้สู่จุดนั้นได้เร็วขึ้น แล้วจึงให้อ่านข้อความอย่างคร่าวๆ เพื่อดูว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ถ้าเป็นหนังสือทั้งเล่มควรอ่านที่สารบัญก่อน ขึ้นต่อก็อ่านละเอียดตลอดทั้งเรื่อง ในขณะที่อ่านพยายามตั้งคำถามในใจว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เกิดขึ้นที่ใด เมื่อไร อย่างไร ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไรในการเสนอเรื่องนี้ และประการสำคัญการฝึกอ่านจับใจความอยู่เสมอจะช่วยให้อ่านหนังสือได้เร็วและจับใจความสำคัญได้ดี รวมถึง ออตโต และคณะ (Otto, 1979) ได้วางแนวทางการสอนทักษะการอ่านจับใจความได้ 5 ขั้นตอน คือ

1. กลวิธีการสอน ครูควรสอนทีละขั้นตอน ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด หลังจากรับการอ่าน ถ้าตอบผิดครูต้องวิเคราะห์ให้นักเรียนเห็นว่าผิดอย่างไร และสำหรับนักเรียนที่ ตอบถูก ต้องให้นักเรียนอธิบายว่าทำไมเลือกคำตอบนั้น ครูจะทราบคำตอบที่ถูกต้องนั้นเพราะนักเรียนเข้าใจหรือเกิดจากการคาดเดา

2. การเลือกใช้วัสดุการอ่าน ครูควรเลือกใช้วัสดุการอ่านหลายรูปแบบและหลายประเภท มีเนื้อหาเหมาะกับศักยภาพการอ่านของผู้เรียน

3. การบูรณาการทักษะ คือฝึกทักษะการอ่านโดยใช้ทักษะหลายๆ อย่าง เช่น ทักษะการสรุปความ ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการประเมินค่า ฯลฯ

4. การกำหนดจุดมุ่งหมายการอ่าน ต้องให้ผู้อ่านรู้ว่ากำลังอ่านอะไร และอ่านเพื่ออะไร

5. การถาม การค้นหาคำตอบ เป็นวิธีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน ครูควรมีทักษะการถามเพื่อฝึกการคิดหาคำตอบอย่างมีเหตุผลและจะต้องให้บอกเหตุผลหรือที่มาของคำตอบ ครูจะได้ทราบว่าคำตอบที่ถูกหรือผิดนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร

นอกจากนี้ สุวรรณ รัตนธรรมเมธี (2532 : 18) ได้ให้หลักการสอนอ่านจับใจความที่คล้ายคลึงกันว่าในการสอนอ่านแต่ละครั้ง ครูควรให้นักเรียนรู้จุดมุ่งหมายว่า ต้องการอะไรจากเรื่องที่อ่าน เพื่อจะได้ไปสู่จุดนั้นได้เร็วขึ้น แล้วจึงให้อ่านข้อความอย่างคร่าวๆ เพื่อดูว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ถ้าเป็นหนังสือทั้งเล่มควรอ่านที่สารบัญก่อน ขั้นต่อไปก็อ่านละเอียดตลอดทั้งเรื่อง ในขณะที่อ่านพยายามตั้งคำถามในใจว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เกิดขึ้นที่ใด เมื่อไร อย่างไร ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไรในการเสนอเรื่องนี้ และประการสำคัญการฝึกอ่านจับใจความอยู่เสมอจะช่วยให้อ่านหนังสือได้เร็วและจับใจความสำคัญได้ดี

สุนทร บำเรอราช และนลินี บำเรอราช (2543 : 4 - 6) ได้เสนอแนะกระบวนการจัดการเรียน การสอนอ่าน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเหมาะสมกับพัฒนาการและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยจัดลำดับขั้นของการสอนอ่านได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 สืบรวจและปูพื้นฐานความรู้ของผู้อ่าน เพื่อช่วยเสริมประสบการณ์ที่ยังขาดและแก้ปัญหาความเข้าใจสิ่งที่ขาด รวมทั้งเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านให้สัมพันธ์กับความรู้เดิมของผู้อ่าน เช่น สอนคำใหม่ คำยากและสนทนาเกี่ยวกับภาพในเรื่อง

ขั้นที่ 2 เตรียมการอ่าน มีกิจกรรมที่ควรทำ 3 กิจกรรมคือ

2.1 ให้สำรวจอย่างคร่าวๆ เพื่อให้ทราบความสำคัญของเรื่อง

2.2 ตั้งจุดประสงค์ก่อนอ่านให้ชัดเจน ด้วยการตั้งคำถามเพื่อคาดว่าจะได้รับ

คำตอบจากเรื่องที่อ่าน

2.3 กำหนดความเร็วในการอ่านว่าจะอ่านจบภายในเวลาเท่าใด

ขั้นที่ 3 เริ่มอ่านจนอ่านจบ

ขั้นที่ 4 ทำกิจกรรมภายหลังการอ่าน เช่น อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เขียนสรุปเรื่อง วาดภาพ ในขั้นนี้ครูผู้อ่านจะทราบว่าผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านหรือไม่

ขั้นที่ 5 ทำกิจกรรมเสริม เช่น แต่งเรื่องใหม่ ทำเอกสารเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน อ่านจากบทความอื่นๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันเพิ่มเติมตามที่ครูกำหนด

กล่าวโดยสรุป วิธีการสอนอ่านจับใจความนั้น ครูควรแนะนำกลวิธีในการอ่านจับใจความที่ถูกต้อง และควรฝึกอย่างต่อเนื่อง ควรให้นักเรียนทำกิจกรรมการฝึกอ่านจับใจความทีละย่อหน้าและฝึกหลายๆ กิจกรรม เช่น ฝึกตั้งคำถาม ตอบคำถาม เรียงลำดับเหตุการณ์ เล่าเรื่องย่อ

เขียนแผนภาพโครงเรื่อง เขียนเรื่อง สรุปเรื่อง หรืออธิบายลักษณะตัวละครและให้ทราบผลการอ่านทุกครั้งเพื่อช่วยเสริมแรง กลวิธีเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านความคิดทำให้การสอนอ่านจับใจความนั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

รูปแบบการสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน

3.1 ทฤษฎีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนของออสซูเบล

Ausubel (1963 อ้างถึงใน สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2541) เป็นนักจิตวิทยาแนวปัญญานิยมที่แตกต่างไปจากพีอาเจต์ และบรุนเนอร์ เพราะออสซูเบลไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างทฤษฎีที่อธิบายการเรียนรู้ได้ทุกชนิด ทฤษฎีของออสซูเบลเป็นทฤษฎีที่หาหลักการอธิบายการเรียนรู้ที่เรียกว่า Meaningful Verbal Learning เท่านั้น โดยเฉพาะการเชื่อมโยงความรู้ที่ปรากฏในหนังสือที่โรงเรียนใช้กับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียน ในโครงสร้างสติปัญญา (Cognitive Structure) หรือการสอนโดยใช้วิธีให้ข้อมูลข่าวสารด้วยถ้อยคำทฤษฎีของออสซูเบล เน้นความสำคัญของการเรียนรู้อย่างมีความเข้าใจและมีความหมาย การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้รวมหรือเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ ซึ่งอาจจะเป็นความคิดรวบยอดหรือความรู้ที่ได้รับใหม่ในโครงสร้างทางสติปัญญากับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียนแล้ว ทฤษฎีของออสซูเบลบางครั้งเรียกว่า "Subsumption Theory" ออสซูเบล เรียกว่า ผู้เรียนรู้ข้อมูลข่าวสารด้วยการรับหรือด้วยการค้นพบและวิธีที่เรียนอาจจะเป็นการเรียนรู้ด้วยความเข้าใจอย่างมีความหมาย หรือเป็นการเรียนรู้โดยการท่องจำโดยไม่ได้คิด

ออสซูเบล ได้แบ่งการเรียนรู้โดยการรับอย่างมีความหมายออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) Subordinate Learning เป็นการเรียนรู้โดยการรับอย่างมีความหมาย โดยใช้ Derivative หรือ Correlative Subsumption กระบวนการ Derivative Subsumption เป็นการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่กับหลักการหรือหลักเกณฑ์ที่เคยเรียนรู้แล้ว ตัวอย่างเช่น ผู้เรียนเรียนรู้ว่าสัตว์มีปีกบินได้ ถ้ามีคนบอกว่ามันบินได้ก็ไม่ต้องเรียนรู้โดยการท่องจำอย่างไม่ต้องนึกว่าเป็นสัตว์ปีก (บินได้) และสามารถดูซึมเข้าในโครงสร้างสติปัญญาที่มีอยู่แล้วอย่างมีความหมายสำหรับกระบวนการ Correlative Subsumption หมายถึงการเรียนรู้อย่างมีความหมายเกิดจากการขยายความ หรือรับความรู้เดิมให้มีสหสัมพันธ์กับความรู้ใหม่ เช่น ผู้เรียนอาจจะมีความรู้เดิมว่า รูปสามเหลี่ยมเป็นรูปที่มีด้านสามด้าน หน้าราบและปิด และเมื่อผู้เรียนต้องเรียนความรู้รวบยอดใหม่ เช่น สามเหลี่ยมด้านเท่า ผู้เรียนจะเข้าใจด้วยการขยายความจากความรู้เดิมเกี่ยวกับลักษณะของสามเหลี่ยม จึงเชื่อมโยงความคิดรวบยอดสามเหลี่ยมด้านเท่าให้เข้ากับโครงสร้างปัญญาที่มีอยู่

2) Superordinate Learning เป็นการเรียนรู้โดยการใช่วิธีอนุมาน ผู้เรียนอาจจัดกลุ่มสิ่งที่เรียนรู้ใหม่เข้ากับความคิดรวบยอดที่กว้างและครอบคลุมความคิดรวบยอดที่เรียนใหม่

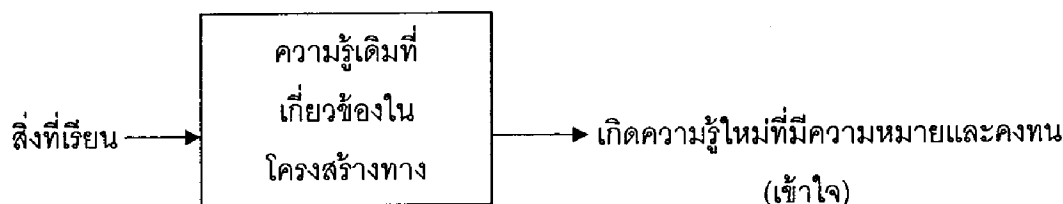

เป็นต้นว่า เด็กที่เริ่มเรียนสีต่างๆ เช่น สีฟ้า สีเหลือง สีแดง สีเขียว ว่าเป็นสีต่างๆ แต่รวมสีต่างๆเหล่านี้ให้อยู่บนความคิดรวบยอดว่าเป็น "สี" หรืออาจจะรวมสัตว์ต่างๆ เช่น หนู สุนัข หมี ว่าเป็นสัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนม

3) Combinatorial Learning การเรียนรู้ประเภทนี้ หมายถึง การเรียนรู้หลักการกฎเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งผสมในวิชาคณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์โดยให้เหตุผลหรือจากการสังเกตตัวอย่างเช่น การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักและระยะทางในการที่ทำให้ไม้กระดานหกกระดกขึ้นลง

สุภาสิณี สุภธีระ (2542 อ้างถึงใน ธรรมาวดี ปาเวชัย, 2543) กล่าวว่า Ausubel เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Theory of Meaningful Verbal Learning) เพื่อนำไปใช้ในสภาพการณ์ที่ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้บรรยายหรืออธิบาย โดยมีวัตถุประสงค์หลักให้ผู้เรียนสามารถรับรู้เนื้อหาสาระ ผู้สอนรับผิดชอบในการเสนอสิ่งที่ต้องเรียน หน้าที่หลักของผู้เรียนคือรอบรู้ (master) สิ่งที่เรียนไปแล้วนั้น (idea และ information) ตรงข้ามกับการสอนแบบอุปมาน (inductive approach) ซึ่งช่วยชี้แนะผู้เรียนให้ค้นพบความคิดรวบยอดด้วยตนเอง แต่รูปแบบการสอนนี้จะให้สิ่งช่วยจัดโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นการให้ความคิดรวบยอดหรือหลักการ (concept and principles) แก่ผู้เรียนโดยตรง โครงสร้างทางสติปัญญาเป็นองค์กรที่มีลำดับขั้นประกอบด้วยความคิดรวบยอด ที่ถูกจัดลำดับระบบจากความคิดรวบยอดที่มีความหมายกว้างที่สุดไปยังความคิดรวบยอดที่มีความหมายแคบลง โครงสร้างทางสติปัญญาของบุคคลจะจัดลำดับความรู้ในสาขาใดสาขาหนึ่งไว้ในช่วงเวลาหนึ่งๆ ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และจำข้อมูลใหม่ๆ ในสาขาเดียวกัน จะทำหน้าที่บ่งชี้ความเที่ยงตรงและความแจ่มชัดถึงสิ่งที่จะเรียน ซึ่งผ่านเข้ามาในขอบข่ายของความคิด (cognitive field) กระบวนการนี้ถือเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ถ้าโครงสร้างทางปัญญาจัดลำดับไว้เหมาะสมชัดเจนและมีความคงทนแล้ว การเรียนรู้ใหม่ก็จะเกิดขึ้นได้ดีและจำได้แม่นยำ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าโครงสร้างทางปัญญาจัดลำดับสับสน ไม่ชัดเจนและไม่มั่นคงแล้ว จะรับรู้และจำความรู้ใหม่ได้น้อยหรือไม่ยอมรับรู้เลย Ausubel ยืนยันว่าโครงสร้างทางปัญญาของบุคคลที่มีอยู่เดิมนั้นเป็นองค์ประกอบ (ปัจจัย) ที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อการรับรู้ใหม่อย่างมีความหมาย ความรู้ใหม่จะมีความหมายมากน้อยแค่ไหนและจดจำได้นานเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางปัญญาที่ผู้เรียนมีอยู่เดิม ดังนั้นก่อนที่ผู้สอนจะให้ความรู้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องเพิ่มความชัดเจนมั่นคงของความรู้เดิม (ที่เกี่ยวกับความรู้ใหม่ที่จะสอน) ของผู้เรียนก่อน การเพิ่มความแข็งแกร่งของโครงสร้างทางปัญญาแก่ผู้เรียนเช่นนี้จะช่วยเอื้อปัจจัยต่อการรับรู้และความคงทนของความรู้ใหม่ จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ที่มีความหมายนั้น เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่

กับความรู้หรือประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีอยู่ในโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียนทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจและมีความคงทนในการเรียนรู้ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงการเรียนรู้แบบมีความหมาย (กิงฟ้า ลินธวงษ์, 2525)

นิวัฒน์ แก้วเพชร (2538.) ได้สรุปถึงการเรียนรู้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนว่า เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้หรือประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่แล้วในโครงสร้างทางสติปัญญาของผู้เรียนได้อย่างเข้าใจ และจะทำให้ผู้เรียนเกิดความคงทนในการเรียนรู้

สุภาสิณี สุภธีระ (2542 อ้างถึงใน นิตยา หอยมุกข์. 2548) ได้กล่าวถึงโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนว่า เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ กับความรู้หรือประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีอยู่ในโครงสร้างทางสติปัญญา (Cognitive Structure) ของผู้เรียนทำให้เรียนรู้ได้อย่างแจ่มแจ้ง และมีความคงทนในการเรียนรู้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน คือการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเกิดการเชื่อมโยงเอาความรู้ใหม่หรือประสบการณ์ใหม่ผนวกเข้ากับความรู้เก่าหรือประสบการณ์เก่าที่มีอยู่แล้วในโครงสร้างของสติปัญญาเกิดเป็นความรู้ใหม่ที่มีความเข้าใจและชัดเจนมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การเกิดความคงทนในการเรียนรู้

3.2 ความหมายของโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน

Ausubel (1968 อ้างถึงใน นิวัฒน์ แก้วเพชร, 2538) ให้ความหมายของโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนว่า คือสิ่งที่ช่วยเตรียมโครงสร้างของระบบความคิดของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนมองขอบข่ายของเนื้อหาอย่างกว้างๆ ช่วยรวบรวมลักษณะเฉพาะของเนื้อหาส่วนที่จะเรียนและรวบรวมมโนคติที่สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อนั้นที่มีอยู่แล้วในโครงสร้างทางสติปัญญาเดิมให้สอดคล้องกัน

รุ่งทิพา ศิริภักดี (2541.) ได้สรุปความหมายของโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนว่าเป็นสิ่งที่จัดขึ้น ซึ่งอาจอยู่ในรูปหลักการหรือความคิดรวบยอดที่เสนอให้ผู้เรียนมองเห็นขอบข่ายของเนื้อหาอย่างกว้างๆ เพื่อให้ประสานความรู้ระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่มีอยู่ในโครงสร้างทางสติปัญญาของผู้เรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนเนื้อหาใหม่ได้อย่างเข้าใจ

ริจนา วิทยุโทรศัพท์ (2544.) ได้สรุปโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อเตรียมโครงทางสติปัญญาของผู้เรียนอาจเป็นข้อความรู้ในคดี หลักการที่สำคัญของเรื่องที่จะนำมาเสนอให้ผู้เรียนก่อนเรียนได้มองเห็นขอบข่ายของเนื้อหาอย่างกว้างๆ เพื่อประสานความรู้ของผู้เรียนระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม เพื่อเพิ่มความแข็งแกร่งทางโครงสร้างสติปัญญาของผู้เรียนเกิดความเข้าใจและความคงทนของการเรียนรู้

สิริวรรณ จันทรงาน (2548.) ได้สรุปโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นขอบข่ายของเนื้อหาอย่างกว้างๆ ซึ่งอาจอยู่ในรูปหลักการเพื่อเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ผู้เรียนรู้แล้ว กับสิ่งที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ใหม่ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนเนื้อหาใหม่ได้อย่างเข้าใจ

สรุปได้ว่า โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนหมายถึง สิ่งที่จะจัดให้ผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาอย่างกว้างๆ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นภาพหรือขอบข่ายของเรื่องนั้นก่อนที่จะรับความรู้ใหม่ โดยสามารถเชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการเรียนได้ดีขึ้น

3.3 รูปแบบของโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน

ในการนำเสนอโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน อาจนำเสนอได้หลายรูปแบบ โดยแบ่งตามช่วงเวลา ชนิดของสื่อ เช่น (จารุวรรณ โพธิ์ทองธรรม. 2541: 8 - 10) โปรเจอร์; และคนอื่นๆ (Proger ; et al. 1970 : 28) ได้แบ่งการนำเสนอโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนตามช่วงเวลาของการสอน ดังนี้

1. เสนอก่อนการสอน (Advance Organizer) หมายถึง การเสนอความคิดรวบยอดก่อนการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้เรียนเห็นขอบข่ายของเนื้อหาอย่างกว้างๆ ก่อนที่จะเริ่มเรียน
2. เสนอระหว่างเรียน (Concurrent Organizer) หมายถึง การเสนอความคิดรวบยอด ในขณะที่การเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ จะทำหน้าที่เน้นให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา สามารถแยกแยะได้ว่าส่วนไหนเป็นส่วนที่สำคัญของเรื่อง วิธีการนี้จะเน้นให้ผู้เรียนสนใจเฉพาะส่วนที่ต้องการเน้นความสนใจส่วนอื่นจะลดน้อยลง

3. เสนอหลังการสอน (Post Organizer) หมายถึง การเสนอความคิดรวบยอดไว้ตอนท้ายของเรื่องหรือหลังบทเรียน จะทำหน้าที่เป็นบทสรุปในส่วนที่เป็นใจความสำคัญของเรื่องที่เรียน

ลูคัส (Lucus. 1972 : 3390 - A) ได้แบ่งสิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดตามชนิดของสื่อช่วยจัดความคิดรวบยอดโดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ชนิดโสตสัมผัส (Audio Organizer) เป็นการนำเสนอสิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดชนิดเสียง โดยให้ผู้เรียนได้รับสัมผัสด้วยหู

2. ชนิดจักษุสัมผัส (Visual Organizer) เป็นการนำเสนอสิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดชนิดภาพ โดยให้ผู้เรียนได้รับสัมผัสจากการมองเห็น

3. ชนิดการเขียนหรือสิ่งพิมพ์ (Written Organizer) เป็นการนำเสนอสิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดชนิดการเขียนหรือสิ่งพิมพ์ โดยให้ผู้เรียนได้อ่านบทสรุปโดยย่อของเรื่องที่เรียน

จอยซ์ และวีล (Joyce & Weil. 1980 ; 77-79) แบ่งการนำเสนอสิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดตามแนวคิดของออซูเบล ออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. สิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดแบบอธิบาย (Expository Organizer) สิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดประเภทนี้จะช่วยได้มากเมื่อต้องสอนความรู้ใหม่ที่ผู้เรียนไม่คุ้นเคยมาก่อน เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมหรือความสัมพันธ์ของประเด็นหลักๆ ที่จะต้องเรียน รวมทั้งประเด็นสำคัญย่อยๆในแต่ละแนวคิดหลักว่ามีอะไรบ้าง

2. สิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดแบบเปรียบเทียบ (Comparative Organizer) สิ่งที่จะช่วยจัดความคิดรวบยอดประเภทนี้เหมาะที่จะใช้สอนความคิดรวบยอดใหม่ที่คล้ายคลึงกับความคิดรวบยอดเดิม ที่ผู้เรียนมีอยู่ในโครงสร้างทางความคิดของเขาอยู่แล้ว สิ่งที่จะช่วยความคิดรวบยอดแบบเปรียบเทียบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความแตกต่างระหว่างความคิดรวบยอดใหม่กับความคิดรวบยอดเดิมที่มีอยู่ หลีกเลี่ยงความสับสนที่อาจเกิดจากความคล้ายคลึงกันของความคิดรวบยอดทั้งสอง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่ารูปแบบของโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน อาจนำเสนอได้หลายรูปแบบ โดยแบ่งตามช่วงเวลา สามารถแบ่งได้ดังนี้คือ เสนอก่อนการสอน เสนอระหว่างเรียน และเสนอหลังการสอน หรือถ้าแบ่งตามชนิดของสื่อ สามารถแบ่งได้คือ ชนิดโสตสัมผัส ชนิดจักษุสัมผัส และชนิดการเขียนหรือสิ่งพิมพ์ แต่ถ้าแบ่งตามแนวคิดของออซูเบล แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ สิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดแบบอธิบาย และสิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดแบบเปรียบเทียบ

3.4 ประโยชน์ของโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน

ฮอลซ์, อัลเลน และ เลย์ (กรูณา สืบอุดม.2536 : 21-22; อ้างอิงจาก Holzman, Allen and Layne.) 1981 ได้กล่าวถึงคุณค่าของสิ่งช่วยจัดโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนไว้ 2 ประการคือ

1. สิ่งที่จะช่วยจัดความคิดรวบยอดช่วยให้ผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้
2. สิ่งที่จะช่วยจัดความคิดรวบยอดเป็นเครื่องมือซึ่งส่งเสริมความจำและการระลึกถึงเนื้อหาที่เรียนได้

ฮาร์ทเลย์ และเดวีส์ (กรณา สืบอุดม. 2536 : 21-22; อ้างอิงจาก Hartley and Davivs. 1976) กล่าวถึงคุณค่าของโครงสร้างความคิดของการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนช่วยเตรียมโครงสร้างความคิดให้กับผู้เรียนสำหรับการเรียนรู้ที่ยังไม่คุ้นเคย

2. โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะและมองเห็นความสัมพันธ์ของความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนมีประโยชน์ต่อผู้เรียนเพราะช่วยในการเรียนในสิ่งที่ซับซ้อน และช่วยในการเรียนบทเรียนที่ต้องใช้ความรู้พื้นฐานก่อน ช่วยให้ผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ และเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

3.5 รูปแบบการสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน

มีองค์ประกอบรูปแบบ 4 กลุ่ม ได้แก่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 23,

วารีย์ ถึงกลาง .2545 : 7)

1. ลำดับชั้นการสอน (Syntax ของรูปแบบการสอน) ผู้ใช้รูปแบบการสอนจะต้องสอนตามลำดับชั้น รูปแบบการสอนนี้ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 : การนำเสนอโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วย

1. ระบุจุดประสงค์ของบทเรียนที่ชัดเจน
2. นำเสนอสิ่งที่ช่วยจัดโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน

ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ระบุลักษณะเฉพาะทั้งหมด

2.2 ให้ตัวอย่างหลายตัวอย่าง

2.3 ให้ภาพรวมสิ่งที่จะเรียน

2.4 การย้ำและการทบทวน

ระยะที่ 2 : การเสนอกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการสอน ซึ่งประกอบด้วย

1. เสนอสื่อการสอนที่มีการจัดระบบของกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับอย่าง

เหมาะสมชัดเจน

2. ทำให้ผู้เรียนคงความสนใจตลอดเวลา

ระยะที่ 3 : การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการจัดระบบการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย

1. ใช้หลักการบูรณาการความรู้ให้กลมกลืน

2. ส่งเสริมผู้เรียน มีการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น

3. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดหลักของเนื้อหา

4. ช่วยขยายความให้ชัดเจน

กิจกรรมต่างๆ ในแต่ละระยะจะช่วยเพิ่มความชัดเจนและความคงทนให้กับเนื้อหาใหม่ ผู้เรียนจะต้องกระทำกับข้อมูลที่ได้รับเข้าไป โดยเชื่อมความรู้ใหม่เข้ากับความรู้และประสบการณ์เดิมในโครงสร้างทางสติปัญญาที่มีอยู่ โดยการพินิจวิเคราะห์ความรู้เหล่านั้น

รายละเอียดของรูปแบบการสอนแต่ละระยะมีดังนี้

ระยะที่ 1 ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม คือ ระบุจุดประสงค์ของบทเรียนให้ชัดเจน นำเสนอสิ่งช่วยจัดโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน และพิจารณาถึงความรู้เดิมที่เกี่ยวข้อง

การระบุจุดประสงค์ของบทเรียนให้ชัดเจน เป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและทราบเป้าหมายของเขา ซึ่งความสนใจและการรู้เป้าหมายจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย (จุดประสงค์ที่ชัดเจนยังมีประโยชน์ต่อครู ในการเตรียมการสอนอีกด้วย)

สิ่งช่วยจัดโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน จะประกอบไปด้วยกลุ่มโครงสร้างความคิดหลักของเรื่องราว มีเนื้อหาวิชาที่เรียนซึ่งจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. มีความชัดเจนในความคิดและกะทัดรัดมากกว่าสื่อการเรียนที่ใช้ในการสอน ส่วนที่สำคัญที่เป็นลักษณะเฉพาะของสิ่งช่วยจัดโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนคือ เป็นระดับนามธรรมที่สูงกว่าสื่อการสอน สิ่งนี้เองที่ทำให้สิ่งช่วยจัดโครงสร้างความคิดก่อนการเรียน การสอนแตกต่างจากการทบทวนหรือการนำเข้าสู่บทเรียน

2. ไม่ว่าจะเป็สิ่งที่ช่วยจัดโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนแบบอธิบาย หรือแบบเปรียบเทียบ แนวคิดหลักที่เป็นความคิดหลักที่เป็นโครงสร้างความคิดรวบยอด ต้องระบุออกมาอย่างชัดเจน พร้อมกับอธิบายสั้นๆ มีการกล่าวถึงลักษณะที่สำคัญมีคำอธิบายประกอบ และยกตัวอย่างให้เห็นในการนำเสนอสิ่งช่วยจัดโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนนั้นไม่ควรยืดยาวจนเกินไปแต่ต้องพอเหมาะที่ผู้เรียนจะรู้ได้ทันที เมื่อเห็นเข้าใจได้อย่างแจ่มชัดและสามารถเชื่อมโยงกับสื่อหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่นำเสนอ ถ้าเป็นคำศัพท์เฉพาะใหม่ๆ ผู้สอนสามารถเสนอซ้ำๆ เพื่อเป็นการเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับคำนั้นให้ผู้เรียนได้เข้าใจยิ่งขึ้น

ระยะที่ 2 จะเป็นการเสนอสื่อการเรียนการสอน ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของการบรรยาย การอภิปราย การชมภาพยนตร์ การทดลอง การอ่าน สิ่งสำคัญ 2 ประการในระยะนี้คือ

1. การทำให้ผู้เรียนคงความสนใจอยู่ตลอดเวลา
2. การจัดระบบของสื่อการเรียนรู้ให้ชัดเจน และการนำเสนอเป็นลำดับเหมาะสม เพื่อนักเรียนสามารถเห็นทิศทางและสามารถเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์ของแต่ละเนื้อหาที่เรียนได้

ระยะที่ 3 เพื่อทำให้การจัดระบบความรู้ใหม่ในโครงสร้างทางสติปัญญาของผู้เรียน แข็งแกร่งขึ้น ออกซุเบลได้ระบุกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว 4 กิจกรรมคือ

1. การสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการความรู้ใหม่กับโครงสร้างทางสติปัญญาที่ผู้เรียน มีอยู่ทำได้หลายวิธีโดย

- 1.1 เตือนความจำของผู้เรียน เกี่ยวกับแนวคิดหลักที่เรียน (เป็นภาพรวมใหญ่)
- 1.2 ให้ผู้เรียนสรุปลักษณะเฉพาะหลักๆ ของความรู้ใหม่
- 1.3 ให้ทบทวนคำจำกัดความที่ชัดเจน
- 1.4 ถามถึงความแตกต่างระหว่างประเด็นหลักที่ได้จากแต่ละเนื้อหา
- 1.5 ให้ผู้เรียนอธิบายว่าสื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมหรือสนับสนุนความคิดหลักหรือ

ข้อความที่นำเสนออย่างไร

2. การจัดสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างกระฉับกระเฉง ครูสามารถกระตุ้นหรือ ส่งเสริมให้เกิด ดังนี้

- 2.1 ให้ผู้เรียนอธิบายว่าความรู้ได้สามารถเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่เขา มีอยู่ แล้วอย่างไร
- 2.2 ให้ผู้เรียนลองยกตัวอย่างเพิ่มเติม เกี่ยวกับความคิดหลักหรือข้อความใน กิจกรรมการเรียนรู้

2.3 ให้ผู้เรียนอธิบายประเด็นสำคัญของเนื้อหาด้วยคำพูดของนักเรียนเอง และอ้างอิงสิ่งที่นักเรียนมีอยู่แล้วในโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน

- 2.4 ให้ผู้เรียนได้พิจารณาหรือวิเคราะห์ โดยการพิจารณาหลายแง่หลายมุม
- 2.5 ให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ หรือประสบการณ์เดิมที่ต่างไปจาก ความรู้ใหม่ โดยถามให้นักเรียนบรรยายถึงความแตกต่างของเนื้อหาประสบการณ์และนำมาเชื่อมโยง กับความรู้เดิมได้อย่างไร เชื่อมโยงกันได้ตรงไหน

3. การวิเคราะห์เนื้อหาให้แจ่มชัดแก่ผู้เรียน

4. การทำให้เกิดความชัดเจนแจ่มแจ้ง ในกรณีที่ผู้เรียนอาจมีปัญหาเกี่ยวกับสื่อ การเรียนบางส่วนที่ยังไม่ชัดเจน ผู้สอนอาจจะช่วยในการอธิบายให้ชัดเจนเพิ่มเติมทบทวนสิ่งที่นำเสนอ ไปแล้ว ตลอดจนอธิบายการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่

ในการสอนแต่ละครั้งคงไม่สามารถใช้เทคนิคทั้งหมดใน 4 กิจกรรมดังกล่าวแล้ว ควรขึ้นอยู่กับเวลาที่มี หัวข้อของเนื้อเรื่องและสภาพการเรียนรู้ขณะนั้นๆ ซึ่งสิ่งสำคัญคือ ผู้สอนต้องตระหนักถึงเป้าหมายทั้ง 4 ในกิจกรรมระยะที่ 3 ซึ่งจะเป็นเทคนิคที่ทำให้รูปแบบการสอนมีประสิทธิภาพสมบูรณ์

2. บทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียน

รูปแบบการสอนนี้เน้นโครงสร้างทางสติปัญญามาก ผู้สอนจะต้องคอยควบคุมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสื่อการเรียนรู้กับสิ่งที่ช่วยจัดความคิดรวบยอดให้ได้ และยังคงต้องช่วยให้ผู้เรียนแยกความแตกต่างระหว่างความรู้ใหม่และความรู้เดิม โดยเฉพาะในระยะที่ 3 ผู้สอนจะมีบทบาทในการดำเนินการ เพื่อช่วยให้โครงสร้างทางสติปัญญาของผู้เรียนให้แข็งแกร่งขึ้น ความสำเร็จของการสอนแบบนี้ขึ้นอยู่กับ

2.1 ผู้เรียนปรารถนาที่จะผสมผสานความรู้ใหม่ให้กลมกลืนกับความรู้เดิม

2.2 คุณภาพของสิ่งช่วยจัดโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน และการจัดลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

3. ปฏิกริยาของครูที่มีต่อพฤติกรรมของผู้เรียน

ปฏิกริยาการตอบสนองของครูนั้น ควรกระทำเพื่อสนองเป้าหมายที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของสิ่งที่เรียนใหม่อย่างแจ่มชัด

4. สิ่งที่ช่วยในการสอน

สิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้การสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนล่วงหน้ามีประสิทธิภาพ ได้แก่

4.1 สิ่งต่างๆ ที่ได้รับการจัดระบบเป็นอย่างดี

4.2 สิ่งช่วยจัดโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

สิ่งช่วยจัดโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนมีประโยชน์ต่อผู้เรียนมาก โดยเฉพาะในการสอนความคิดรวบยอดต่างๆ ทั้งนี้เพราะโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนจะช่วยให้

1. เชื่อมโยงความรู้เดิมกับนักเรียนมีอยู่แล้ว ให้เข้ากับความรู้ใหม่ที่จะเรียนต่อไป

2. ช่วยอธิบายความสัมพันธ์ หรือภาพรวมของเนื้อหาที่จะเรียนใหม่ จึงทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้นและถ้าสิ่งช่วยจัดโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนมีความชัดเจนเที่ยงตรง

และจัดลำดับไว้ดีแล้วจะช่วยในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความสามารถต่ำได้มาก นอกจากนี้ยังใช้ได้ดีในการเรียนบทเรียนที่ต้องอาศัยความรู้พื้นฐานด้วย

สิ่งที่ยากที่สุดสำหรับครูในการนำรูปแบบการสอนนี้ไปใช้ ได้แก่ การสร้างโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนล่วงหน้า ผู้ที่จะสามารถสร้างโครงสร้างความคิดก่อนการเรียน การสอนได้ดีจะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี จนมองเห็นลำดับการจัดโครงสร้างของเนื้อหาวิชานั้น ๆ

รูปแบบการสอนนี้ใช้ได้ทุกระดับชั้นเพื่อให้ผู้เรียนรอบรู้เนื้อหา ซึ่งเป็นการเสนอข้อมูลแบบอนุমানนั่นเอง และจะใช้ได้ดียิ่งขึ้นเมื่อต้องถ่ายทอดเนื้อหาที่สลับซับซ้อนหรือเนื้อหาที่ต้องอาศัยความรู้เดิม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบการสอนโดยใช้สิ่งที่ช่วยจัดโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน หมายถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และมุ่งให้นักเรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้สิ่งช่วยเตรียมโครงสร้างของระบบความคิดให้นักเรียนจะเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดและความเข้าใจอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้และความคงทนในการเรียนรู้เนื้อหา

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน

จากงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ รูปแบบโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนช่วยส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พิมพ์ประไพ มนทิราลัย (2545 : คัดย่อ) ได้ทำการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการอ่านหนังสือการ์ตูนที่ใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนพุทธรังสีพิบูล จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 120 คน แบ่งกลุ่มตามระดับความสามารถด้านความเข้าใจในการอ่านสูง ปานกลาง และต่ำ มีกลุ่มทดลอง 3 และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน โดยให้กลุ่มทดลองอ่านหนังสือการ์ตูนที่ใช้สิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดล่วงหน้าต่างชนิดกัน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่อ่านหนังสือการ์ตูนที่ใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนต่างชนิดกันมีความเข้าใจในการอ่านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ รวมถึงความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่มีระดับความสามารถด้านความเข้าใจ สูง ปานกลาง และต่ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดาร์ช (Darch, Craig. 1989) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 24 คน ด้วยวิธีการใช้การแนะนำการเรียน

การสอนโดยตรงร่วมกับการสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน ผลศึกษาพบว่าการใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนควบคู่กับการสอนโดยตรงสามารถเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถจำแนกความคิดหลักได้มากขึ้น

ทาว์นเซนและคาล์ฮิว (Townsend, Michael & Clarihew, Anne. 1989) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่ช่วยเสริมความเข้าใจของเด็กเมื่อใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาจำนวน 52 คน เป็นเด็กหญิงจำนวน 35 คน และเป็นเด็กชายจำนวน 17 คน จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนสามารถใช้เป็นเครื่องมือการเรียนการสอนที่สำคัญในการเพิ่มความเข้าใจของนักเรียนและมีศักยภาพที่จะกำจัดข้อแตกต่างสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีทักษะแตกต่างกัน ทอมป์สัน (Thompson, Dennis. 1990) ได้ทำการศึกษาผลโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนในผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ โดยแบ่งเป็นผู้ใหญ่อายุ 18-35 ปีและผู้ใหญ่อายุ 59-83 ปี จำนวนกลุ่มละ 40 คน เพื่อการปรับปรุงการอ่านจับใจความ จากการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนอาจช่วยผู้ใหญ่ในทุกเพศทุกวัย ในการอ่านจับใจความภายใต้สถานการณ์ที่จำกัด แต่สำหรับผู้สูงอายุนั้นการสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานเฉพาะหน่วยความจำการรับรู้ แต่ไม่เกี่ยวกับการเรียกคืนความจำ เพื่อที่จะได้รับประโยชน์สูงสุดจากโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน ผู้สูงอายุนั้นอาจต้องได้รับความช่วยเหลือเพิ่มเติมในการศึกษาด้านอื่น

แดเนียล (Daniel, Kathy J. 2005) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน โดยการกระตุ้นและสร้างแผนผังการเรียนรู้ เมื่อมีการนำเสนอการเรียนการสอนบทเรียนใหม่ในห้องเรียน สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่าโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ดีสำหรับนักเรียน แต่จะต้องตระหนักว่านักเรียนจำเป็นต้องได้รับข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อทำความเข้าใจและจดจำ วิธีนี้นักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการค้นหารายละเอียดเพิ่มเติมด้วยตัวเองและช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตัวเอง เมื่อพิจารณาถึงการสอนนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ครูควรตระหนักว่านักเรียนเหล่านี้จะไม่ทราบว่าจะสนใจง่ายหรือเข้าใจยากในการสอนนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้นั้น ครูควรใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนเพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างแผนผังการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการจำ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนร่วม (Advance Organizer) เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน ที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในระดับปกติขึ้นไป ไม่มีความบกพร่องทางการมองเห็น การได้ยิน หรือ การเคลื่อนไหวร่างกาย กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน ที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในระดับปกติขึ้นไป ไม่มีความบกพร่องทางการมองเห็น การได้ยิน หรือ การเคลื่อนไหวร่างกาย กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนในโครงการเรียนร่วม โรงเรียนวัดอ่างแก้ว (จิบ ปานขำ) เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน ได้มาจากการเลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอน ดังนี้

1. สัมภาษณ์ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อรับทราบข้อมูลและรายชื่อของนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านจับใจความ

2. พิจารณาผลงานของนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเขียนอ่านจับใจความ ตามรายชื่อที่ได้จากครูผู้สอน ได้แก่ แบบฝึกหัดการอ่านจับใจความ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของภาคเรียนที่ผ่านมา
ใบงาน

3. ครูประจำชั้นนำแบบสำรวจปัญหาการเรียนรู้เฉพาะด้านของผดุง อารยะวิญญู โดยแบบสำรวจนี้เป็นการสำรวจปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการอ่าน การเขียนการสะกดคำ และด้านคณิตศาสตร์ และคัดกรองโดยใช้แบบสำรวจ KUS-SI Rating Scales: ADHD/LD/Autism (PDDs) ซึ่งเป็นแบบคัดกรองนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น บกพร่องทางการเรียนรู้และออทิซึมของ ดารณี อุทัยรัตนกิจและคณะ ทดสอบนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา เป็นผู้ประเมินสำรวจปัญหาของนักเรียน 3 ด้าน คือ ด้านการอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์ และคัดเลือกนักเรียนที่ปัญหาด้านการอ่าน

4. นำนักเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินด้านการอ่าน ไปทดสอบความสามารถทางด้านสติปัญญา โดยใช้แบบทดสอบความสามารถทางเชาว์ปัญญาสำหรับเด็กอายุ 2-15 ปี สร้างขึ้นโดยฝ่ายจิตวิทยา ศูนย์สุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขทำการประเมินโดยนักจิตวิทยา แล้วทำการคัดเลือกนักเรียนที่มีระดับสติปัญญา 90 ขึ้นไป มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลนักเรียนจากขั้นตอนการคัดเลือกของกลุ่มตัวอย่าง เป็นดังนี้

คนที่	เพศ	ระดับชั้น	อายุ (ปี/เดือน)	ระดับ เชาว์ปัญญา (IQ)	การแปลผลคะแนนจาก แบบคัดกรอง KUS-IS			
					ADHD	LD		Autism
						Thai	Math	
1	หญิง	ป.4	10.7	98	-	✓	✓	-
2	ชาย	ป.4	10.4	93	-	✓	✓	-
3	ชาย	ป.4	10.0	95	-	✓	✓	-
4	ชาย	ป.4	10.2	90	-	✓	-	-
5	ชาย	ป.4	10.2	99	-	✓	✓	-
6	ชาย	ป.4	11.5	96	-	✓	-	-
7	ชาย	ป.4	10.8	91	-	✓	-	-

ลักษณะของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนคนที่ 1 เพศหญิง รูปร่างสมส่วน ผิวคล้ำ แต่งกายสะอาด มีปัญหาด้านการอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์ ความสามารถต่ำกว่าระดับชั้นเรียนจริง ทำงานปกติแต่มักเขียนตกหล่น ชอบชวนเพื่อนคุยเสียงดัง ตั้งใจเรียนเป็นบางครั้ง จะสนใจแต่เรื่องที่ตัวเองชอบ

นักเรียนคนที่ 2

อ่านไม่ค่อยคล่อง การเขียน และคณิตศาสตร์ ความสามารถต่ำกว่าระดับชั้นเรียนจริง เป็นคนเงิบๆ ไม่ค่อยคุย จะพูด/ตอบเฉพาะเวลาที่ครูถาม ไม่ค่อยมีความมั่นใจ ชอบนั่งเหม่อ เขียนช้ามาก ชอบลบบางสิ่งที่เขียนถูกต้อง ทำงานที่มอบหมายได้ค่อนข้างช้า งานไม่ค่อยเสร็จ

นักเรียนคนที่ 3 เพศชาย รูปร่างผอม ผิวสองสี แต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีปัญหาด้านการอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์ ความสามารถต่ำกว่าระดับชั้นเรียนจริง ชอบคุยเสียงดัง ช่างซักถาม ชอบทำงานกับเพื่อน ชอบผลอตัวพูดคำหยาบ ทำงานที่มอบหมายเสร็จทันเวลา

นักเรียนคนที่ 4 เพศชาย รูปร่างท้วม ผิวสองสี แต่งกายไม่ค่อยสะอาด มีปัญหาด้านการอ่าน และการเขียน ความสามารถต่ำกว่าระดับชั้นเรียนจริง ชอบชวนเพื่อนคุย ชอบพูดแทรกและส่งเสียงดัง ตอบคำถามได้แต่พอครูทวนอีกรอบจำไม่ได้ ชอบทำของตกหล่นในห้องเรียน ชอบระบายสีแบบลวกๆ

นักเรียนคนที่ 5 เพศชาย รูปร่างผอม ผิวคล้ำ แต่งกายไม่ค่อยเรียบร้อย มีแผลเป็นที่ศีรษะ มีปัญหาด้านการอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์ ความสามารถต่ำกว่าระดับชั้นเรียนจริง ตั้งใจเรียน พูดเก่ง ชอบเสียงดัง ครูต้องกระตุ้นให้ตอบคำถามอยู่บ่อยๆ ทำงานเสร็จทันเวลา ชอบแกล้งเพื่อน

นักเรียนคนที่ 6 เพศชาย รูปร่างสมส่วน ผิวขาว แต่งกายสะอาด มีปัญหาด้านการอ่าน และการเขียน ความสามารถต่ำกว่าระดับชั้นเรียนจริง ไม่ค่อยพูด ชอบดูเพื่อนเวลาทำงาน ทำงานค่อนข้างเร็วแต่มักผิดพลาด ทำงานไม่เรียบร้อย ลบและขีดฆ่าบ่อย เขียนหนังสืออ่านยาก

นักเรียนคนที่ 7 เพศชาย รูปร่างสมส่วน ผิวสองสี แต่งกายสะอาด มีปัญหาด้านการอ่านและการเขียน มีความสามารถต่ำกว่าระดับชั้นเรียนจริง ไม่ค่อยพูด ชอบนั่งเงิบๆ ทำงานเร็ว พอครูถามคำถามตอบไม่ค่อยได้ พยายามจะตอบแต่มักจะตอบผิดเพราะไม่ได้ฟังคำถามที่ครูถาม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 12 แผน ใช้เวลาสอนแผนละ 60 นาที

1.2 แบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้จากการสอน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจำนวน 20 ข้อ

2. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ศึกษาตำรา เอกสาร บทความ และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสอน อ่าน สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

2. กำหนดสาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จะนำมาเป็นขอบเขตสาระในการสอนได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิต เป็นพลเมืองดีของ ประเทศชาติและสังคมโลก แล้วกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากการสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้ประกอบด้วย พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ผู้นำและผู้ตามที่ดี สิทธิพื้นฐานสำหรับเด็ก สินค้าอุปโภคบริโภค ปัจจัย ในการเลือกซื้อสินค้า การคุ้มครองผู้บริโภค

3. ออกแบบแผนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสอนอ่านโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิด ก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) ซึ่งเป็นวิธีที่พัฒนาขึ้นโดย ออซูเบล (David P. Ausubel. 1968) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

ครูสนทนาเกี่ยวกับหัวข้อที่จะเรียน โดยตั้งคำถาม หรือทบทวน ความรู้และประสบการณ์ของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่สอน โดยครูแจ้งวัตถุประสงค์ของบทเรียน

2) ชี้นำสอน การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

2.1 การนำเสนอโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน โดยที่ นักเรียนจะเสนอความคิดเห็นที่นักเรียนมีมาก่อน(ความรู้เดิม) ในช่วงแรกครูจะช่วยนักเรียนเขียน คำตอบลงบนกระดาน

2.2 การนำเสนอสื่อการสอน โดยศึกษาจากวีดิทัศน์ หรือรูปภาพ ในกรณีที่เด็กไม่สามารถเสนอความคิดเห็นได้

3) ขั้นการอ่านจับใจความแบบผ่านๆ (Skimming Reading)

ครูแจกบทความเรื่องที่เรียน เพื่อให้นักเรียนอ่าน 1 รอบ ในรอบแรกจะเป็นการอ่านผ่านๆ (Skimming reading) เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจ

4) ขั้นการอ่านจับใจบทความแบบละเอียด (Scanning Reading)

ครูจะให้นักเรียนอ่านบทความอย่างละเอียดอีก 1 รอบ เพื่อให้นักเรียนตรวจคำตอบว่าเนื้อหาส่วนใดของบทความที่ไม่มีอยู่บนกระดาน

5) ขั้นตรวจสอบความเข้าใจ

5.1 หลังจากที่ย่านบทความที่เรียน ให้นักเรียนช่วยกันตรวจสอบคำตอบบนกระดานที่ครูช่วยเขียนในต้นชั่วโมงว่า คำตอบที่ถูกต้องมีอยู่ในบทความนี้หรือไม่ ถ้ามีคำตอบที่เขียนอยู่บนกระดานก็ให้คงไว้

5.2 กรณีที่บนกระดานไม่มีคำตอบก็ให้เขียนคำตอบที่ถูกต้องเพิ่มลงไป ซึ่งครูจะอธิบายเชื่อมโยง หรือ กระตุ้นให้นักเรียนเชื่อมโยงข้อมูลเดิมที่มีอยู่แล้วกับความรู้นใหม่ที่นักเรียนได้จากการอ่านจับใจความ

6) ขั้นบูรณาการ

นักเรียนสรุปคำตอบเป็นแผนผังความคิด และตกแต่งให้สวยงาม

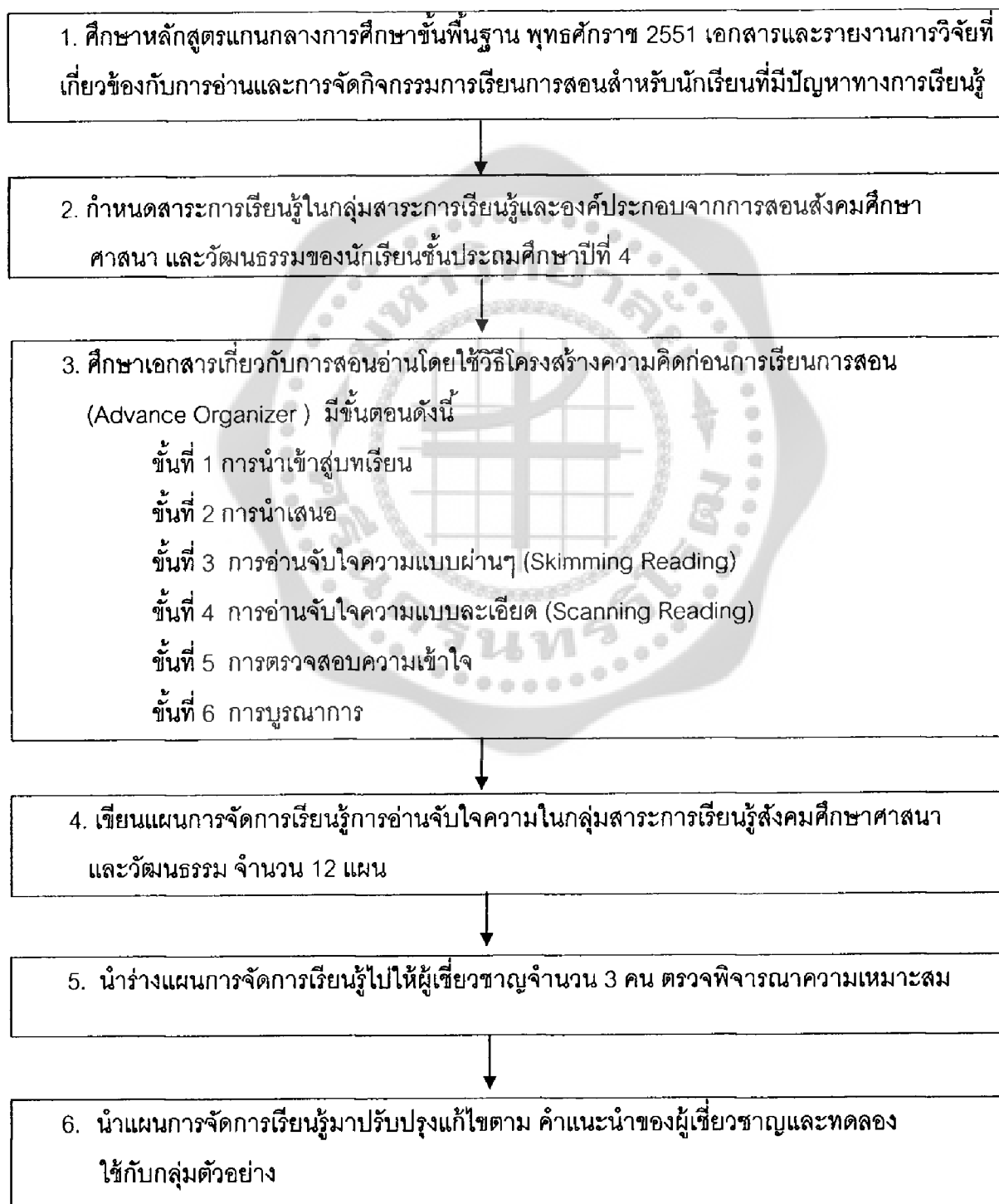
4. ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน ที่ใช้การสอนอ่านโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการรู้ (Advance Organizer) ประกอบด้วยบทความ 6 เรื่อง ได้แก่ พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ผู้นำและผู้ตามที่ดี สิทธิพื้นฐานสำหรับเด็ก สินค้าบริโภคและอุปโภค ปัจจัยในการเลือกซื้อสินค้า และการคุ้มครองผู้บริโภค

5. นำร่างแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาสังคมศึกษา และด้านการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ว่ามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

6. นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญโดยมีประเด็นต้องปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ การใช้ภาษาให้มีความชัดเจนและเข้าใจมากยิ่งขึ้น หลังจากนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดอ่างแก้ว เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2556 ใช้เวลา 1 ชั่วโมง พบว่าข้อควร

ปรับปรุงแก้ไขในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ควรจะมีการเพิ่มสื่อที่เป็นรูปภาพเพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และควรใช้เวลาในการสอนมากกว่าตามที่กำหนดไว้

สรุปการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน มีขั้นตอนตามภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการสอนอ่านจับใจความโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการอ่านจับใจความ
2. ศึกษาการสร้างวิธีการเขียนข้อสอบวิชาสังคมศึกษาจากคู่มือการวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

3. ออกแบบการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความ ตามจุดประสงค์สาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยคัดเลือกบทความจากหนังสือเรียนสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อสร้างเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความ จำนวน 1 ชุด ได้แก่ บทความ โดยในชุดจัดแบ่งเป็น 2 ชุด

ตอนที่ 1 แบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ

4. สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้จากการสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามที่ออกแบบไว้ ได้ข้อสอบจำนวน 20 ข้อ

กำหนดเกณฑ์การประเมินความสามารถอ่านจับใจความวิชาสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้

14-20 คะแนน หมายถึง มีความสามารถอ่านจับใจความอยู่ในระดับดี

7-13 คะแนน หมายถึง มีความสามารถอ่านจับใจความอยู่ในระดับพอใช้

0-6 คะแนน หมายถึง มีความสามารถอ่านจับใจความอยู่ในระดับปรับปรุง

5. นำแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความ เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ด้านการสอนวิชาสังคมศึกษา ด้านการสอนนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ ในด้านความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา โดยพิจารณาว่าข้อทดสอบ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาองความเห็นดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 117)

คะแนน + 1 สำหรับข้อสอบที่แน่ใจว่าวัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

คะแนน 0 สำหรับข้อสอบที่ไม่แน่ใจว่าวัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

คะแนน - 1 สำหรับข้อสอบที่แน่ใจว่าวัดไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

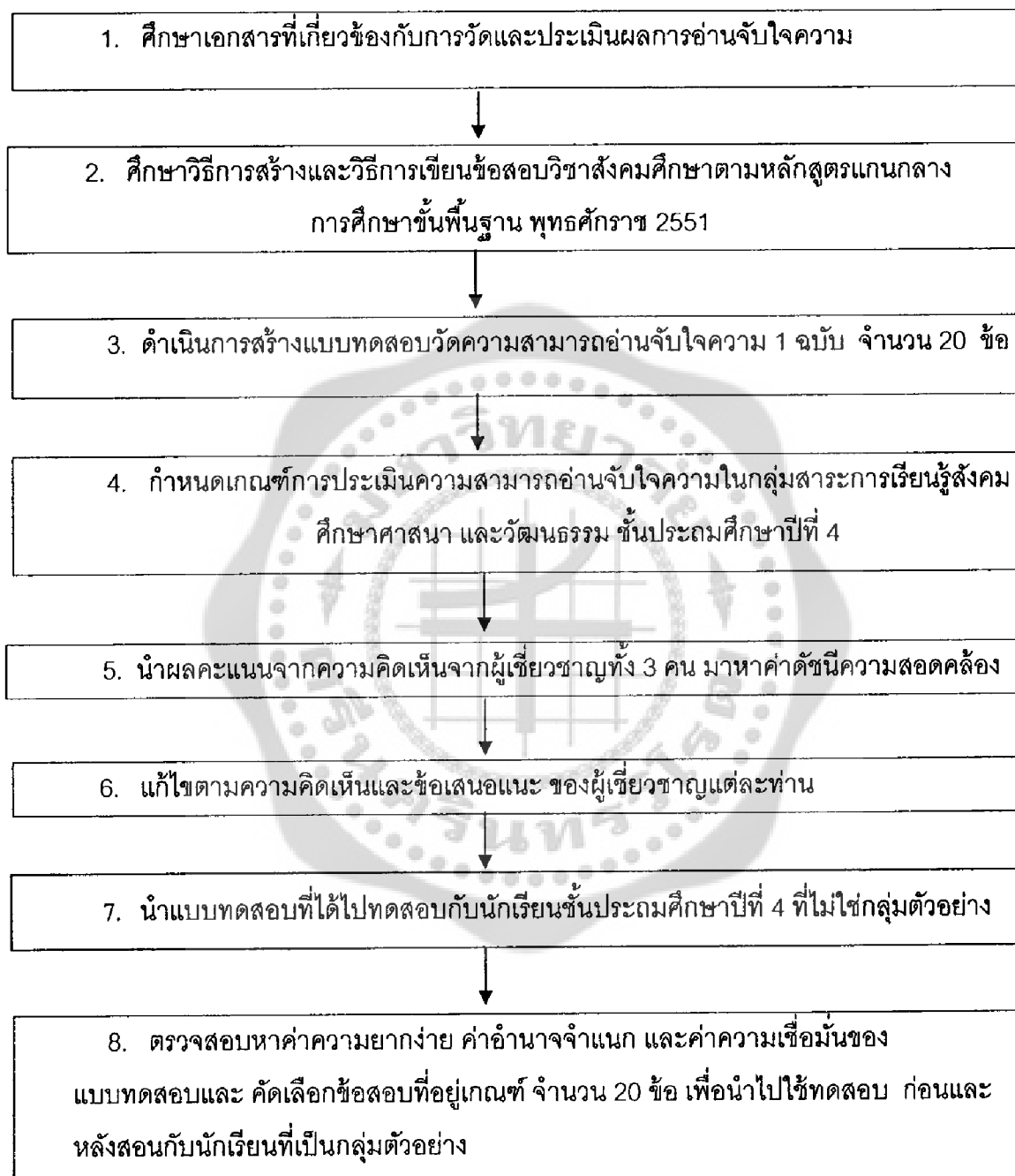
บันทึกผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านในแต่ละคำ จากนั้นนำผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) จากการประเมินดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 ทุกข้อ

6. แก้ไขและปรับปรุงแบบทดสอบตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่มีความบกพร่องทางการอ่านแต่ละท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาและเนื้อหา

7. นำแบบทดสอบที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา พบว่านักเรียนสามารถอ่านเนื้อหาได้ จึงไม่มีข้อแก้ไขปรับปรุง

8. นำแบบทดสอบที่ได้ไปทดสอบกับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดอ่างแก้ว จำนวน 30 คน เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2555 เพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบแต่ละข้อ แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 ไว้ และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้ข้อสอบจำนวน 20 ข้อ จากทั้งหมด 25 ข้อ มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.40 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.26 - 0.69 แล้วหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน KR - 20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 แล้วนำข้อสอบที่ได้ไปใช้ทดสอบก่อนและหลังสอนกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

สรุปการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีขั้นตอนตามภาพประกอบ 2 ดังนี้

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วิธีดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลองชนิด One Group Pretest - Posttest Design (ลัวน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538 : 249) ซึ่งมีรูปแบบการทดลอง ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง	สอบก่อน	ตัวแปรอิสระ	สอบหลัง
E	T ₁	X	T ₂

E	แทน	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
X	แทน	การสอนอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)
T ₁	แทน	การทดสอบความสามารถอ่านจับใจความก่อนการสอนโดยใช้เทคนิคโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)
T ₂	แทน	การทดสอบความสามารถอ่านจับใจความหลังการสอนโดยใช้เทคนิคโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)

2. ขั้นตอนการทดลองดำเนินการ ดังนี้

2.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน

2.2 นำแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความ ไปทดสอบนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนสอน (Pretest) โดยทดสอบเป็นรายบุคคล

2.3 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง โดยปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้น ใช้เวลาในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 60 นาที ทุกวันพฤหัสบดีถึงวันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 15.30 - 16.30 น. ระหว่างวันที่ 24 ธันวาคม 2555 - 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 จำนวน 12 แผนการสอน ตามกำหนดการสอน ดังนี้

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	วัน เดือน ปี	เนื้อหา
1	1	27 ธันวาคม 2555	บทความเรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
	2	28 ธันวาคม 2555	
2	3	3 มกราคม 2556	บทความเรื่อง ผู้นำและผู้ตามที่ดี
	4	4 มกราคม 2556	
3	5	10 มกราคม 2556	สิทธิพื้นฐานสำหรับเด็ก
	6	11 มกราคม 2556	
4	7	17 มกราคม 2556	สินค้าบริโภคและอุปโภค
	8	18 มกราคม 2556	
5	9	24 มกราคม 2556	ปัจจัยในการเลือกซื้อสินค้า
	10	25 มกราคม 2556	
6	11	31 มกราคม 2556	การคุ้มครองผู้บริโภค
	12	1 กุมภาพันธ์ 2556	

2.4 เมื่อดำเนินการทดลองครบ 6 สัปดาห์แล้ว จึงทำการทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความหลังการสอน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความซึ่งเป็นชุดเดียวที่ใช้ทดสอบก่อนการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านจากการสอนโดยวิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ มัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile Range: IQR) และสถิติทดสอบ The Sign Test for Median: One Sample

2. การเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านโดยการวิเคราะห์คะแนนก่อนและหลังจากการสอนอ่านแบบโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน โดยใช้สถิติทดสอบ The Wilcoxon Matched – Pairs Signed - Ranks Test (นิกา ศรีไพโรจน์. 2533: 113)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความ เป็น การวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตร IOC (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538: 249) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การวิเคราะห์ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบความสามารถอ่านจับใจความ โดยใช้สูตร (วรรณดี แสงประทีปทอง. 2548: 316) ดังนี้

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P แทน ดัชนีค่าความยากง่าย
 R แทน จำนวนนักเรียนที่ทำแบบทดสอบถูก
 N แทน จำนวนนักเรียนที่ทำแบบทดสอบทั้งหมด

1.3 การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบความสามารถอ่านจับใจความ โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 50) ดังนี้

$$R = \frac{H - L}{N/2}$$

เมื่อ R แทน ค่าอำนาจจำแนกของ
 H แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงที่ตอบถูกในข้อสอบข้อนั้น
 L แทน จำนวนคนในกลุ่มต่ำที่ตอบถูกในข้อสอบข้อนั้น
 N แทน จำนวนคนทั้งหมดในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

1.4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรของคูเดอว์ ริชาร์ดสัน KR - 20
(วรรณดี แสงประทีปทอง. 2548: 348) ดังนี้

$$r_{tt} = \left(\frac{k}{k-1} \right) \left(1 - \frac{\sum pq}{s^2} \right)$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	k	แทน	จำนวนข้อสอบของแบบทดสอบ
	s^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
	p	แทน	คะแนนที่ตอบถูกในแต่ละข้อ
	q	แทน	คะแนนที่ตอบผิดในแต่ละข้อ

2. สถิติพื้นฐานและสถิติทดสอบในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

2.1 การศึกษาผลของการสอนอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม จากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ใช้สถิติดังนี้

2.1.1 การหาค่ามัธยฐาน (Median) โดยใช้สูตร (พิชิต ฤทธิ์จัญญ. 2544: 174) ดังนี้

$$\text{Mdn} = \frac{X_N + 1}{2}$$

เมื่อ	Mdn	แทน	มัธยฐาน หรือ ค่ากลาง
	X	แทน	จำนวนคะแนนหรือข้อมูลที่เป็นเลขคี่
	$\frac{X_N}{2}$	แทน	คะแนนตัวที่ $\frac{N}{2}$
	$\frac{X_N + 1}{2}$	แทน	คะแนนตัวที่ $\frac{N+1}{2}$

2.1.2 การหาค่าพิสัยควอไทล์ (Inter-quartile Range = IQR) คำนวณจากสูตร (ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. 2543 : 152) ดังนี้

$$IQR = Q_3 - Q_1$$

เมื่อ IQR แทน ค่าพิสัยควอไทล์

$$Q_1 \text{ แทน ค่าที่ตำแหน่ง } 1/4 \text{ หรือ } 25\% \text{ หาได้จาก } Q_1 = \frac{N}{4}$$

$$Q_3 \text{ แทน ค่าที่ตำแหน่ง } 3/4 \text{ หรือ } 75\% \text{ หาได้จาก } Q_3 = \left[\frac{N \times 3}{4} \right]$$

N แทน จำนวนข้อมูล

2.2 การเปรียบเทียบค่ามัธยฐานที่คำนวณได้กับค่ามัธยฐานของความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังการสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ The Signed Test for Median: One Sample (Miltion; Mcteer; & Corbet. 1997: 594 - 595) โดยใช้สูตรดังนี้

$$P(X \leq M) = P(X \geq M) = 1$$

M แทน ค่ามัธยฐานที่ตั้งไว้ (เกณฑ์ที่กำหนดไว้)

X แทน จำนวนค่าของตัวแปรที่น้อยกว่าค่ามัธยฐานที่กำหนดไว้ (-)
หรือจำนวนค่าของตัวแปรที่มากกว่าค่ามัธยฐานที่ตั้งไว้ (+)

โดยพิจารณาใช้ค่า + เมื่อตั้งสมมติฐาน $H_a: M < M_0$

และพิจารณาใช้ค่า - เมื่อตั้งสมมติฐาน $H_a: M > M_0$

เมื่อ M เป็นค่ามัธยฐานที่ได้จากการทดลองและ

M_0 เป็นค่ามัธยฐานที่กำหนดไว้

2.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านจากการสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน ก่อนและหลังการสอน โดยใช้สถิติ The Wilcoxon Matched - Pairs Signed - Ranks Test (นิภา ศรีไพโรจน์, 2533: 93) โดยใช้สูตรดังนี้

$$D = Y - X$$

เมื่อ D แทน ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
ก่อนและหลังการสอน

X แทน คะแนนที่ความสามารถอ่านจับใจความก่อนการทดลอง

Y แทน คะแนนที่ความสามารถอ่านจับใจความหลังการทดลอง

จัดอันดับค่าความแตกต่างจากค่าน้อยไปหาค่ามาก กำกับอันดับที่ด้วยเครื่องหมายบวกหรือเครื่องหมายลบตามลำดับของผลรวมที่น้อยกว่า (โดยไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย) เรียกค่านี้อันที่ว่า T (ค่าของผลรวมของอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับที่น้อยกว่า)

$$Z = \frac{T - E(T)}{S_T}$$

เมื่อ $E(T) = \frac{N(N+1)}{4}$

$$S_T = \frac{N(N+1)(2N+1)}{4}$$

เมื่อ E(T) แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมอันดับที่น้อยกว่า

N แทน จำนวนนักเรียน

S_T แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

Z แทน คะแนนมาตรฐาน

T แทน ค่าของผลรวมของอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับที่น้อยกว่า

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังจากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) ทำการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)

การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)

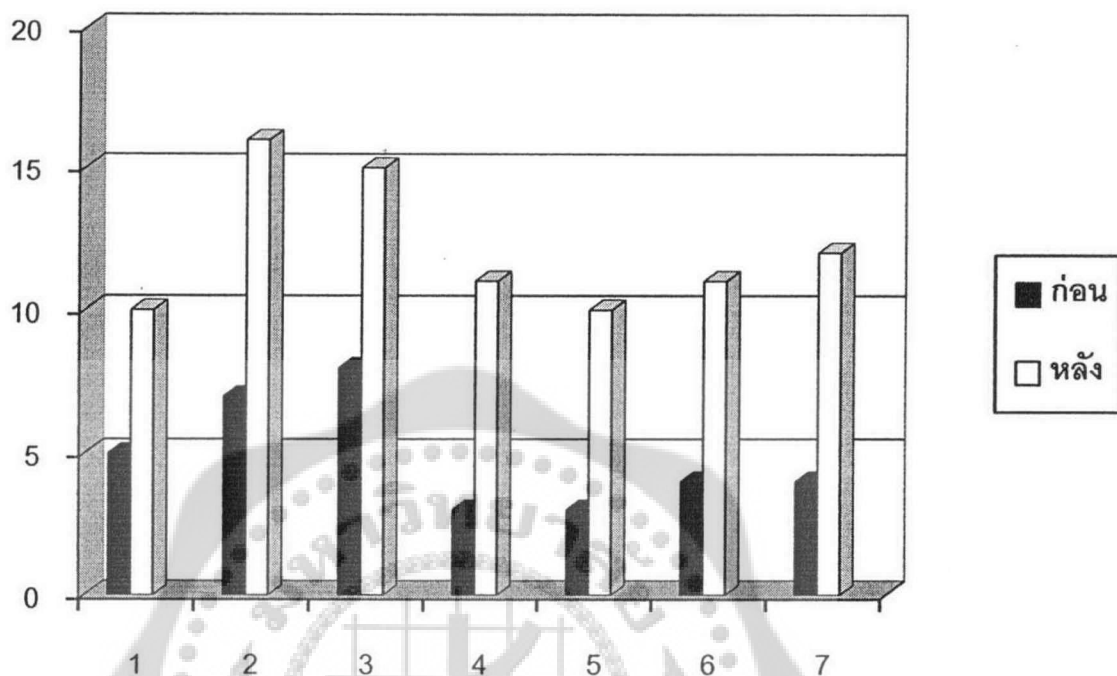
มีรายละเอียดดังตาราง 1 และ ตาราง 2

ตาราง 1 จำนวนคะแนน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยควอไทล์ความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อน
การเรียนการสอน (Advance Organizer)

คนที่	คะแนนก่อนสอบ	ระดับ ความสามารถ	คะแนนหลังสอบ	ระดับ ความสามารถ	ผลต่าง ของ คะแนน
1	5	ปรับปรุง	10	พอใช้	5
2	7	พอใช้	16	ดี	9
3	8	พอใช้	15	ดี	7
4	3	ปรับปรุง	11	พอใช้	8
5	3	ปรับปรุง	10	พอใช้	7
6	4	ปรับปรุง	11	พอใช้	7
7	4	ปรับปรุง	12	พอใช้	8
Mdn	4	ปรับปรุง	11	พอใช้	
IQR	2		2		

จากตาราง 1 แสดงว่า ความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยก่อนการสอนวิธี
โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) มีคะแนนอยู่ระหว่าง 3-8 คะแนน
มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4 ค่าพิสัยควอไทล์เท่ากับ 2 มีความสามารถอยู่ในระดับปรับปรุง และหลังการ
สอนอ่านโดยวิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) มีคะแนนอยู่ระหว่าง
10 -16 คะแนน มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 11 ค่าพิสัยควอไทล์เท่ากับ 2 มีความสามารถอยู่ในระดับ พอใช้

ข้อมูลจากตาราง 1 แสดงด้วยแผนภูมิ ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิแสดงความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ก่อนและหลัง การสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)

ตาราง 2 การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระดับดี (14-20 คะแนน)

คนที่	คะแนนหลังการสอน (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)	ค่าคะแนนมัธยฐาน ที่เป็นเกณฑ์ระดับดี	เครื่องหมาย		t	P - Value
			Q+	Q-		
1	10	14-20	+	-	2	0.2266
2	16		+			
3	15					
4	11			-		
5	10			-		
6	11			-		
7	12			-		
Mdn	11		2	5		$H_0 : M \geq 14$
IQR	2					$H_a : M < 14$

จากตาราง 2 แสดงว่า คะแนนความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการสอนวิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) แตกต่างจากเกณฑ์ระดับดี (14-20 คะแนน) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า ความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังจากการสอนโดยวิธีใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน อยู่ในระดับดี

การเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียน หลังการ สอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)

มีรายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ก่อนและหลังจาก การสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)

คนที่	คะแนน		ผลต่างของคะแนน (D = Y-X)	ลำดับที่ ของความ แตกต่าง	ลำดับตาม เครื่องหมาย		T	
	ก่อนสอน (X)	หลังสอน (Y)			+	-		
1	5	10	5	1	+1		0*	
2	7	16	11	7	+7			
3	8	15	7	3	+3			
4	3	11	8	5.5	+5.5			
5	3	10	7	3	+3			
6	4	11	7	3	+3			
7	4	12	8	5.5	+5.5			
รวม						T ⁺ = 28	T ⁻ = 0	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($T_{7, .05} = 2$)

จากตาราง 3 แสดงว่า ความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ก่อนและหลังจาก การสอนโดย ใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) สูงขึ้นอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า ความสามารถอ่าน จับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังการสอนโดยวิธีใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการ สอน สูงขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ก่อนและหลังจากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) มีการสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังจากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ก่อนและหลังจากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer)

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังจากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน อยู่ในระดับดี

2. ความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังจากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน สูงขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านที่มีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีภาวะบกพร่องด้านอื่นหรือมีความพิการซ้ำซ้อน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านที่มีระดับสติปัญญาปกติ ไม่มีภาวะบกพร่องด้านอื่นหรือมีความพิการซ้ำซ้อน กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนวัดอ่างแก้ว (จิบ ปานท่า) เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ก่อนและหลังจากการสอน โดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) และแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ดำเนินการทดลองโดยการทำการทดสอบก่อนการทดลอง ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม แล้วทำการสอนอ่านจับใจความโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที รวมทั้งหมด 12 ครั้งและทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมฉบับเดิม ระหว่างวันที่ 24 ธันวาคม 2555 ถึง 1 กุมภาพันธ์ 2556 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยควอไทล์ และสถิติทดสอบ The Sign Test for Median : One Sample และ The Wilcoxon Matched - Pairs Signed - Rank Test

สรุปผลการวิจัย

1. ความสามารถอ่านจับใจความของวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ก่อนและหลังจากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) อยู่ในระดับดี (ค่ามัธยฐานเท่ากับ 11 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน $t = 2$, $p - value = 0.2266$)
2. ความสามารถอ่านจับใจความของวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ก่อนและหลังจากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) สูงขึ้น ($T = 0$, $P < .05$)

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาความสามารถอ่านจับใจความของวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังจากการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) อยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่าความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังจากการสอนโดยวิธีใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน อยู่ในระดับดี สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 การสอนอ่านแบบวิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) เพื่อเป็นการฝึกใช้ความรู้เดิมที่มีมาก่อนรวมกับความรู้ใหม่ที่ได้เพิ่มเติมจากเนื้อหา เป็นการช่วยให้นักเรียนเกิดความจำที่ดีขึ้น เริ่มตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ครูถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่จะเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นความรู้เดิมที่มีมาก่อน ในบางครั้งเมื่อนักเรียนไม่สามารถตอบคำถามของครูได้ ครูอาจจะใช้สื่อจากข่าว หรือรูปภาพเพื่อเป็นการกระตุ้นความรู้ของนักเรียน เมื่อคุณครูขึ้นหัวข้อที่จะใช้เรียนบนกระดานดำ ครูจะให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่นักเรียนมีความรู้แต่เดิมมาก่อน และครูอาจจะช่วยนักเรียนเขียนคำตอบลงบนกระดานในช่วงแรก หลังจากนั้น ครูจะแจกบทความหรือเรื่องที่จะทำการสอน ให้นักเรียนอ่านผ่านๆ 1 ครั้ง และเพื่อเป็นการทวนความจำครูจะให้นักเรียน อ่านอย่างละเอียดอีก 1 ครั้ง และเมื่อนักเรียนอ่านจบแล้ว ครูและนักเรียนจะร่วมกันเช็คคำตอบจากตอนต้นชั่วโมงว่า ความรู้ในต้นชั่วโมงที่นักเรียนมีมาก่อนแล้วนั้น มีข้อไหนที่มีอยู่ในบทความครูจะใส่เครื่องหมาย ✓ และถ้าข้อไหนไม่มีอยู่ในบทความ ครูจะเขียนเครื่องหมาย x และเขียนคำตอบที่ถูกต้องลงบนกระดานอีกครั้ง ซึ่งวิธีนี้จะช่วยให้เด็กเกิดการโยงความรู้เดิมที่มีมาก่อนและรวมกับความรู้ใหม่ที่เด็กจะได้รับจากการสอนในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ออซูเบล (Ausubel. 1963) ที่ว่า การเชื่อมโยงความรู้ที่ปรากฏในหนังสือที่โรงเรียนใช้กับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียนในโครงสร้างสติปัญญา (Cognitive Structure) หรือการสอนโดยใช้วิธีให้ข้อมูลข่าวสารด้วยถ้อยคำทฤษฎีของออซูเบล เน้นความสำคัญของการเรียนรู้ที่มีความเข้าใจและมีความหมาย การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้รวม หรือเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ซึ่งอาจจะเป็นความคิดรวบยอด หรือความรู้ที่ได้รับใหม่ในโครงสร้างทางสติปัญญา กับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียน จะเห็นได้ว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) มีโอกาสได้ฝึกการคิด ฝึกการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ที่มีมาเข้ากับเนื้อหาที่อ่าน

1.2 จากการการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) มีการตรวจสอบความเข้าใจเป็นช่วงๆ ในช่วงชั้นสอน ครูให้นักเรียนเสนอความคิดเห็นแต่นักเรียนไม่สามารถตอบคำถามของครูได้ ครูจึงนำสื่อการสอน เช่น วิดีทัศน์ หรือ รูปภาพ มาให้นักเรียนได้ดูเพื่อเป็นการกระตุ้นความจำ และดึงดูดความสนใจของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ลูคัส (Lucus. 1972 : 3390 - A) ได้แบ่งสิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดตามชนิดของสื่อช่วยจัดความคิดรวบยอดโดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1). ชนิดโสตสัมผัส (Audio Organizer) เป็นการนำเสนอสิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดชนิดเสียง โดยให้ผู้เรียนได้รับสัมผัสด้วยหู 2). ชนิดจักษุสัมผัส (Visual Organizer) เป็นการนำเสนอสิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดชนิดภาพ โดยให้ผู้เรียนได้รับสัมผัสจากการมองเห็น 3). ชนิดการเขียนหรือสิ่งพิมพ์ (Written Organizer) เป็นการนำเสนอสิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอดชนิดการเขียนหรือสิ่งพิมพ์ โดยให้ผู้เรียนได้อ่านบทสรุปโดยย่อของเรื่องที่เรียน ในขั้นสรุป หลังจากที่ครูและนักเรียนช่วยกันตรวจคำตอบและให้นักเรียนเขียนสรุปลงในแผนผัง โดยที่ครูจะให้อาจจะถามเพื่อให้เด็กสรุปปากเปล่า ถ้านักเรียนจำได้ไม่ครบครูอาจจะช่วยกระตุ้นความจำโดยการยกตัวอย่าง ซึ่งในส่วนี้ครูสามารถยกตัวอย่างและให้คำแนะนำรวมถึงการแก้ไขให้ถูกต้อง ในขณะที่ด้วยกันนักเรียนคนอื่นๆ ก็จะได้ฝึกทบทวนความคิดของตนเองไปด้วย ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีขึ้น

1.3 การสอนอ่านจับใจความใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) ยังเป็นการสอนโดยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นจากประสบการณ์เดิมของนักเรียน โดยที่ครูจะกระตุ้นโดยใช้คำถามนำเพื่อให้นักเรียนได้แสดงออก และมีความกล้าที่จะตอบคำถาม ในบางครั้งนักเรียนอาจจะไม่แน่ใจกับคำตอบ ครูก็จะแนะนำและสอดแทรกความรู้ใหม่เพื่อที่จะให้นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงซึ่งนำไปสู่ความทรงจำที่คงทนขึ้น ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านดีขึ้น เมื่อนักเรียนเกิดความเข้าใจก็จะช่วยให้นักเรียนอยากที่จะเรียนรู้ในวิชาอื่นซึ่งจะเป็นประโยชน์กับตัวนักเรียนเอง

จะเห็นได้จากขั้นตอนของการสอนอ่านจับใจความโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) ตั้งแต่ขั้นนำจนถึงขั้นสรุปเป็นการช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและมีการเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีการก่อนรวมกับความรู้ใหม่ที่จะได้จากในบทเรียน และผู้สอนจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดและเป็นการสร้างกำลังใจให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลในการอ่านจับใจความโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) มีคะแนนสูงขึ้น

2. จากการเปรียบเทียบความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หลังการสอนโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) นักเรียนมีความสามารถอ่านจับใจความสูงกว่าก่อนสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการสอนอ่านจับใจความโดยใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) เป็นการสอนให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นที่มีมาก่อน และนักเรียนจะได้รับความรู้ใหม่จากการอ่านโดยที่ครูจะให้นักเรียนอ่านบทความ 2 รอบ และครูจะช่วยเสริมความรู้จากเนื้อหา เพื่อให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ซึ่งวิธีนี้ทำให้นักเรียนเกิดความจำที่คงทนขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาร์ช (Darch, Craig. 1989) ได้ศึกษาผลการใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนในการสอนเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 24 คน โดยวิธีการแนะนำการเรียนการสอนโดยตรง ควบคู่กับการสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน ผลการศึกษาพบว่า การใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอนควบคู่กับการสอนโดยตรงสามารถเตรียมความพร้อมให้แก่นักเรียนเพื่อที่จะให้นักเรียนเข้าใจและจดจำแนวความคิดหลักมากขึ้น

2.1 นอกจากนักเรียนจะเกิดความคิดเป็นระบบมากขึ้นแล้ว สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเห็นภาพชัดเจนเมื่อมีการจัดความคิดเห็นหมวดหมู่ ผู้สอนจะให้นักเรียนใช้แผนผังในการเขียนสรุปอีกครั้งเพื่อที่นักเรียนจะได้เกิดความเข้าใจและมีความคงทนในการจำมากขึ้น ซึ่งแผนผังนี้เป็นประโยชน์กับนักเรียนที่ใช้ในการรวบรวมความคิดจากหัวข้อนำไปสู่รายละเอียด ซึ่งบางครั้งถ้าเนื้อหามีความยากมากเกินไป ผู้สอนอาจจะทำการยกตัวอย่างเพื่อที่จะให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้นรวมถึงการให้นักเรียนยกตัวอย่าง เพื่อเป็นการตรวจสอบว่านักเรียนมีความเข้าใจมากน้อยเพียงไร ซึ่งสอดคล้อง สมาน ลอยฟ้า (2542 : 8-9) ที่กล่าวว่า การสอนโดยใช้แผนผังมโนทัศน์ (Concept Mapping) เป็นวิธีที่แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของเนื้อหา ความสัมพันธ์ของข้อเท็จจริงและแนวคิดในเรื่องนั้นทั้งหมด ซึ่งวิธีการนี้ช่วยให้ความคิดของผู้เรียน ต่อสิ่งที่ได้เรียนรู้มีความชัดเจนมากขึ้น ผู้เรียนจะมีการจัดระบบของแนวคิดที่ดี ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีระบบและยังก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนแทนการเรียนรู้แบบท่องจำอีกด้วย และ นางลักษณ เจลีว (2537: 56) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังมโนทัศน์ว่า วิธีการนี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นการสอนโดยใช้แผนผังมโนทัศน์ เป็นการสอนตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของออสเชเบล (Ausubel) สอดคล้องกับลักษณะที่เป็นนามธรรมของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยนำความรู้ใหม่เข้ามาเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์เดิมของตนจะช่วยให้ผู้เรียนนั้นมีความรู้อย่างคงทนซึ่งจะก่อให้เกิดการคิดอย่างมีระบบและยังก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนแทนการเรียนรู้แบบท่องจำอีกด้วย จากการศึกษาเกี่ยวกับแผนผังมโนทัศน์มีผลการวิจัยพบว่าการสอนโดยใช้แผนผัง

มโนทัศน์ ช่วยทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังมโนทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโฟเลย์ (Foley.1987 : 4726 - A ; อ้างอิงจาก นันทิกานต์ สุขสำราญ. พ.ศ. 2548 : 48) พบว่านักเรียนที่สร้างแผนผังมโนทัศน์ด้วยตนเองจะสามารถจดจำคำศัพท์ที่ให้ท่องไปได้ยาวนาน และทำให้เกิดความหมายต่อการเรียนรู้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทำให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจ และมีความคงทนในการเรียนรู้ ทำให้สรุปได้ว่า แผนผังมโนทัศน์เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเรียนรู้ สามารถจดจำไปได้ยาวนานและเกิดความคงทนในการเรียนรู้อีกด้วย

ข้อสังเกตที่ได้จากงานวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ หลังจากการสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) พบว่านักเรียน 2 คน มีความสามารถในการอ่านจับใจความสูงขึ้น เนื่องจากนักเรียนให้ความสนใจจากสื่อที่ผู้สอนได้นำไปช่วยกระตุ้นให้นักเรียน เกิดการนึกถึงความจำหรือประสบการณ์ที่มีมาก่อน ส่วนนักเรียนที่เหลืออาจจะยังไม่สามารถทำได้ดีมากนัก เนื่องจากระหว่างที่ทำการสอน โรงเรียนได้ทำการบูรณะตึกหลังเก่าเพื่อที่จะสร้างอาคารใหม่ ซึ่งผลที่ตามมาคือนักเรียนเสียสมาธิ เนื่องจากเสียงที่ดังตลอดเวลาจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางคะแนน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน และการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ก่อนการสอนโดยใช้โครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) ในแต่ละครั้งนั้น ผู้สอนควรมีการชี้แจงขั้นตอนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจก่อน

1.2 ในการสอนแต่ละครั้ง ผู้สอนควรเตรียมเนื้อหา รูปภาพ หรือสื่อการสอนให้พร้อมเพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนมีความสนใจและเพิ่มความสะดวกให้แก่ผู้สอน ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3 ควรจะสอนโดยที่เนื้อหาที่มีความหมายชัดเจน และ เนื้อหาไม่ควรยากเกินไป ถ้ามีตัวอย่างประกอบด้วยก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และควรจะทำการสรุปเป็นเนื้อหาที่กระชับ และได้ใจความอย่างน้อย 2 ครั้ง เพราะการที่ผู้สอนสรุปซ้ำๆ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความคงทนในการจำมากยิ่งขึ้น

1.4 ควรให้แรงเสริม โดยการให้คำชมหรือรางวัลสะสม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน รวมถึงกล้าแสดงออกในห้องเรียน และมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนในห้องเรียนมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ชั้นเรียนเกิดความสนุกสนานและน่าสนใจ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าเนื้อหาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีเนื้อหาที่ค่อนข้างยาก จำเป็นต้องอาศัยความรู้พื้นฐาน รูปแบบการสอนที่ใช้วิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) จึงช่วยทำให้ผู้เรียนมีความสามารถอ่านจับใจความได้ดีขึ้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรนำวิธีสอนนี้ไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในวิชาที่ต้องใช้ความจำในการจับใจความสำคัญเช่น วิชาวิทยาศาสตร์ หรือ วิชาภาษาไทย

2.2 ควรนำวิธีการวิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) ไปใช้ร่วมกับสื่ออื่นๆ เช่น ชุดการสอน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน หรือ แอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาเป็นต้น เพื่อที่จะได้ทราบว่าสื่อรูปแบบใดมีความเหมาะสมและช่วยส่งเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อที่จะเป็นประโยชน์กับนักเรียน มากที่สุด

2.3 ควรนำวิธีการวิธีโครงสร้างความคิดก่อนการเรียนการสอน (Advance Organizer) ไปใช้กับนักเรียนชั้นระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากเนื้อหาในการเรียนอาจจะมีความยากมากขึ้น ซึ่งวิธีนี้อาจจะช่วยให้ นักเรียนสามารถเข้าใจรูปแบบของวิชาที่กำลังศึกษา และช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดเป็นระบบมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2535). *หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521* (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา.
- . (2538). *เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้*. สารานุกรมศึกษาศาสตร์. 14 : 21.
- . (2543). *คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
ศูนย์กลาง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา.
- . (2544). *การศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านใน
โรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร : กรมฯ, 2544.
- . (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพมหานคร : พัฒนา
คุณภาพวิชาการ (พว).
- . (2545ข). *สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ
เทคโนโลยี ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- . (2546). *เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ : สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับรวมเล่มเฉพาะเรื่อง.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). *บันทึกการตามเสด็จราชดำเนินกระแสราชดำรัสเรื่องปัญหาการ
ใช้คำไทยในการประชุมทางวิชาการของชุมนุมภาษาไทย. คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2539*. กรุงเทพฯ :
ไอ.เอส.พรินท์ติ้งเฮาส์
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*.
กรุงเทพมหานคร : พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).
- . (2545). *สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- กรุณา สืบอุดม. (2536). *การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้และความคงทนในการจำวิชา
คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนจากคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยใช้สิ่ง
ช่วยจัดมโนติสามแบบ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ถ่ายเอกสาร.
- กัลยา ยวนมาลัย. (2539). *การอ่านเพื่อชีวิต*. กรุงเทพฯ : ไอ.เอส.พรินท์ติ้งเฮาส์.
- กานดา พุ่มพุด. (2547). *LD: ความเกี่ยวข้องกับสมองส่วนกลาง*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.1 (2) , 123-135.

- โกชัย สาริกบุตร. (2521). การอ่านขั้นใช้วิจารณ์ญาณ. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). ก้าวสู่สหัสวรรษใหม่เด็กไทยเรียนรู้อย่างมีความสุข. กรุงเทพมหานคร : วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น
- จาวรวรรณ โพธิ์ทองธรรม. (2541). ผลการใช้มโนคตินำเรื่องการสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ธรรมาวดี ปาพะชัย. (2543). ผลการใช้สิ่งช่วยจัดมโนคติล่วงหน้าที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์: มหาวิทยาลัย ขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ เฉลียว. (2537). ผลการใช้แผนภูมิโนทัศน์ที่มีต่อความสามารถในการอ่านในใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- นุชน้อย สติธอังกูร. (2523). การวิเคราะห์หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เล่ม 1. วิทยานิพนธ์: กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา จรุงผลลิตี. (2543). การพัฒนาการอ่านจับใจความสู่การเขียนเรื่อง. การอ่าน. 13(1) : 41-42
- นิตยา หอยมุกข์. (2548). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอนเพื่อให้เกิดมโนคติของ Bruner และรูปแบบการสอนโดยใช้สิ่งช่วยจัดมโนคติล่วงหน้าของ Ausubel. วิทยานิพนธ์: มหาวิทยาลัย ขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา ศรีโพธิ์โรจน์. (2533). สถิตินอนพาราเมตริก. กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์.
- นิวัฒน์ แก้วเพชร. (2538). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เรื่อง พลังงานและสารเคมีในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนตามแนวคิดของ Suchman และ Ausubel กับการสอนตามปกติ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- บรรลือ พดุกะวัน. (2532). มิติใหม่ในการสอนอ่าน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช
- (2543). การอ่านเร็ว คิดเป็น. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- เบญจพร ปัญญาียง. (2545). คู่มือช่วยเหลือเด็กบกพร่องด้านการเรียนรู้. กรุงเทพฯ :ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยทางการวัดผลและประเมิน. กรุงเทพฯ : สุริยวิสาส์น.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.

- ..... (2544). *เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แว่นแก้ว
- พิชิต ฤทธิจรุญ. (2544). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พรรณี เกษกมล. (2548, เมษายน – มิถุนายน). "องค์กรแห่งการเรียนรู้" วารสารวิชาการ 8(2) : 13
- พวงผกา สุฤทธิ. (2545). *การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเพื่อเข้าใจภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
ถ่ายเอกสาร.
- พันธ์ทิพา หลาบเลิศบุญ. (2539). *จะสอนภาษาไทยให้สนุกได้อย่างไร*. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์ประไพ มนทิราลัย. (2545). *เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านหนังสือการ์ตูนที่ใช้สิ่งช่วยจัด
ความคิดรวบยอดล่วงหน้าต่างชนิดกันของนักเรียนที่มีระดับความสามารถด้าน
ความเข้าใจในการอ่านต่างกัน* วิทยานิพนธ์ ศ.ม.(สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา).
ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ หวีรัตน์. (2540). *การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ประสานมิตร.
- ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). *พื้นฐานการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- รจนา ภิญโญทรัพย์. (2544). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีเรื่อง
สารประกอบของคาร์บอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้
รูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Ausubel และ Suchman ร่วมกับการใช้แผนผังมโนคติ
กับการสอนปกติ* : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่งทิวา ศิริภักดิ์. (2541). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชา
คณิตศาสตร์ ระหว่างวิธีสอนที่ใช้สิ่งช่วยจัดมโนคติล่วงหน้ากับการสอนตามปกติ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วนิดา ไสภากันท์. (2530). *การศึกษาความก้าวหน้าของการอ่านจับใจความในการเรียน ช่อมเสริม
วิชาภาษาไทย โดยสอนในและนอกชั้นเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนทุ่ง
มหาเมฆ กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.

วรรณิ โลมประยูร. (2539). การพัฒนาทักษะการเขียนประถมศึกษา (2) ในเอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย หน่วยที่ 9 หน้า 531- 549. นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

----- . (2544). การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

วรรณิดี แสงประทีปทอง. (2548). การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับประถมศึกษา: ลักษณะและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดผลการศึกษา. นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.

วารีย์ ถึงกลาง. (2545). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์ประกอบการสอนตามรูปแบบการสอนโดยใช้สิ่งช่วยจัดมโนทัศน์ล่วงหน้า. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

ศรียา นิยมธรรม. (2535). การศึกษาพิเศษ สารานุกรมศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

----- . (2537). แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้. กรุงเทพฯ ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

----- . (2546). เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้: สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับรวมเล่มเฉพาะเรื่อง. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ พัฒนาศึกษา

ศศิธร วงษ์ชาติ. (2542). การศึกษาความเข้าใจการอ่านและความสามารถในการอ่านเขียนภาษาไทย

คันสนีย์ จัทรคุปต์. (2543). ความบกพร่องในการเรียนรู้หรือแอลดี: ปัญหาการเรียนที่แก้ไขได้.

กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ศิริรัตน์ เบาลใจ. (2543). แอ็ดวานซ์ ออร์กาไนเซอร์ส (Advance Organizers). วารสารเทคโนโลยี

สุขุม เฉลยทรัพย์. (2531). การส่งเสริมการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูเพชรบุรี

วิทยาลัยการณ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). ก้าวสู่สหัสวรรษใหม่ เด็กไทยเรียนรู้อย่างมี

ความสุข. กรุงเทพมหานคร : วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น

----- . (2543). การศึกษาพิเศษ: องค์ความรู้และกระบวนทัศน์. กรุงเทพฯ : สำนักงาน

สมลักษณะ ภาพันธ์. (2547). "สื่อเพื่อบูรณาการเรียนรู้อัจฉริยะ" วารสารวิชาการ. ปีที่ 7 ฉบับที่ 1

มกราคม - มีนาคม. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- สมาน ลอยฟ้า. (2542). " การจดบันทึกด้วยการเขียนผังมโนทัศน์," บรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์. 17 : (2) : 3 สอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร.
- สายสุนีย์ สกุลแก้ว. (2534). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สิริวรรณ จันทร์งาม. (2548). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามรูปแบบการสอนโดยใช้สิ่งช่วยจัดมโนคติล่วงหน้า (Advance Organizer Model) เรื่องปริมาตรและพื้นที่ผิว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 : วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิริวรรณ นันทจันทุล และองอาจ ใจโสม. (2538). ภาษาไทย 1. กรุงเทพฯ : วิทยาเขตกรุงเทพฯ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. สื่อสารการศึกษา 7(1) : 45-48
- สุขุม เฉลยทรัพย์. (2531). การส่งเสริมการอ่าน. ครั้งที่ 2 ปทุมธานี : วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยา ลงกรณ์.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนา
- สุนทร บำเรอราช. (2543). ปัญหาและความต้องการด้านการพัฒนาการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี ระยอง สระแก้ว และจันทบุรี. ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ใคว์ตระกูล. (2541). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณา รัตนธรรมเมธี. (2532). ผลสัมฤทธิ์ผลด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนอ่านตามแนวคิดของดัลล์แมน. วิทยานิพนธ์. ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- Allen K. Eileen; & Schwartz, Llene S. (2001). *The Exceptional Child Inclusion in Early Childhood Education*. United States of America.
- Ausubel, David P. (1963). *The Psychology of Meaningful Verbal Learning*. New York: Grune and Stratton,
- (1968). *Educational Psychology : A cognitive View*. New York: Holt, Rinehart and Winston. 658 p.

- Bond, Guy L. and Miles A. Thinker. (1957). *Reading Difficulties Their Diagnosis and Correction*. New Yorks: Appleton-Century-Crofts Childhood Education. United States of America.
- Darch, C. (1989). *Comprehension Instruction for High School Learning Disabled Students*. *Research in Rural Education*, 5, 43-49
- Foley, Ann Elizabeth. (1987). " *The Effect of a Mapping Training Program on the Reading Comprehension of Middle School Students,*" *Dissertation Abstracts International*. 47 : 4276 - A
- Hartley, J. & Davies, I.K. (1976). *Pre-instructional Strategies: The Role of Pre-tests, Behavioural Objectives, Overviews and Advance-Organizers as Pre -Instructional Strategies*. *Review of Educational Research*, 46(2), 239 - 265
- Holzman, T.G., Allen, S.A., & Layne, B.H. (1981). *Advance organizers as aids for reading: Nature of the learner and the learning* . *Journal of Experimental Education*, 50, 77-82.
- Joyce, Bruce and Marsha Weil. (1980). *Models of Teaching*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Kathy Joan Daniel. (2005). *Advance organizers: Activating and Building Schema for more successful learning in student with disabilities*. from <http://www.lynchburg.edu/Documents/GraduateStudies/Lynchburg%20College>
- Kirkman, Grace. (1997). *Effects of and oral advance organizer on immediate and Delayed retention*. (Online). from <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/9708495>. Retrieved November 28, 2003.
- Lucus, S.B. (1972). *The Effects of Utilizing Three Types of Advance Organizers for Learning and Retention of Matric System Concepts*. *Dissertation Abstracts International*. 33(8) : 3390 - A.
- Miller, Wilma H. (1971). *Diagnosis and Correction of Reading Difficulties in Secondary School Students*. New York: The Center Applied Research in Education, Inc.,
- Milton J.S.; Paul M. Mcteer.; & James J. Corbet. (1997). *Introduction to Statistics*. Boston: McGraw – Hill.
- Otto, W. et al; (1979). *How to Teach Reading*, Canada: Addison-Wesley Publishing Company.

- Proger, B.B.; et al. (1970). *Conceptual-Pre-Structure for Detailed Verbal Progress*.
The Journal of Education Research. 64(1): 28-33. *Setting*. Boston: Allyn & Bacon.
- Smith, Corinne Roth. (1999). *Learning Disabilities The Interaction of Learner, Task, and Setting*. Boston: Allyn & Bacon.
- Smith, Tom E.C.; Other. (1995). *Teaching Students With Special Needs in Inclusive Setting*. New York: By Allyn and Bacon.
- Thibodeau, Melissa Eades. (1999). *The effects of the advance organizer on student perception of teacher communication competence*. (Online).
from [http:// www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/9841458](http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/9841458). Retrieved November 28, 2003.
- Thompson, Dennis. (1990). *Using Advance Organizers to Improve Reading Comprehension in Older Adults*. from
<http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/search>
- Tinker, Miles A. (1952). *Teaching Elementary Reading*. New York : Apple on Century Crafts Inc.,
- Townsend, Michael & Clarihew, Anne. (1989). *Facilitating Children's Comprehension through the Use of Advance Organizers*. from
<http://jir.sagepub.com/content/21/1/15.full.pdf>
- United States Department of Education. (1999). *Demonstration Projects to Ensure Students with Disabilities Receive a Quality Higher Education*. Washington, DC: Office of Postsecondary Education, Higher Education Programs.
- United States Department of Education. (2002). *Current population scurvey*. Washington, DC: Bureau of Census.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์

วุฒิการศึกษา : การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษาพิเศษ
 ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์
 หน่วยงาน : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. อาจารย์ ดร.รณิดา เขยชุ่ม

วุฒิการศึกษา : ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา
 ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์
 หน่วยงาน : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. อาจารย์ เรืองรอง ทิพย์ทอง

วุฒิการศึกษา : ครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย)
 ตำแหน่งปัจจุบัน : ครูชำนาญการพิเศษ รับเงินเดือนอันดับ คศ. 2
 หน่วยงาน : โรงเรียนวัดอ่างแก้ว (จิบ ปานฆ่า) จังหวัด กรุงเทพมหานคร

4. อาจารย์ สมยศ วิทยาคม

วุฒิการศึกษา : ครุศาสตรบัณฑิต (ประถมศึกษา)
 ตำแหน่งปัจจุบัน : ครูชำนาญการพิเศษ รับเงินเดือนอันดับ คศ. 3
 หน่วยงาน : โรงเรียนวัดอ่างแก้ว (จิบ ปานฆ่า) จังหวัด กรุงเทพมหานคร

5. อาจารย์ ภาวดี อภิรมย์ดี

วุฒิการศึกษา :ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาพิเศษ)
 ตำแหน่งปัจจุบัน : ครูชำนาญการพิเศษ รับเงินเดือนอันดับ คศ. 3
 หน่วยงาน : โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ จังหวัด กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข

แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง สิทธิเด็ก

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม

เวลา 1 ชั่วโมง

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้สอน.....

จำนวนนักเรียน.....คน

*****

สาระสำคัญ

บอกสิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนสามารถวิเคราะห์สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.1 ครูกล่าวทักทายนักเรียนว่า " สวัสดีคะนักเรียนทุกคน" ช่วงนี้ใกล้ถึงวันเด็กแล้วนะ คะ ไหนลองบอกครูซิคะว่าคำขวัญปีนี้ท่องว่าอะไรคะ"

1.2 ครูพูดกับนักเรียนว่า " วันนี้ครูจะสอนเรื่อง สิทธิเด็กนะคะ เพื่อที่นักเรียนจะได้ทราบว่า สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมายนั้น เราจะได้ทราบว่า มีอะไรบ้าง วันนี้ครูนำข่าว เกี่ยวกับเด็กทารกถูกทิ้ง หรือเด็กถูกทำร้ายร่างกาย จากหนังสือพิมพ์มาเล่าให้นักเรียนฟัง เพื่อให้นักเรียน เกิดความสนใจ และร่วมแสดงความคิดเห็นต่อข่าวต่าง ๆ ด้วยคำถามต่อไปนี้

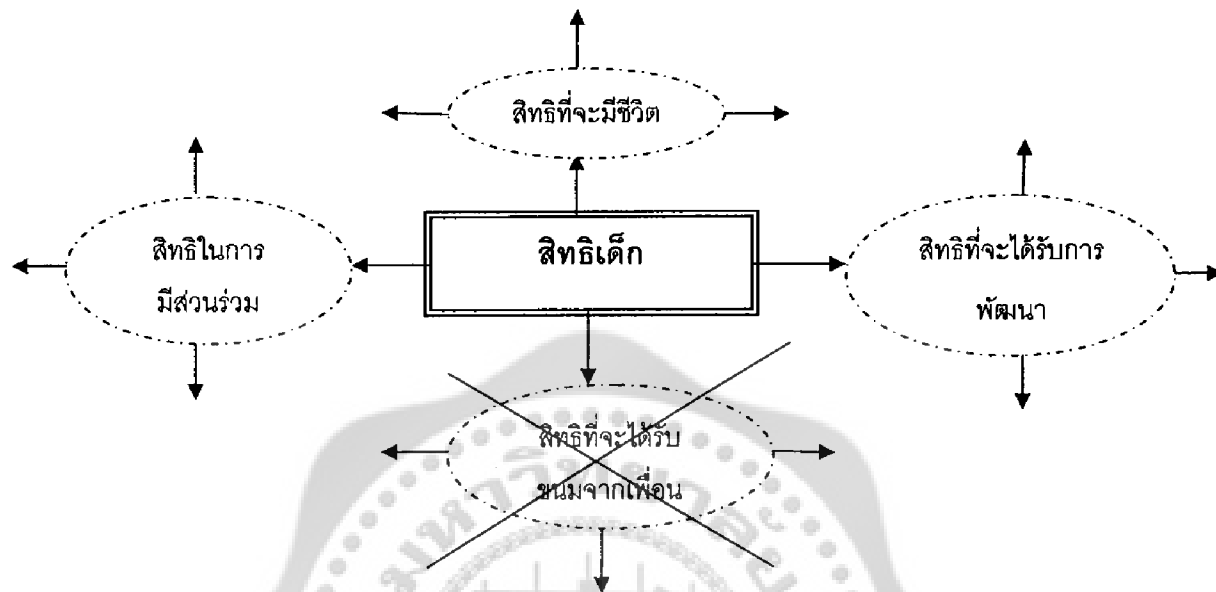
1.2.1 นักเรียนฟังข่าวนี้แล้วรู้สึกอย่างไร

1.2.2 เหตุการณ์ในข่าวเป็นการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร

2. ขั้นสอน

2.1 ครูถามนักเรียนว่า "นักเรียนทราบไหมว่า สิทธิเด็กที่นักเรียนรู้จัก มีอะไรบ้างคะ ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นนะคะ " จากนั้นครูเขียนคำที่นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นลงในแผนผังที่ครูเตรียมไว้

2.2 กรณีที่นักเรียนตอบได้ไม่ครบตามเนื้อหาที่ครูกำหนดให้ ครูอาจถามนำหรือ ใช้สื่อต่างๆ เช่น รูปภาพ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น เพื่อเป็นการช่วยให้นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่ไปสู่ความรู้ใหม่

3. ขั้นการอ่านจับใจความแบบผ่านๆ (Skimming Reading)

ครูแจกใบความรู้ เรื่อง สิทธิเด็ก ให้กับนักเรียนพร้อมกับพูดว่า "ให้นักเรียนอ่านใบความรู้เรื่อง สิทธิเด็ก ที่ครูแจกให้อย่างรวดเร็ว 1 รอบ นะคะ"

4. ขั้นการอ่านจับใจความแบบละเอียด (Scanning Reading)

ครูพูดว่า "นักเรียนคะ นักเรียนอ่านใบความรู้เรื่อง สิทธิเด็ก อย่างละเอียดอีก 1 ครั้ง พร้อมช่วยกันตรวจสอบคำตอบว่าเนื้อหาส่วนใดของบทความที่ไม่มีอยู่ในแผนผัง"

5. ขั้นตรวจสอบความเข้าใจ

5.1 ครูพูดว่า "นักเรียนช่วยกันตรวจสอบคำตอบจากแผนผังกับใบความรู้จะเห็นว่าคำตอบที่ถูกต้องมีอยู่ในใบงานหรือไม่ ถ้ามีคำตอบที่เขียนตรงกับคำตอบที่อยู่ในแผนผังก็ให้คงไว้ แต่ถ้าในแผนผังไม่มีคำตอบ ให้นักเรียนช่วยกันหาคำตอบนะ"

5.2 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาจากแผนผัง

6. ขั้นบูรณาการ

ครูแจกใบงานให้นักเรียนสรุปคำตอบเป็นแผนผังความคิด และตกแต่งให้สวยงาม

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. แบบฝึกหัด
3. ดินสอสี
4. รูปภาพ
5. หนังสือพิมพ์

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการวัดและประเมินผล
  - 1.1 สังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนของนักเรียน
  - 1.2 ตรวจจากแบบฝึกหัด
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบบันทึกพฤติกรรมหลังการสอน
  - 2.2 แบบฝึกหัด
3. เกณฑ์การประเมิน

นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง 8 ข้อ จาก 10 ข้อ

บันทึกหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ..... ครูผู้สอน

(นางสาวอัญชลี ชื่นชัยมงคล)

..... / ..... / .....

ใบความรู้ที่ 3

เด็กทุกคนที่เกิดมา ต้องการความรักและความเอาใจใส่จากพ่อแม่และผู้ใหญ่ในสังคม นอกจากนี้พ่อแม่ ผู้ใหญ่ก็ต้องปฏิบัติต่อเด็กในฐานะที่เป็นมนุษย์ ไม่ใช่ความรุนแรงรูปแบบต่างๆ ต่อเด็ก พ่อแม่หรือผู้ใหญ่ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีและกระทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อเด็ก ทั้งนี้เพื่อให้เด็กอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและเติบโตเป็นคนดี

สิทธิขั้นพื้นฐานของเด็ก เด็กทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็กที่ด้อยโอกาสในลักษณะใดก็ตาม เช่น เด็กพิการ เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน เด็กถูกทารุณกรรม เด็กที่ถูกใช้แรงงานอย่างผิดกฎหมาย และโสเภณีเด็ก จะต้องได้รับสิทธิพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้

1. **สิทธิในการมีชีวิต** เด็กทุกคนเมื่อเกิดมาแล้วจะมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ไม่ว่าจะเกิดมามีร่างกายที่สมบูรณ์หรือไม่ก็ตาม โดยเด็กที่เกิดมาต้องได้รับการจดทะเบียนการเกิด มีสิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดูอย่างดีที่สุด ทั้งด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ ที่พักอาศัย โภชนาการและการบริการทางการแพทย์ เพื่อให้อยู่รอดและเจริญเติบโต สิทธิในการมีชีวิต เช่น สิทธิรับวัคซีนป้องกันโรคต่างๆ สิทธิที่จะได้รับอาหารในปริมาณที่เพียงพอและสะอาด สิทธิที่จะได้รับปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น อาหาร ที่อยู่ อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เป็นต้น

2. **สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง** เป็นสิทธิที่เด็กได้รับปกป้องคุ้มครองจากการทารุณกรรมทุกรูปแบบ เช่น

2.1 การทารุณกรรมทางร่างกาย เป็นการกระทำต่อร่างกายเด็กที่เกิดจากการถูกทำโทษที่รุนแรงเกินไป ทำให้เด็กได้รับความเจ็บปวด เกิดบาดแผล หรือรอยฟกช้ำ เช่น ฆ้อนตี ตบ ตะ ค่อย กระชาก กักขัง จับมัด เป็นต้น

2.2 การทารุณกรรมทางด้านจิตใจ เป็นการกระทำที่แสดงด้วยวาจาหรือท่าทาง ทำให้เด็กรู้สึกขาดความรัก น้อยใจ เสียใจ เกิดความหวาดระแวง เกิดความรู้สึกไม่ดีต่อตนเอง เช่น การดุด่า ตะคอก ประจาน เป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีความรุนแรงมากกว่าการว่ากล่าวตักเตือนหรือสั่งสอนโดยปกติ

2.3 การล่วงเกินทางเพศ เป็นการกระทำที่หาประโยชน์ทางเพศกับเด็ก โดยที่เด็กไม่รู้สึกรู้ว่าเดือดร้อนเพราะไม่เข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้น แต่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ผิดปกติ เช่น การแอบดูเด็กขณะอาบน้ำ การมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก เป็นต้น

2.4 การใช้แรงงานเด็ก เป็นการแสวงหาผลประโยชน์จากการทำงานของเด็ก ทำให้เด็กขาดการเรียนรู้ การศึกษา การพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ ศิลธรรมและสังคมของเด็ก

3. สิทธิในด้านพัฒนาการ เด็กทุกคนจะได้รับสิทธิให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สังคม รวมถึงความต้องการ ความพึงพอใจ และความสุขของเด็ก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว โรงเรียน และสังคมที่เด็กอยู่ได้อย่างมีความสุข ได้มีโอกาสเล่นพักผ่อน ได้รับข้อมูลข่าวสาร มีอิสระในการคิดและการแสดงออก ได้รับการกล่อมเกลாதทางด้านจิตใจ ความรู้ ความคิดที่เหมาะสมกับวัย ที่สำคัญที่สุด เด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

4. สิทธิในการมีส่วนร่วม เป็นสิทธิที่ให้ความสำคัญกับการแสดงออกทั้งในด้านความคิดและการกระทำของเด็ก ในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่อาศัยอยู่ รวมทั้งสิทธิในการปกป้องเรียกร้องผลกระทบที่เกิดกับชีวิตความเป็นอยู่ของเด็ก ด้วยการอนุญาตให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสามารถแสดงความคิดเห็นโดยไม่กระทบสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

ให้นักเรียนกากบาท (X) ทับตัวอักษร ก, ข, ค หรือ ง หน้าข้อความที่เป็นคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

*****

1. ข้อใดไม่ใช่สิทธิพื้นฐานของเด็ก

ก. สิทธิที่จะมีชีวิต	ข. สิทธิที่จะได้รับรางวัล
ค. สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา	ง. สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง

2. การที่นักเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดเป็นสิทธิในข้อใด

ก. สิทธิที่จะมีชีวิต	ข. สิทธิที่จะมีส่วนร่วม
ค. สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา	ง. สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง

3. เด็กในข้อใด ควรได้รับการคุ้มครอง

ก. เด็กทุกคนที่เกิดมา	ข. เด็กที่พิการทางสมอง
ค. เด็กที่พิการด้านร่างกาย	ง. เด็กที่มีฐานะทางบ้านยากจน

4. ถ้าพบเห็นเด็กถูกทำร้ายร่างกาย นักเรียนควรทำอย่างไร

ก. บอกผู้ปกครองหรือครู	ข. ยืนแอบดูอยู่ใกล้ ๆ
ค. เข้าไปช่วยเหลือ	ง. รีบวิ่งหนีไป

5. ข้อใดเป็นบริการขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องจัดให้กับเด็กทุกคน

ก. อาหาร	ข. การศึกษา
ค. การเดินทาง	ง. ของเล่นของใช้

6. เด็กคนใดปฏิบัติตนได้ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในสังคม

ก. เมช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม	ข. ตูเปิดเพลงเสียงดัง ๆ คับชอย
ค. ไล่แบ่งขนมให้เพื่อนกินในห้องสมุด	ง. ป้อนยกถังขยะออกมาวางบนทางเท้า

7. ข้อใดเป็นการทารุณกรรมทางด้านร่างกาย

ก. ถูกเพื่อนล้อเลียน	ข. ถูกพ่อเลี้ยงทุบตี
ค. ถูกเพื่อนนินทา	ง. ถูกครูตำหนิ

8. ตามรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้บุคคลมีสิทธิในการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่ากี่ปี

ก. 6 ปี	ข. 9 ปี
ค. 12 ปี	ง. 15 ปี

9. ข้อใดเป็นการทารุณกรรมเด็ก

ก. แก้วถูกบังคับให้กินผัดผัก	ข. เจถูกตำหนิเรื่องไม่ทำการบ้าน
ค. จำถูกบุรีจี้ตามตัวเพราะทำงานช้า	ง. จอยถูกตักเตือนเมื่อพูดก้าวร้าว

10. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

ก. เมื่อเกิดมาเรามีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่	ข. พ่อแม่มีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองลูก
ค. ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา	ง. การลงโทษเด็กด้วยวิธีที่โหดร้ายจะช่วย ให้เด็กไม่กล้าทำผิดอีก

คะแนนเต็ม 10 คะแนน ทำได้ คะแนน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

เรื่อง	สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค	กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เวลา	1 ชั่วโมง	วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
ผู้สอน	.....	จำนวนนักเรียน.....คน

*****

สาระสำคัญ

บอกสิทธิพื้นฐานและรักษาผลประโยชน์ต่อตนเองในฐานะผู้บริโภค

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักเรียนรู้จักสิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค รวมถึงสินค้าและบริการที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.1 ครูกล่าวทักทายนักเรียนว่า " สวัสดีคะนักเรียนทุกคน " ตอนกลางวันนักเรียนทานอาหารเรียบร้อยแล้วนะ ไหนลองบอกครูซิคะว่าของขนมที่ครูให้นักเรียนเอามาในชั่วโมงนี้ มีอะไรบ้าง

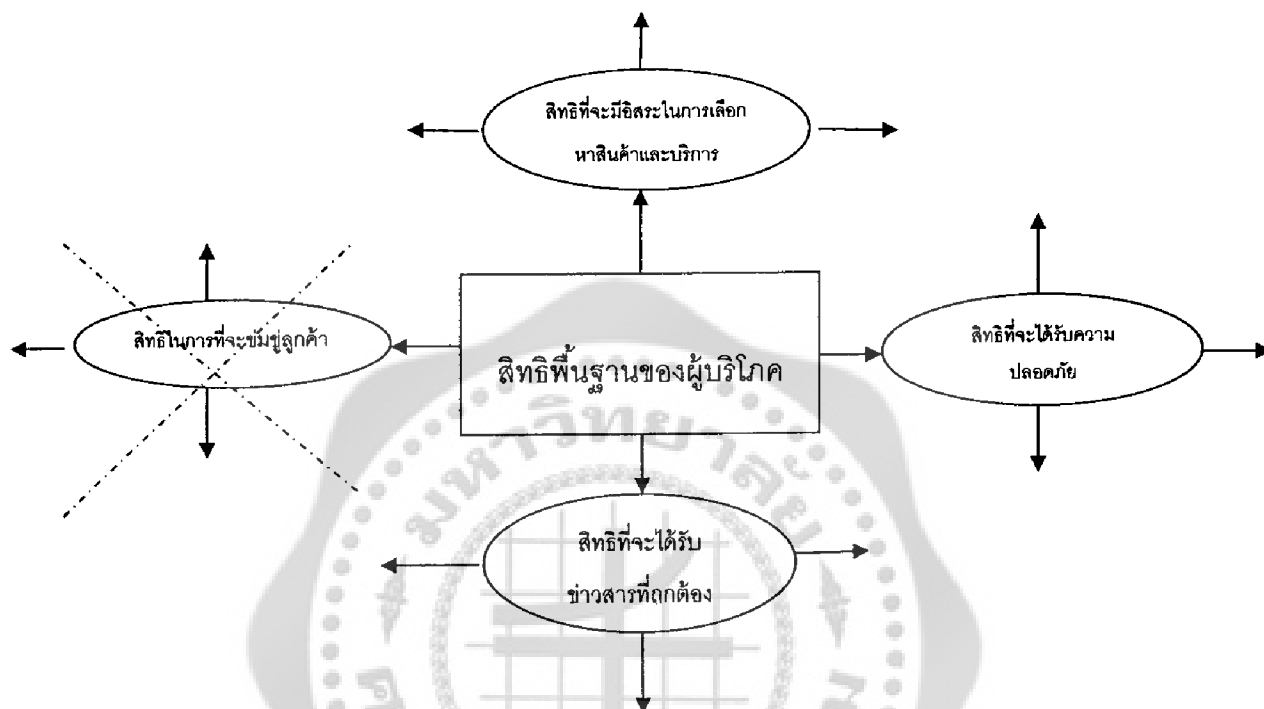
ขออาสาสมัครมาหน้าห้อง 2 คนคะ "

1.2 ครูพูดกับนักเรียนว่า " วันนี้ครูจะสอนเรื่อง สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค นะคะ เพื่อที่นักเรียนจะได้ทราบว่า สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค นั้น มีอะไรบ้างและนักเรียนรู้จักมากแค่ไหนนะคะ นักเรียนเคยสังเกตไหมคะ ก่อนที่เราจะซื้อสินค้าทำไมเราจึงต้องอ่านป้ายสลากอย่างละเอียด ถ้าสินค้าไม่มีป้ายสลากหรือป้ายราคาเราควรซื้อหรือไม่ เพราะเหตุใด "

2. ขั้นสอน

2.1 ครูถามนักเรียนว่า "นักเรียนทราบไหมว่า สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค มีอะไรบ้าง ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นนะคะ " จากนั้นครูเขียนคำที่นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นลงในแผนผังที่ครูเตรียมไว้

2.2 กรณีที่นักเรียนตอบได้ไม่ครบตามเนื้อหาที่ครูกำหนดให้ ครูอาจถามนำหรือ ใช้สื่อต่างๆ เช่น รูปภาพ และวีดิทัศน์ เป็นต้น เพื่อเป็นการช่วยให้นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่ไปสู่ ความรู้ใหม่

3. ขั้นการอ่านจับใจความแบบผ่าน ๆ (Skimming Reading)

ครูแจกใบความรู้ เรื่อง สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภคให้นักเรียนพร้อมกับพูดว่า "ให้นักเรียนอ่านใบความรู้เรื่อง สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค ที่ครูแจกให้อย่างรวดเร็ว 1 รอบ นะคะ"

4. ขั้นการอ่านจับใจความแบบละเอียด (Scanning Reading)

ครูพูดว่า "นักเรียนคะ นักเรียนอ่านใบความรู้เรื่อง สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค อย่างละเอียดอีก 1 ครั้ง พร้อมทั้ง/และช่วยกันตรวจสอบคำตอบว่าเนื้อหาส่วนใดของบทความที่ไม่มีอยู่ แฉนผัง"

5. ขั้นตรวจสอบความเข้าใจ

5.1 ครูพูดว่า "นักเรียนช่วยกันตรวจสอบคำตอบจากแผนผังกับใบความรู้ว่าจะ ว่าคำตอบที่ถูกต้องมีอยู่ในใบงานหรือไม่ ถ้ามีคำตอบที่เขียนตรงกับคำตอบที่อยู่ในแผนผังก็ให้คงไว้ แต่ถ้าในแผนผังไม่มีคำตอบ ให้นักเรียนช่วยกันหาคำตอบนะ"

5.2 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาจากแผนผัง

6. ชั้นบูรณาการ

ครูแจกใบงานให้นักเรียนสรุปคำตอบเป็นแผนผังความคิด และตกแต่งให้สวยงาม

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. ใบงาน
3. แผ่น แผนผัง
4. รูปภาพ
5. วิดีทัศน์

การวัดและประเมินผล

1. วิธีการวัดและประเมินผล
  - 1.1 สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนของนักเรียน
  - 1.2 ตรวจจากแบบฝึกหัดและใบงาน
2. เครื่องมือ
  - 2.1 บันทึกหลังการสอน
  - 2.2 แบบฝึกหัด
  - 2.3 ใบงาน
3. เกณฑ์การประเมิน

นักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง 8 ข้อ จาก 10 ข้อ

บันทึกหลังการสอน

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ .....ครูผู้สอน

(นางสาวอัญชลี ชื่นชัยมงคล)

..... / ..... / .....

ใบความรู้ที่ 6

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วผู้ผลิตสินค้าหลายรายมีการแข่งขันกันเพื่อนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการผลิต รวมทั้งมีการโฆษณาเพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคเลือกใช้หรือทดลองใช้สินค้าอย่างต่อเนื่อง ในฐานะเราเป็นผู้บริโภคจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิพื้นฐานของตนเองว่า หากถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ผลิตสินค้าหรือผู้ขายจะสามารถเรียกร้องสิทธิของตนเองได้อย่างไร

สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภคที่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มี 5 ประการ ดังนี้

1. สิทธิได้รับข่าวสาร รวมทั้งคำพรรณาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงฉลากตามความเป็นจริงและปราศจากพิษภัยแก่ผู้บริโภค รวมตลอดถึงสิทธิที่จะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการอย่างถูกต้องและเพียงพอที่จะไม่หลงผิดในการซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยไม่เป็นธรรม
2. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าหรือบริการด้วยความสมัครใจของผู้บริโภค และปราศจากการชักจูงใจอันไม่เป็นธรรม
3. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับสินค้าหรือบริการที่ปลอดภัย มีสภาพและคุณค่าที่ได้มาตรฐานเหมาะสมแก่การใช้ ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ในกรณีใช้ตามคำแนะนำหรือระมัดระวังตามสภาพของสินค้าหรือบริการนั้นแล้ว
4. สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับข้อสัญญาโดยไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ
5. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชยค่าเสียหาย เมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคตามข้อ 1,2,3 และ 4 ดังกล่าว

การร้องเรียนเมื่อเกิดปัญหาในการใช้สินค้าและบริการ

ในกรณีที่เกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้สินค้าและบริการ ผู้บริโภคสามารถร้องเรียนได้ที่หน่วยงานดังต่อไปนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) มีหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรมและได้รับสิทธิตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งตรวจสอบ รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม และดำเนินคดีเรียกร้องค่าเสียหายให้แก่ผู้บริโภค
2. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) มีหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคให้ได้บริโภคสินค้าที่มีคุณภาพและปลอดภัย โดยการควบคุมกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหาร ยา เครื่องสำอางค์ เครื่องมือแพทย์ และวัตถุอันตราย รวมทั้งเผยแพร่ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจในการเลือกซื้อสินค้าที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน
3. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) มีหน้าที่ดำเนินงานกำหนดรับรองและพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นในประเทศไทย รวมทั้งส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้และความเข้าใจให้แก่ผู้ผลิต ผู้บริโภค และผู้ที่เกี่ยวข้องให้ตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพและมาตรฐาน โดยการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ของ สมอ.
4. กรมการค้าภายใน มีหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรมในการซื้อสินค้าและบริการ โดยไม่ถูกเอาเปรียบทางด้านราคาและปริมาณจากผู้ประกอบการ รวมทั้ง การดูแลผู้ประกอบการที่มีพฤติกรรมก่อให้เกิดการผูกขาด

ให้นักเรียนกากบาท X ทับตัวอักษรหน้าข้อความที่เป็นคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

*****

1. ข้อใดไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค

ก. เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความประทับใจ	ข. เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรม
ค. เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความปลอดภัย	ง. เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความประหยัด

2. ข้อใดเป็นการละเมิดสิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค

- ก. กรสามารถเปลี่ยนพัดลมที่ซื้อไปใหม่ซึ่งมีใบพัดหักจากทางร้านได้
- ข. นารีถูกแม่ค้าผลไม้ต่อว่าขณะกำลังคัดเลือกมะนาวที่ตนเองจะซื้อ
- ค. ลัดดาได้รับค่าชดเชยเสียหายจากการใช้สินค้าชนิดนี้
- ง. ถาวรกำลังตรวจสอบสภาพรถที่ตนเองจะซื้อ

3. ข้อใดไม่ใช่สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค

ก. ได้รับประกันสินค้า	ข. อิสระในการเลือกซื้อ
ค. การได้รับข้อมูลสินค้า	ง. การได้รับคำชมเชยจากผู้ขาย

4. เมื่อถูกละเมิดสิทธิผู้บริโภคควรร้องเรียนหน่วยงานใด

- ก. สำนักงานกฤษฎีกา
- ข. องค์การอาหารและยา
- ค. กรมพัฒนาธุรกิจการค้า
- ง. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

5. ข้อใดเป็นลักษณะของสินค้าที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ

ก. มีราคาแพง	ข. ไม่ได้มาตรฐาน
ค. ปลอดภัยต่อผู้บริโภค	ง. ต้องใช้อย่างระมัดระวัง

6. สินค้าใดเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมาย มอก. กำกับ
- ก. น้ำดื่ม
ข. เตารีด
ค. ครีมบำรุงผิว
ง. น้ำยาล้างห้องน้ำ
7. สินค้าใดเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมาย อย. กำกับ
- ก. ยา
ข. โทรสาร
ค. โทรศัพท์
ง. เครื่องปรับอากาศ
8. นักเรียนควรเลือกซื้อสินค้าที่มีลักษณะอย่างไร
- ก. ราคาถูก ไม่มีคุณภาพ
ข. ราคาถูก คุณภาพดี
ค. ราคาแพง ไม่มีคุณภาพ
ง. ราคาแพง คุณภาพดี
9. ข้อใดไม่ถือว่าเป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่ให้การคุ้มครองผู้บริโภค
- ก. กรมการค้าภายใน
ข. กรมสรรพากร
ค. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
ง. สำนักคณะกรรมการอาหารและยา
10. ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค
- ก. สิทธิได้รับข่าวสาร รวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ
ข. สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา
ค. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย
ง. ถูกทุกข้อ

คะแนนเต็ม 10 คะแนน ทำได้

คะแนน

ภาคผนวก ค

แบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

คู่มือประกอบการใช้

1. ขั้นตอนในการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1 ผู้ดำเนินการทดสอบเตรียมการก่อนทดสอบ ดังนี้

1.1.1 ตรวจสอบแบบทดสอบแต่ละชุดให้ครบทุกหน้า

1.1.2 ศึกษาแบบทดสอบและคู่มือให้เข้าใจขั้นตอนทั้งหมด

1.1.3 ผู้ดำเนินการทดสอบ ต้องเตรียมเครื่องมือในการทดสอบ ดังนี้

1.1.3.1 แบบทดสอบและคู่มือประกอบการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1.3.2 ดินสอ

1.1.3.3 ยางลบ

1.2 การดำเนินการทดสอบ

ให้นักเรียนเขียนชื่อ นามสกุล และระดับชั้นที่หน้าปกแบบทดสอบให้เรียบร้อยก่อนการทดสอบ

ทุกครั้ง

2. คำชี้แจง

2.1 แบบทดสอบนี้มีทั้งหมด 5 หน้า จำนวน 20 ข้อ ในเวลา 60 นาที

2.2 แบบทดสอบนี้เป็นแบบปรนัย คำถามแต่ละข้อ มี 4 ตัวเลือก คือ ก, ข, ค และ ง

ให้นักเรียนอ่านโจทย์จากแบบทดสอบแล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วกากบาท (X)

ทับตัวอักษรในแบบทดสอบ

2.3 แบบทดสอบนี้เป็นแบบเลือกคำตอบที่ถูกต้องเติมลงในช่องว่าง คำถาม 5 ข้อ มี 6 ตัวเลือก

ตัวอย่าง

1. เด็กในข้อใด ควรได้รับการคุ้มครอง

ก. เด็กทุกคนที่เกิดมา

ข. เด็กที่พิการทางสมอง

ค. เด็กที่พิการด้านร่างกาย

ง. เด็กที่มีฐานะทางบ้านยากจน

ถ้านักเรียนเห็นว่าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดคือ ก. ให้กากบาท (X) ทับตัวอักษร ดังนี้ ✕

แต่ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบให้ลบด้วยยางลบซึ่งผู้ดำเนินการทดสอบจะเตรียมไว้ให้

ตัวอย่าง

การใช้แรงงานเด็ก	สำนักงานคณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)	ผู้นำที่ดี
สิทธิในการมีส่วนร่วม	การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชุมชน	สิทธิที่จะมีชีวิต
สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ	เคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น	
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	ผู้ตามที่ดี	

1. ....การใช้แรงงานเด็ก.... เป็นการแสวงหาผลประโยชน์จากการทำงานของเด็ก เช่น ด.ช. แมน ถูก พ่อเลี้ยงบังคับให้ขายหนังสือพิมพ์ตามสี่แยกไฟแดง ถ้าหากขายหนังสือพิมพ์ไม่หมด พ่อเลี้ยงจะลงโทษ ด.ช. แมน โดยการใช้สายไฟตีที่ขาจนกว่าพ่อเลี้ยงจะพอใจ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เรื่อง การอ่านจับใจความ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ศาสนาและวัฒนธรรม

ชื่อ.....นามสกุล.....

ชั้นประถมศึกษาปีที่ .....

ผู้ประเมิน .....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

การปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

ในการอยู่ร่วมกันในสังคมหนึ่งๆ ย่อมจะต้องมีผู้นำที่จะเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้แก่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกปฏิบัติตาม ผู้นำในแต่ละระดับมี ดังนี้

ระดับครอบครัว ผู้นำในระดับครอบครัว คือ พ่อซึ่งเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว ดังนั้นทุกคนในครอบครัวจึงต้องปฏิบัติตามที่หัวหน้าครอบครัวแนะนำ

ระดับท้องถิ่น ผู้นำระดับหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ระดับตำบล ได้แก่ กำนัน ระดับอำเภอหรือเขต ได้แก่ นายอำเภอหรือหัวหน้าเขต ระดับจังหวัด ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้นำในระดับท้องถิ่นเหล่านี้เป็นผู้นำของทางราชการ นอกจากนั้น ยังอาจมีผู้นำซึ่งไม่ใช่ผู้นำของทางราชการ แต่เป็นผู้ช่วยชี้แนะแนวทางในระดับท้องถิ่นเช่น พระ ครูใหญ่ ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน เป็นต้น

ระดับชาติ ผู้นำคือ นายกรัฐมนตรี

เนื่องจากผู้นำเป็นผู้ชี้แนะและได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติให้บุคคลปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ระเบียบวินัย ดังนั้นเราจึงต้องการ ผู้นำที่ดี และมีความสามารถ ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีความรู้ความสามารถในการทำงานตามหน้าที่และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดี
2. มีความรับผิดชอบในหน้าที่
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. มีบุคลิกดีและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
5. มีความเสียสละและซื่อสัตย์สุจริต
6. ความเป็นประชาธิปไตย
7. มีความยุติธรรม
8. ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
9. มีความเมตตา ปราณี โอบอ้อมอารี
10. เป็นผู้มีความคิดทันสมัยอยู่เสมอ

ในฐานะเป็นผู้ตาม ควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีความรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมาย
2. ความซื่อสัตย์สุจริต
3. มีความขยันหมั่นเพียร
4. มีความเสียสละ
5. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
6. มีความเป็นประชาธิปไตย
7. มีระเบียบวินัย
8. มีความอ่อนน้อมสุภาพ
9. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
10. มีความประพฤติดี

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วกากบาท (X) ทับตัวอักษร

1. ข้อใดไม่ใช่บทบาทของผู้ตามที่ดี

- ก. เชื่อมมั่นในตัวผู้นำ
- ข. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- ค. กล้าที่จะตัดสินใจขัดกับผู้นำ
- ง. เปิดใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

2. ข้อใดไม่ใช่การยกย่องชื่นชมผู้ที่ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

- ก. มอบเข็มเชิดชูเกียรติ
- ข. มอบประกาศนียบัตร
- ค. ประชาสัมพันธ์ให้รู้ทั่วกัน
- ง. คอยสอดส่องหาพฤติกรรมที่ไม่ดีของเขา

3. ถ้านักเรียนเป็นผู้ตามนักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร

- ก. ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
- ข. เชื่อฟังคำแนะนำแต่ที่ตัวเองชื่นชอบ
- ค. ใช้ตนเองเป็นหลักในการให้ความร่วมมือ
- ง. ไม่ให้ความร่วมมือกับหัวหน้ากลุ่มเพราะกิจกรรมไม่น่าสนใจ

4. ในการทำงานถ้าสมาชิกในกลุ่มมีลักษณะผู้นำและผู้ตามที่ดีจะเกิดผลอย่างไร

- ก. งานที่ทำล่าช้า
- ข. รับภาระงานเพิ่มขึ้น
- ค. เกิดการแก่งแย่งแข่งขันกัน
- ง. งานทำสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สิทธิพื้นฐานของเด็ก

ปัจจุบันสังคมไทยและสังคมโลกได้ตระหนักเห็นความสำคัญในเรื่องของสิทธิเด็ก เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิที่เด็กทุกคนควรได้รับตามกฎหมาย ดังนั้น องค์การสหประชาชาติจึงได้กำหนดอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ซึ่งกำหนดไว้ว่า "ในการกระทำที่พึงปรารถนาเกี่ยวกับเด็ก ผู้ใหญ่ควรระทำการในทางที่จะเป็นประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กเสมอ แต่ในโลกแห่งความเป็นจริงนั้น ผู้ใหญ่มักจะเป็นผู้ละเมิดสิทธิเด็ก สร้างความทุกข์ให้เด็ก" ดังนั้น ในสังคมของประเทศไทย ควรให้การคุ้มครองและให้สิทธิพื้นฐานแก่เด็กอย่างน้อย 4 ประการคือ

1. **สิทธิที่จะมีชีวิต** เด็กทุกคนเมื่อเกิดมามีสิทธิในมาตรฐานการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอ ทั้งทางด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ มีสิทธิในความเป็นส่วนตัว มีสิทธิเสรีภาพทางความคิด มโนธรรมและศาสนา รวมถึง สิทธิที่จะมีชื่อ สัญชาติ และรู้จักพ่อแม่ของตน
2. **สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง** เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องดูแลทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เช่นสิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากครอบครัว สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการถูกละเมิด ถูกทอดทิ้ง และถูกกระทำโดยมิชอบ เป็นต้น
  - 2.1 การทารุณกรรม เป็นการกระทำต่อเด็กไม่ว่าทางร่างกาย จิตใจหรือ การล่วงเกินทางเพศ เช่น การเยียนตี เป็นต้น
  - 2.2 การถูกทอดทิ้ง การที่เด็กถูกละเลยไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสม ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว กลายเป็นเด็กเร่ร่อนหรือเด็กกำพร้า เป็นต้น
  - 2.3 การใช้แรงงานเด็ก เป็นการแสวงหาผลประโยชน์จากการทำงานของเด็กทำให้เด็กขาดการศึกษา เรียนรู้ การพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ และสังคมของเด็ก
3. **สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา** เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ เต็มตามศักยภาพของเขาแต่ละคน รวมถึงเด็กพิการประเภทต่างๆ ที่มีสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ
4. **สิทธิที่จะมีส่วนร่วม** เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในสังคมเช่น มีสิทธิที่จะแสดงออกหรือแสดงความคิดเห็น ซึ่งควรได้รับการพิจารณาตามสมควร เป็นต้น

5. การช่วยเหลือเด็กที่ถูกกักบังคับให้ใช้แรงงาน แสดงว่าเด็กมีสิทธิในข้อใด

- ก. สิทธิที่จะมีชีวิต
- ข. สิทธิที่จะมีส่วนร่วม
- ค. สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา
- ง. สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง

6. เด็กคนใดปฏิบัติตนได้ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในสังคม

- ก. กีบช่วยปลูกต้นไม้ในชุมชน
- ข. ป้อนยากลังขยะออกมาวางบนทางเท้า
- ค. ไล่แบ่งขนมให้เพื่อนกินในห้องสมุด
- ง. เมย์ชวนเพื่อนไปพนสเปรย์ตามกำแพงวัด

7. การที่เด็กมีสิทธิที่จะมีชื่อ สัญชาติ รู้จักพ่อแม่ของตน แสดงว่าเด็กมีสิทธิตามข้อใด

- ก. สิทธิที่จะมีชีวิต
- ข. สิทธิที่จะมีส่วนร่วม
- ค. สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา
- ง. สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง

8. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิของเด็ก

- ก. ได้รับการศึกษา
- ข. ได้รับการประกอบอาชีพ
- ค. ได้รับการส่งเสริมสุขภาพ
- ง. ได้รับการดูแลจากบิดามารดา

พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนต่อสังคมและประเทศด้วยความรับผิดชอบ รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎระเบียบกฎหมาย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล เสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ดังนั้นพลเมืองดีจึงเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน กล่าวได้ว่าชุมชนเป็นสังคมที่ประกอบด้วยหลายครอบครัวที่มาสร้างบ้านหรือที่อยู่รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวม สมบัติส่วนกลางของชุมชนได้แก่ โรงเรียน วัด โรงพยาบาล เป็นต้น

การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชุมชน

การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชุมชน หมายถึง การประพฤติและการปฏิบัติที่ดีต่อกันระหว่างบุคคลต่างๆ รวมทั้งทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและท้องถิ่นที่อยู่อาศัย การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชุมชน มีดังนี้

1. ยึดมั่นและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ และกติกาของชุมชน เช่น
  - ปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับ
  - ไม่ทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง
  - ไม่ขีดเขียนหรือระบายสีบนผนัง บ้าน ศาลา หรือศาสนสถาน
  - ไม่ทำลายสาธารณสมบัติของชุมชน เช่น ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ เครื่องเล่นในสวนสาธารณะ เป็นต้น
2. การเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น เช่น
  - ไม่เขียนหรือว่าร้ายผู้อื่นให้ได้รับความเสียหาย
  - เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น
  - ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เช่น หยิบของๆผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น
  - ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งความแตกต่างทางร่างกาย ความแตกต่างทางความคิด ความเชื่อ และความแตกต่างทางสติปัญญา
  - เคารพและให้เกียรติผู้ที่ประกอบอาชีพสุจริต

3. รู้จักใช้เหตุผลในการพิจารณาเรื่องราวต่างๆ เช่น
  - ใช้สติและปัญญาในการแก้ไขปัญหา
  - มีความจริงใจต่อผู้อื่น ไม่มีอคติ
  - รับฟังเหตุและผลของผู้อื่นด้วยใจเป็นกลาง
  - เมื่อมีความขัดแย้งต้องรับฟังเสียงคนส่วนน้อย และยอมรับมติเสียงข้างมากของคนส่วนใหญ่
4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อส่วนรวม เช่น
  - เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนตามความสามารถ
  - เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
5. การมีน้ำใจช่วยเหลือแบ่งปันผู้อื่น เช่น
  - ปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมอันดีงาม
  - มีความเมตตาปราณี ช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถ
6. เคารพและยึดมั่นในวัฒนธรรมและประเพณี เช่น
  - มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน
  - ปฏิบัติตนในวิถีทางที่เหมาะสม ไม่ละเมิดจารีตประเพณีอันดีงาม

เมื่อสมาชิกในชุมชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชุมชนดังกล่าว ย่อมทำให้ชุมชนนั้นอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และเมื่อทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนด้วยกัน เรียกว่า สมาชิกในชุมชนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

9. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

- ก. ปฏิบัติตามกฎหมาย
- ข. จอดรถในที่ๆ ตำรวจกำหนด
- ค. เสียภาษีน้อยกว่าความเป็นจริง
- ง. มีส่วนร่วมส่งเสริมการปกครองระบบประชาธิปไตย

10. ในวันแข่งขันกีฬาสิ นิชคุณต้องหยุดขายพวงมาลัย 1 วันเพราะเขาเป็นนักกีฬาฟุตบอลของทีมโรงเรียน การกระทำของนิชคุณสอดคล้องกับข้อใด

- ก. การมีเหตุผล
- ข. ปฏิบัติตามกฎหมาย
- ค. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
- ง. การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

11. การปฏิบัติเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนทำได้อย่างไร

- ก. ช่วยกันปลูกต้นไม้ในชุมชน
- ข. จุดประทัดโยนใส่เพื่อนบ้าน
- ค. พันสเปรย์ตามสถานที่ราชการ
- ง. ชวนเพื่อนปีนต้นไม้ขโมยมะพร้าวของวัด

12. บุคคลในข้อใดเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

- ก. อัดชอบหยิบของๆเพื่อนโดยไม่ขออนุญาต
- ข. เนยรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมห้อง
- ค. เจนนี่ชอบพูดจาเยาะเย้ยคนพิการว่าเป็นคนไร้ประโยชน์
- ง. ชมพู่ถูกโบว์กล่าวหาว่าเป็นคนขโมยของๆเพื่อนในห้องเรียน

สิทธิของผู้บริโภค

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วผู้ผลิตสินค้าหลายรายมีการแข่งขันกันเพื่อนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการผลิต รวมทั้งมีการโฆษณาเพื่อจูงใจให้ผู้บริโภคเลือกใช้หรือทดลองใช้สินค้าอย่างต่อเนื่อง ในฐานะเราเป็นผู้บริโภคจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิพื้นฐานของตนเองว่า หากถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ผลิตสินค้าหรือผู้ขายจะสามารถเรียกร้องสิทธิของตนเองได้อย่างไร

สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภคที่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มี 5 ประการ ดังนี้

1. **สิทธิได้รับข่าวสาร** รวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงฉลากตามความเป็นจริงและปราศจากพิษกับแก่ผู้บริโภค รวมตลอดถึงสิทธิที่จะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการอย่างถูกต้องและเพียงพอที่จะไม่หลงผิดในการซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยไม่เป็นธรรม
2. **สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ** ได้แก่ สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าหรือบริการโดยความสมัครใจของผู้บริโภค และปราศจากการชักจูงใจอันไม่เป็นธรรม
3. **สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ** ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับสินค้าหรือบริการที่ปลอดภัย มีสภาพและคุณค่าที่ได้มาตรฐานเหมาะสมแก่การใช้ ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ในกรณีใช้ตามคำแนะนำหรือระมัดระวังตามสภาพของสินค้าหรือบริการนั้นแล้ว
4. **สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา** ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับข้อสัญญาโดยไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ
5. **สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย** ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชยค่าเสียหาย เมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคตามข้อ 1,2,3 และ 4 ดังกล่าว

หน่วยงานของรัฐบาลที่ให้การคุ้มครองผู้บริโภค

หน่วยงานของรัฐบาลที่ให้การคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่

1. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) มีหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรมและได้รับสิทธิตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งตรวจสอบ รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม และดำเนินคดีเรียกค่าเสียหายให้แก่ผู้บริโภค
2. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) มีหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคให้ได้บริโภคสินค้าที่มีคุณภาพและปลอดภัย โดยการควบคุมกำกับดูแลผลิตภัณฑ์อาหาร ยา เครื่องสำอางค์ เครื่องมือแพทย์ และวัตถุอันตราย รวมทั้งเผยแพร่ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจในการเลือกซื้อสินค้าที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน
3. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) มีหน้าที่ดำเนินงานกำหนดรับรองและพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นในประเทศไทย รวมทั้งส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้และความเข้าใจให้แก่ผู้ผลิต ผู้บริโภค และผู้ที่เกี่ยวข้องให้ตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพและมาตรฐาน โดยการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ของ สมอ.

13. ข้อใดไม่ใช่สิทธิพื้นฐานของผู้บริโภค

- ก. ได้รับประกันสินค้า
- ข. อิสระในการเลือกซื้อ
- ค. การได้รับข้อมูลสินค้า
- ง. การได้รับคำชมเชยจากผู้ขาย

14. ข้อใดเป็นลักษณะของสินค้าที่มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพ

- ก. มีราคาแพง
- ข. ไม่ได้มาตรฐาน
- ค. ปลอดภัยต่อผู้บริโภค
- ง. ต้องใช้อย่างระมัดระวัง

15. สินค้าใดเป็นสินค้าที่มีเครื่องหมาย มอก. กำกับ

- ก. น้ำดื่ม
- ข. เตารีด
- ค. ครีมบำรุงผิว
- ง. น้ำยาล้างห้องน้ำ

จงเติมคำลงในช่องว่างให้ถูกต้องจากตัวเลือกที่กำหนดให้

สำนักงานคณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
 การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชุมชน สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ
 สิทธิที่จะมีชีวิต สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง

1. ทุกครั้งที่นักเรียนเห็นสัญลักษณ์ หมายถึงหน่วยงานใด.....
2. หนูดีซื้อเตารีดไฟฟ้าจากร้านค้าแห่งหนึ่ง เมื่อใช้ไปได้ 5 วัน เตารีดไฟฟ้าเสีย หนูดีจึงนำเตารีดไฟฟ้าไปให้ที่ร้านค้าซ่อม แต่ทางร้านค้าปฏิเสธที่จะซ่อมให้หนูดี หนูดีควรไปเรียกร้องสิทธิที่.....
3. การประพฤติดนและการปฏิบัติที่ดีต่อกันระหว่างบุคคลต่างๆ รวมทั้งทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและท้องถิ่นที่อยู่อาศัย เป็นความหมายของ.....
4. เด็กทุกคนเมื่อเกิดมาแล้ว จะมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ ไม่ว่าจะเกิดมามีร่างกายที่สมบูรณ์หรือไม่สมบูรณ์ก็ตาม จึงเรียกว่า .....
5. หนูเล็กอยากได้จักรยานลายเซเลอร์มูนแต่เมื่อไปถึงร้านค้า คนขายบอกว่าลายเซเลอร์มูนหมดแล้ว แต่คนขายพยายามจะให้หนูเล็กซื้อจักรยานลายสนูปี้ซึ่งหนูเล็กไม่ชอบ ซึ่งถือว่าละเมิด.....ของหนูเล็ก

ภาคผนวก ง

- ตารางผลการประเมินแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- ตารางวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัด
ความสามารถ อ่านจับใจความในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1. ผลการประเมินแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชา
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังแสดงในตาราง

ตาราง 4 ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาโดยหาจากดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบ
กับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) แบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความวิชาในกลุ่มสาระการ
เรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
15	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

2. วิเคราะห์ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังแสดงในตาราง

ตาราง 5 ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังแสดงในตาราง

ข้อที่	P	r	ข้อที่	P	r
1	0.60	0.84	11	0.70	0.27
2	0.57	0.26	12	0.60	0.31
3	0.63	0.52	13	0.57	0.43
4	0.43	0.42	14	0.77	0.36
5	0.67	0.40	15	0.53	0.39
6	0.80	0.58	16	0.80	0.41
7	0.63	0.69	17	0.63	0.52
8	0.77	0.53	18	0.73	0.32
9	0.63	0.35	19	0.80	0.58
10	0.60	0.31	20	0.73	0.49

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวอัญชลี ชื่นชัยมงคล
วัน เดือน ปี เกิด	22 กรกฎาคม 2524
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	12/263 หมู่ 15 ถ.บางนา-ตราด ต.บางแก้ว อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ 10540
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท ป.โลหะไพศาล จำกัด
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2547	ศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
พ.ศ. 2556	การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ (สาขาการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ